

Kenet diakonia kohtaa?

Viestiä pukkaa

Kohtaamisia kaupungissa

Ruoka-apua

hyvinvointivaltiossa

4

14

18

20

32

36

44

3 Pääkirjoitus Jonka hätä on suurin	26 Valmennus auttaa oman paikan löytämisessä
4 Kuvassa Selviytymistarina	28 Työpaikkatyötä, vai mitä?
6 Kenet diakonia kohtaa diakoniabarometrin mukaan?	30 Henttoset Kenelle kellot lyövät?
8 Diakonisen kohtaamisen huoneentaulu	32 Ehkäisevää diakoniaa tekstiviesteillä
9 Diakoniatyö vaalien painopisteenä	36 Sokeain Ystävät
10 Mihin diakoniatyöhön opiskelleet sijoittuvat?	38 Minusta meihin – kuinka papista tuli pappi
12 Naisten vuoro	40 Viestiä pukkaa
14 Lehtisaaren nuorisokodissa kohdataan elämän kaikki puolet	42 Huostaanoton jälkeenkin vanhemmuus voi kukkia
16 Tulkki – kielen ja kulttuurin välittäjä	44 Syyrian sisällissota kristityn silmin
18 Rakas häpeäpäiväkirja!	46 Suurella Sydämellä Klubi
20 Diakoniatyö suuressa seurakunnassa	48 Kohtaamisia kaupungissa
22 Diakoniatyön ikuisuuskysymys nro 1 – vai onko?	50 Ruoka-apua hyvinvointivaltiossa 2010-luvulla
24 Senioripysäkki auttaa ulos yksinäisyydestä	52 Kirjat
	56 Iltahartaus Sinne minne muut eivät mene

Jonka hätä on suurin

20.12.2013

Kirkkomme diakoniamääritelmä syntyi siinä vaiheessa, kun kirkko hahmotteli tehtävänsä suhteessa kehittyvään hyvinvointivaltioon. Autamme erityisesti niitä, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta. Tämä toimintaa ohjaavaksi tarkoitettu periaate on yhä käypä.

Ensinnäkin kirkon tulee kaikessa toiminnassaan – ei ainoastaan diakoniatyössä – painottua heikoimassa asemassa olevien tilanteen kohentamiseen. Kirkko on perusolemukseltaan sairaala ja uupuneiden majatalo. Tästä käsin tulee punnita, mikä on kehällisempää. Toiseksi, kirkon toiminnan tulee olla luonteeltaan etsivää, katsomista ja menemistä sinne, minne muut eivät mene. Auttamista siellä, missä apua ei vielä ole. Tämä tarkoittaa etsiytymistä niiden ihmisten luokse, jotka jäävät ja putoavat palvelujen ulkopuolelle, palveluiden vaikuttavuuden ja oman toiminnan kriittistä arvioimista.

On tarpeen aika ajoin kysyä, kenet me diakoniassa kohtaamme. Vaarana on, että tyydymme koh-

taamaan ne, jotka jaksavat ja osaavat luoksemme tulla. Samalla tulee kysyä, millä tavoin me ihmisiä kohtaamme.

Kirkossamme on laadittu mallikkaita ydinosaamiskuvauksia, joiden avulla seurakunnat voivat terävöittää työntekijöiden tehtäväkuviensa sisältöjä. Ajattelen, että työntekijän keskeisintä osaamista on, oli hän sitten seurakunnan, kunnan tai järjestön palveluksessa, kyky kohdata toinen ihminen. Niin että toinen kokee, että hänet otetaan täydestä, häntä arvostetaan ja kunnioitetaan, hänestä välitetään. Kaikki muu on toissijaista. Tähän voi huoletta soveltaa seppä Jaakko Högmanin takomaa lausetta: ”Yksi sinulta puuttuu ja sen mukana kaikki.”

Evankeliumeissa kerrotaan, miten Jeesus kohtasi ihmisiä. Hän näki lesken ahdistuksen, kun tämä joutui antamaan vähästään. Hän suosittui aterioimaan kaksinkertaisesti vihatun tullimies Sakkeuksen kanssa. Hän joi samasta astiasta moninkertaisen häpeän ja halveksunnan painaman naisen kanssa. Jeesuksen sa-

nat kertovat uutta luovasta kohtaamisesta: ”Siitä vedestä, jota minä annan, tulee hänessä lähde, joka kumpuaa ikuisen elämän vettä.” Näitä lähteitä meidät on kutsuttu kirkon diakoniassa avaamaan.

Levollista joulunaikaa Sinulle, hyvä Diakonia-lehden lukija.

● KALLE KUUSIMÄKI

DIAKONIA

◆ JULKAISIJA: Diakonia ry, Kirkon diakonia ja sielunhoito, Suomen Diakonialaitosten Liitto, Diakoniatyöntekijöiden Liitto, Suomen Kirkon Seurakuntaopiston Säätiö, Kirkkopalvelut, Suomen Merimieskirkko, Espoon Diakoniasäätiö, Oulun Diakonissalaitoksen Säätiö, Martinus-säätiö. ◆ HALLITUKSEN PUHEENJOHTAJA: Tapio Pajunen ◆ KUSTANTAJA: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa ◆ TOIMITUSKUNTA: Raili Gothóni, Marja Kantanen, Johanna Korkeaniemi, Tiina Laine, Irene Nummela, Sari Peltonen, Terttu Pohjolainen, Hannu Rahikainen ◆ TOIMITUS: PL 185, 00161 HELSINKI ◆ PÄÄTOIMITTAJA: Kalle Kuusimäki, p. 050 501 2901 ◆ TOIMITUSPÄÄLLIKKÖ: Raili Suviranta: raili.suviranta@evl.fi ◆ TOIMISTOSIHTTEERI: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi ◆ TAITTO JA KUVANKÄSITTELY: Kustannus-Osakeyhtiö Kotimaa ◆ TILAUKSET JA OSOITTEENMUUTOKSET: Eila Karkkunen, p. 050 369 0988, eila.karkkunen@evl.fi ◆ TILAUSHINTA KOTIMAAHAN: Tilaushinta kotimaahan 45 €/vuosikerta, ulkomaille 50 €/vuosikerta, opiskelijahinta 20 €. Osoitetietoja voidaan luovuttaa kaupallisille ilmoittajille. ◆ KANSI: Kalle Ahonen ◆ LEHTI ILMESTYY 4 kertaa vuodessa. Numero 1/2014 ilmestyy 28.2.2014. Lehden teemana on Saattohoito, suru ja kuolema. ◆ ISSN 0355-8797 ◆ ILMOITUSHINNAT: nelivärisenä 1,30 € / pmm. Ilmoitushintoihin lisätään arvonlisävero 24 %. ◆ ILMOITUSMYynti: Jaana Mehtälä, p. 020 754 2309, jaana.mehtala@kotimaa.fi ◆ ILMOITUSTEN VASTAANOTTO JA VALMISTUS: ilmoitusmyynti@kotimaa.fi, p. 020 754 2000

Selviytymistarina

Teija Markkanen kärsi vuosien ajan pahasta huumeongelmasta. Hän taisteli kuitenkin vaikeuksien kautta voittoon. Nyt elämä jälleen hymyilee.

Nummelalainen **Teija Markkanen**, 26, kertoo olleensa nuorempana reipas ja iloinen tyttö. Hän kävi kokkikoulua ja oli koulun ohessa myös töissä.

– Minulla oli oma vuokra-asunto 17-vuotiaana. Vanhempiin oli hyvät välit ja minulla oli paljon kavereita. Tavoitteet olivat korkealla. Ajattelin, että minulla voisi kenties olla joskus oma ravintola. Asiat olivat hyvin ja elämä hymyili.

Koulun ja työn ohessa Markkanen kävi välillä myös juhlimassa kavereidensa kanssa.

– Tapasin juhlia kohtuudella. Eräänä iltana juhlinnan humussa tapahtui kuitenkin jotain ikävää. Vaikenin asiasta, enkä osannut hakea apua. Apua olisin todellakin tarvinnut.

Markkasen elämä alkoi luisua vähitellen raiteiltaan.

– Aloin hukuttaa murheeni alkoholilla. Ongelmat kasvoivat pikkuhiljaa ja salakavalasti. Aloin viihtyä baareissa keskellä viikkoakin. Kosteiden iltojen päätteeksi lähdettiin usein jatkoille ties minne ja ties missä porukoissa.

Huumeet peliin

– Enää ei alkoholi riittänytkään vaan piti saada jotain ”parempaa”. Pidin itseäni huumeiden viihdekäyttäjänä. Koetin uskotella itselleni, että homma oli hallussa. Mutta oikeasti olin pahasti koukussa. En päässyt enää sängystä ylös ilman, että neula oli suonessa. Tein myös rikoksia rahoittaakseni huumeidenkäytön.

Oma halu raitistua

Markkasen huumeongelma kesti vuosia. Hänen pääpäähteensä olivat subutex ja amfetamiini.

– Kaikkea muutakin eteen tullutta vähintään kokeilin. Elämässäni ei ollut enää muuta sisältöä kuin huumeet, ei niin yhtään mitään. Muistutin enemmän luurankoa kuin nuorta naista. Saan kiittää Luojaa, että olen ylipäättänsä hengissä.

Monet Markkasen kaverit ja tuttavat kuolivat huumeisiin. Erään keran Markkanen löysi asunnostaan hyvän ystävänsä menehtyneenä.

– Tuon jälkeen vajosin entistäkin syvemmälle ongelmiini. En kuitenkaan paljoa kelaillut sitä, että oma vuoro voisi olla hyvinkin lähellä. Jotkut aineet aiheuttivat pahoja psykoseja. Pariin otteeseen minut kiidätettiin sairaalaan myrkytystilan takia. Lääkäri sanoi, etten eläisi sitä menoa enää kauaa.

Markkanen teki visiittejä päihdekliniikoille, katkaisuhoitoihin ja mielisairaalaan.

– Ne eivät tuottaneet silloin tuloista, koska kaikkein tärkein puuttui. Minulla ei ollut omaa halua raitistua.

Markkanen kertoo myöntäneensä lopulta itselleen, että hänellä oli paha ongelma.

– Totesin olevani ongelmani kanssa täysin voimaton ja tarvitsevani apua. Pelkästään asian myöntäminen itselle tuntui helpottavalta. Se oli ensimmäinen ja tärkein askel kohti raitistumista. Päätin yrittää, tällä kertaa toissani.

Markkanen lähti katkaisuhoidon kautta usean kuukauden kestäneeseen päihdehoitoon, joka tapahtui Pohjois-Karjalassa Kontiolahdella sijaitsevassa Kostamokodissa. Vieroittuminen ei ollut helppoa.

– Välillä minusta tuntui, että olin enemmän sekaisin kuin aineissa ollessani. Vieroittuminen oli henkisesti ja fyysisesti todella rankkaa. Välillä minut passitettiin laitoksestakin suljetulle osastolle rauhoittumaan.

– Jotenkin kuitenkin kestin sitä oloa ja vieroitusoireita, koska tiesin että jonain päivänä niitä ei enää olisi. Joka ikinen uusi raitis päivä loi enemmän tahtoa ja uskoa onnistumiseeni. Haluan kiittää **Tea Vänskää** ja koko Kostamokotia kaikesta avusta ja tuesta. Lisäksi sain tukea raitistumiseeni muun muassa vanhemmilteni.

Tunteet löytyvät

Markkasen mukaan hienointa raitistumisessa oli se, että hän alkoi taas oikeasti tuntea.

– En ollut moneen vuoteen tuntenut yhtään mitään. Tunteminen tuntui ensin oudolta, mutta samalla käsittämättömän hienolta. Minulle oli ihan sama, olinko iloinen vai surullinen, pääasia että tunsin. Tunsin myös kovaa ikävää läheisiäni kohtaan vieroituksessa ollessani.

Nyt Markkanen on ollut raittiina yli kahden vuoden ajan. Markkanen on naimisissa **Akin** kanssa. Katkaisuhoitopaikassa tutustunut pari oli yhdessä jo vaikeina vuosina, mutta varsinainen yhteiselo alkoi sen jälkeen, kun molemmat onnistuivat raitistumaan. Nyt heillä on runsaan yhdeksän kuukauden ikäinen tyttö.

– Menimme Akin kanssa naimisiin huhtikuussa 2013 samana päivänä kun tyttäreemme **Eve-Angel** kas-

tettiin. Meille riitti, että pappi vihki meidät ja siunasi liittomme. Suuria juhlia emme järjestäneet.

Markkasten perheellä on ollut monenlaista tukiverkostoa, muun muassa psykiatria, päihdekliniikkaa, lastensuojelua, neuvolaa ja äitipolin perhetyötä.

– Välillä tuntui, että tukea tuputettiin ihan liikaakin. Koko ajan piti ravata jossain virastossa tai seuloja antamassa. Se oli raskasta. Olimme suurenuslasin alla.

Markkanen kertoo perheen kohdanneen paljon ennakkoluuloja raskaudesta alkaen. Markkaset kertoivat eri tahoille rehellisesti taustoistaan sekä raitistumisestaan.

– Silti minusta tuntui, että meitä

pidettiin edelleen käyttäjinä tai muuten niin ongelmallisina ettemme osaisi lasta hoitaa. Kai se joidenkin mielestä näyttää oudolta, kun tatuoitu ja lävistetyt nahkarotsit päällä kulkeva pariskunta työntää lastenvaunuja. Mekin olemme kuitenkin ihan ihmisiä, vaikka emme tuulipukuun pukeudukaan.

– Emme ole antaneet ennakkoluulojen kuitenkaan masentaa meitä. Riittää kun tiedämme sisimmässämme, miten hyvin asiamme ovat. Rakastamme ja hoidamme pientä lastamme. Olemme onnellisia.

Suunta elämälle

Teija Markkanen kertoo saaneensa vaikeuksien hetkillä apua Vihdin seu-

rakunnan diakonilta **Pirkko Orakoskelta**, joka jäi äskettäin eläkkeelle.

– Tunnen Pirkon monen vuoden takaa. Kävin sekopäissänikin hänen vastaanotollaan. Jotenkin uskalsin paremmin avautua diakonille kuin muille minua auttaneille tahoille. Diakonilta sai apua niin taloudellisiin kuin mihin vain ongelmiin.

– Diakoni oli ihminen, joka oikeasti tuntui välittävän siitä, miten minulla menee. Hän ei tuominnut minua, vaikka kerroin päihdeongelmastani ja muusta rikollisesta toiminnasta, johon olin ajautunut päihteiden käytön myötä. Kävin usein purkautumassa diakonille myös niistä ennakkoluuloista, joita minä ja mieheni kohtasimme. Sieltä löytyi jälleen se tuki ja ymmärrys, mitä silloin tarvitsin.

Teija Markkanen on tällä hetkellä äitiyslomalla. Hänen aviomiehensä on töissä betonitehtaalla. Eve-Angelia Markkanen kuvailee kiltiksi, iloiseksi ja hyväntuuliseksi tytöksi.

– Hän on todellinen ilopilleri ja pikku hurmuri, joka ei vierasta ketään. Eve on nyt yhdeksän kuukauden ikäinen ja on kovasti kävelemään opettelemassa. On hienoa nähdä, miten hän kehittyy koko ajan.

Markkasella on selkeitä tulevaisuuden suunnitelmia ja haaveita.

– Ajattelin kouluttautua päihde-työntekijäksi. Se tuntuu nyt kutsumus-ammatilta. Meillä on yhteisenä tulevaisuudenhaaveena hankkia Evelle sisar sekä rakentaa omakotitalo.

– Olen noussut pohjalta ja löytänyt sittenkin suunnan elämälleni. Elämäsäni on nyt asioita, joista unelmoin jo pienenä tyttönä. Elämä on parasta huumetta. Jotkut pitävät sitä kliseenä, mutta se asia on taivaan tosi.

● JUHANA UNKURI

Kenet diakonia kohtaa diakoniabarometrin mukaan?

Diakoniabarometreja on tehty vuodesta 1999 alkaen noin kahden vuoden välein. Barometreissa on kartoitettu seurakuntien diakoniatyöntekijöiden työtehtävien sisältöä sekä heidän käsityksiään ja kokemuksiaan työstään. Vuoden 2013 diakoniabarometri julkaistiin tänä syksynä kirkon diakoniatyöntekijöiden päivillä Jyväskylässä. Tällä kertaa kiinnitimme barometrityöryhmässä erityistä huomiota saatujen tutkimustulosten julkaisemiseen. Kirkon tutkimuskeskus otti tutkimuksen verkkojulkaisusarjaansa, josta se on helposti kaikkien saatavilla. Lisäksi barometrissa tehtiin myös painettu versio, jota on jaettu muutamille eri tahoille. Jyväskylän diakoniatyöntekijöiden päivillä esitelty PowerPoint-esitys barometrissa on myös internetissä saatavissa. Tässä kirjoituksessa pohdin diakoniabarometrin äärellä tämän Diakonia-lehden numeron teemaa: Kenet diakonia kohtaa?

Diakonia on kristillistä rakkaudenpalvelua, johon kuuluu keskeisesti erilaisien apua tarvitsevien ihmisten kohtaaminen. Diakonia ei kohdenna apua vain jollekin tarkasti rajatulle kohde-ryhmälle, vaan diakonian auttamisen rajat ovat väljät – lähes olemattomat. Diakoniatyöntekijä kohtaa asiakkaitensa lisäksi paljon myös yhteistyökumppaneita, joista tärkeimmät ovat kunnan sosiaalipalvelun ja oman seurakunnan työntekijät.

Diakoniatyöntekijä rekrytoi myös vapaaehtoisia työmuotonsa pariin.

Seurakuntien diakoniassa toimiikin yli 30 000 vapaaehtoista, joiden panos työmuodossa on merkittävä. Vapaaehtoiset myös kohtaavat apua tarvitsevia lähimmäisiä. Näin toteutuu yhdeltä osalta se jalo periaate, jonka mukaan diakonian tekeminen kuuluu kaikkien kristittyjen kutsumukseen.

Seuraavassa esittelen niitä ihmisryhmiä, joita barometrin mukaan diakoniatyöntekijät kohtaavat työssään. Katsaus ei ymmärrettävästi ole kattava, mutta siinä tulevat esille kaikista tärkeimmät diakonian asiakasryhmät.

Taloudellisista ongelmista kärsivät lähimmäiset

Suomessa oli 1990-luvulla talouskriisi, joka ajoi monet ihmiset ahtaalle. Työttömyys lisääntyi valtaisesti, yrityksiä meni paljon konkurssiin ja monet kärsivät ylivelkaantumisesta. Yhteiskunnan turvaverkot eivät tarjonneet riittävästi hädässä oleville apua. Tässä tilanteessa diakoniatyössä kiinnitettiin ihmisten hätään paljon huomiota, kärrittiin hihat ylös ja alettiin auttaa taloudellisissa ahdingossa olevia ihmisiä. Diakoniatyön piirissä ajateltiin tällöin, että ruokapankkitoiminta ja vahva panostus taloudellisissa ongelmisissa kamppailevien auttamiseksi ovat tilapäistä. Sitten kun lamasta selvitään, yhteiskunta perustehtävänsä mukaisesti huolehtii ihmisten hyvinvoinnista. Näin ei kuitenkaan käynyt!

Vuoden 2013 diakoniabarometrin mukaan diakonian tärkein työalue on taloudellinen avustaminen ja ruoka-avustaminen on kuudenneksi tärkein diakonian tehtäväalue. Vaikka 1990-luvun lamasta on kulunut jo 20 vuotta, yhteiskunta ei vielä kukaan huolehdi riittävästi kaikkien perustoimeentulosta. Siksi diakonian apua tarvitaan edelleen. Diakoniatyöntekijät ja diakonian vapaaehtoiset kohtaavat runsaasti vakavista taloudellisista ongelmista kärsiviä. Diakonia auttaa heitä monella tapaa; kyseessä ei ole vain aineellinen autta-

minen vaan diakonialle ominainen tapa pyrkiä auttamaan ihmisiä kokonaisvaltaisesti.

Diakonia kohtaa taloudellisen auttamisen yhteydessä työikäisiä ihmisiä, mutta myös ikääntyneitä. Monien eläkeläisten tulotaso on niin matala, ettei se takaa riittävää toimeentuloa. Myös nuoret ja nuoret aikuiset kääntyvät diakonian puoleen saadakseen apua taloudellisiin ongelmiinsa.

Ikääntymisen seurauksista kärsivät ihmiset

Perinteisesti diakonian keskeinen työalue on ollut ennen kaikkea työ vanhusien parissa. Edelleenkin tämä on kutakuinkin yhtä tärkeä diakonian toimintamuoto kuin taloudellinen auttaminen. Lisäksi on otettava huomioon, että suomalaisen väestön ikääntyessä tämän työalueen haasteet kasvavat tulevinä vuosina. Diakoniseen vanhustyöhön liittyvät läheisesti sielunhoito ja kotikäyntityö, jotka ovat myös nykyisin keskeisiä diakoniatyön painopistealueita.

Diakoniassa kohdataan ikääntyneitä ihmisiä, joiden keskeiset ongelmat ovat seuraavat: sairaudet, yksinäisyys ja taloudelliset ongelmat. Usein nämä ongelmat kietoutuvat vahvasti yhteen. Sairaus saattaa rajoittaa liikkumista kodin ulkopuolella, jolloin yksinäisyyden riski kasvaa. Sairaushoito lääkekuluineen voi puolestaan aiheuttaa taloudellisia ongelmia. Diakonialle tyypillinen kokonaisvaltainen auttaminen on toimiva työote monesta ongelmosta kärsivän ikääntyneen ihmisen kohdalla. Vanhus kaipaa usein ennen kaikkea lähimmäistä, jolla on aikaa olla hänen kanssaan ja kuunnella häntä. Valitettavasti kunnan kotipalvelun työntekijöillä on usein niin paljon asiakkaita, ettei heillä useinkaan ole riittävästi aikaa ja mahdollisuuksia kohdata ikääntyneitä kokonaisvaltaisesti. Diakoniatyöntekijöiden mukaan diakonian osa-alueista vanhustyöhön kohdistuu tulevaisuudessa kaikista eniten lisäämistarvetta.

Mielenterveyskuntoutujat, päihdeongelmasta kärsivät, vammaiset ja maahanmuuttajat

Ympäristön tarve vaikuttaa paljon siihen, keitä diakonia milläkin alueella kohtaa. Diakonia on vuorovaikutuksessa toiminta-alueensa ihmisten kanssa ja tarvittaessa myös etsii niitä, jotka tarvitsevat apua eivätkä sitä muualta saa. Diakoniatyöntekijöillä on myös paljon valtaa sen suhteen, miten he haluavat työtään kohdentaa. Diakoniabarometrin mukaan diakonian viiranhaltija vaikuttaa itse eniten oman työnsä sisältöön; viime kädessä siis diakoniatyöntekijä usein itse päättää, kenet hän kohtaa.

Mielenterveys- ja päihdetyö ovat perinteisiä diakonian tehtäviä, joista molemmat sisältyvät diakoniabarometrissa kymmenen keskeisimmän työalan joukkoon. Diakonian piirissä kohdataan myös vammaisia ihmisiä.

Tämä työmuoto ei kuitenkaan kuulu kokonaiskirkon tasolla diakonian keskeisimpiin työalueisiin. Diakonian yksi osa-alue on maahanmuuttajatyö, jota tehdään ennen kaikkea suurissa seurakunnissa, joiden alueelle on tullut asukkaita muista maista.

Perheet ja nuoret

Perhetyö on myös yksi diakonian tärkeistä työalueista. Lähes puolet diakoniabarometriin vastanneista arvioi perhetyön kuuluvan keskeisesti yhdeksi osaksi seurakunnan diakoniatyötä. Perhetyö kuuluu myös niihin työmuotoihin, joihin diakoniassa kohdistuu eniten lisäämistarvetta.

Seurakunnassa toimii diakonian rinnalla nuorisotyö, johon voi kuulua myös erityisnuorisotyötä. Tästä huolimatta diakoniatyössä kohdataan myös apua tarvitsevia nuoria. Nuorten diakonian asiakkaiden yleisin ongelma ovat taloudelliset vaikeudet, joihin he hakevat apua. Muita diakoniatyöntekijöiden esille ottamia nuorten asiakkaiden ongelmia ovat muun muassa elämänhallinnan puute, työttömyys, alkoholin ongelmakäyttö ja koulutuksen puute. Osa diakonian nuorista asiakkaista on moniongelmaisia, joiden elämää varjostaa monien ongelmien vyyhti.

Diakoniabarometrin mukaan diakoniaan kuuluu olennaisesti erilaisten ihmisten kohtaaminen. Positiivinen yllätys tutkimustuloksissa oli se, että lähes kaikki diakoniatyöntekijät pitivät työstään ja ovat motivoituneita suorittamaan työtehtäviään ja kohtaamaan apua tarvitsevia lähimmäisiään. Eräs Turun arkkihiippakunnan diakonissa kirjoitti barometrikyselyn vastauksessaan: ”Pidän tosi paljon työstäni ja olen ollut ns. unelma-ammattissani. Olen tehnyt tätä jo yli 30 vuotta.”

● JOUKO KIISKI

Dosentti

Itä-Suomen yliopisto

Diakonisen kohtaamisen huoneentaulu

Diakonisissa yhteyksissä puhutaan kokonaisvaltaisesta kohtaamisesta silloin, kun ihmistä lähestytään hänen fyysiset, psyykkiset, sosiaaliset ja henkiset tarpeensa huomioiden. Voisiko kokonaisvaltaista kohtaamista tarkastella muista näkökulmista? Jeesus paransi sokean näön, mutta ei jäänyt ratkaisemaan, miten entinen sokea selviää elämästä näkeväenä. Sokeana ihminen ei ollut ehkä voinut ansaita elantoaan muulla tavalla kuin kerjäämällä. Näkeväenä hänen tuli löytää jokin muu elinkeino. Tarina ei kerro, miten entinen sokea jatkossa hankki elantonsa. Annettuaan sokealle näön Jeesus jatkoi matkaansa. Mitä Jeesuksen toiminta kertoo kohtaamisesta?

Kahden tai useamman ihmisen kohtaamisella on jokin **tarkoitus**. Kohtaaminen on etukäteen suunniteltu ja sovittu tai kohtaaminen tapahtuu yllättäen. Diakoninen kohtaaminen ei kuitenkaan tyhjenny tapaamisen tarkoitukseen.

Rakkaus auttaa näkemään ihmisen, hänen erityisyyteensä ja ainutlaatuisuutensa. Rakkaus ei sulje silmiä ihmisyden heikkouksilta. Diakonisessa kohtaamisessa rakkaus ei ole velvoittavaa vaikka sisältääkin kehotuksen: ”Tule siksi mitä olet.” Jokainen ihminen on Jumalan luomana arvokas. Arvostus, luottamus, anteeksianto ja toivon tuominen luovat diakonisen kohtaamisen **ilmapiirin**. Arvostava ja rakastava ilmapiiri antaa ihmisille tilaa pysähtyä Jumalan vierelle, avaa tilaa pohdinnalle, hiljaisuudelle ja rukoukselle. Diakoninen kohtaaminen perustuu omien ja toisten voimavarojen ja lahjojen tunnistamiseen. Voima-

varojen tunnistaminen mahdollistuu, kun uskoo ihmiseen. Voimavarojen tunnistaminen voi edellyttää anteeksi pyytämisen ja saamisen kokemuksen, syyllisyyden, ahdistuksen ja häpeän pohdintaa. Diakonisen kohtaamisen ytimessä on toivo erityisesti silloin, kun elämäntilanne on vaikea.

Kohtaaminen on **vuorovaikutusta**. Sen perustana ei ole osapuolten välinen antamisen ja saamisen vastavuoroisuus eivätkä osapuolten velvollisuudet ja oikeudet. Kohtaamisessa vuorovaikutus rakentuu kumppanuudelle, vieraanvaraisuudelle ja elämäntarinoiden jakamiselle. Silloin keskiöön nousee myös kuuntelemisen taito ja halu. Kumppanuutta rakentavassa vuorovaikutuksessa on läsnä kaikki se kokemus ja hiljainen tieto, joka on rakentunut omien elämäkokemusten ja muiden kohtaamisten myötä.

Diakoninen kohtaaminen ei välttämättä rajaudu siihen hetkeen, kun ih-

miset fyysisesti tapaavat. Se saattaa alkaa ennen tapaamista valmistelevilla toimenpiteillä ja jatkua niillä **teoilla**, joihin kohtaaminen on johtanut.

Kohtaamiseen liittyy aina myös **salaisuus**. Kaikki ei tule näkyväksi, kukaan ei avaa koko elämänsä yhdessä eikä useammassakaan kohtaamisessa. Kohtaamisessa voi kuitenkin avautua uusia merkityksiä. Kohtaaminen voi antaa uudenlaisen tulkinnan omasta tilanteesta.

”Sillä missä kaksi tai kolme on koolla minun nimessäni, siellä minä olen heidän keskellään.” (Matt. 18:20) Meillä monella on kokemuksia tilanteista, joissa paikalla olijat ovat tunteneet erityistä yhteenkuuluvuutta ja rauhaa. Vaikeisiin ongelmiin on löytynyt yllättäviä ratkaisuja, kun niitä on yhdessä etsitty. On tuntunut, että mukaan on tullut kolmanteus, joka on ohjannut oikeaan ratkaisuun. Onko silloin oltu koolla Hänen nimessäni ja siis Kristus on ollut ihmisten keskellä? Toteutuuko diakoninen kohtaaminen silloin, kun kohdataan Kristuksen nimessä?

Voisiko diakonisen kohtaamisen määrittellä niin, että se sisältää tarkoituksen, rakkauden, ilmapiirin, vuorovaikutuksen, teot, ja salaisuuden? Kaikkien osatekijöiden painoarvo ei välttämättä jokaisessa kohtaamisessa ole yhtä suuri. Riittää, että työntekijä on tietoinen diakonisen kohtaamisen kaikista ulottuvuuksista ja mahdollisuuksista.

● ELINA JUNTUNEN
MIKKO MÄKELÄ
TIINA SAARELA
Asiantuntijat

Kirkkohallituksen toiminnallinen osasto

Seurakuntavaaleissa syksyllä 2014 valitaan kirkkoon päättäjät, jotka luotsaavat kirkkomme suuntaa tulevaisuuteen. Vaalit ovat seurakunnissa iso ponnistus. Vaalit ovat kuitenkin paljon enemmän kuin vain vaalit. Ne antavat mahdollisuuden nostaa esille kirkon toimintaa, ja kampanjan kautta voimme kertoa kaikesta siitä, mitä kirkossa teemme tai mitä haluaisimme tulevaisuudessa tehdä. Voimme nostaa keskusteluun asioita, joista haluamme ihmisten tietävän enemmän.

Diakoniatyö vaalien painopisteenä

**USKO HYVÄN
TEKEMISEEN**
SEURAKUNTAVAALIT 2014

Syksyn seurakuntavaalien slogan on ”Usko hyvän tekemiseen”. Valtakunnallinen kampanja nostaa esille kirkon tekemää hyvää työtä suomalaisessa yhteiskunnassa ja globaalisti. Kampanjaviestinnässä kerromme, mitä kaikkea hyvää kirkko ihmisten kautta tekee, mistä hyvän tekeminen kumpuaa ja mihin kaikkeen äänestämällä tai ehdolle asettumalla pääsee vaikuttamaan. Hyviä asioita kerrotaan ihmisten kasvojen ja tarinoiden kautta.

Ihmisten tärkeimpiä kirkkoon kuulumisen syitä on kirkon tekemä auttamistyö kotimaassa ja globaalisti. Mutta kirkon työtä ei voi arvostaa ja tukea, ellei sitä tunne. Media-keskustelu haastaa jatkuvasti kirkkoa. Myös kirkon institutionaalinen rooli on murroksessa. Ihmisiä, jotka harakitsevat kirkosta eroa, on enemmän kuin koskaan kansankirkon historiasa. Miten kirkko asemoituu yhteiskunnassa, kun jäsenkäyrät laskevat ja taloudellinen tilanne heikkenee? Mihin väheneviä varoja kohdennetaan? Odotukset kirkkoa kohtaan ovat varsin erilaisia kuin joitakin kymmeniä vuosia sitten.

Kun viime vaalien jälkeen ihmisiltä kysyttiin, mitä he kirkolta odottavat, viesti oli kirkas: meidän pitää auttaa heikompiosaisia, kuunnella enemmän jäseniä, uudistua rohkeammin, olla suvaitsevaisempia, iloisempia ja reippaampia sekä puhua rohkeasti Jumalasta. Haluammeko, uskallammeko?

Vaaliviestinnällä haluamme vastata tähän odotukseen, mutta se voi onnistua vain, jos se on totta seurakuntien arjessa. Kampanja nostaa esille diakoniatyötä ja antaa erityisen hyvän tuen myös paikalliselle viestinnälle. Paikallinen viestintä tarvitsee Sinun näkemyksiäsi, osaamista ja verkostoja. Meidän pitää rohkeasti kertoa siitä, mitä hyvää me arkisessa työssämme viikoittain teemme. Työntekijöiden pitää uskaltaa rohkeasti puhua myös vaaleista ja niiden merkityksestä. Meidän tehtävänä on kertoa mahdollisuudesta vaikuttaa. Olennaista on avoimuus. Tarvitsemme päättäjiä, joilla on unelmia ja näkyä kirkon tulevaisuudesta, mutta emme saa hyviä luottamushenkilöitä ellei meillä ole hyviä ehdokkaita. Hyvät ja monipuoliset ehdokkaat taas houkuttelevat äänestämään. Yhdes-

sä meidän tulee tehdä äänestäminen mahdollisimman helpoksi.

Ensi vuoden seurakuntavaalikampanjan teema nousee syvältä kristillisen uskon ytimestä: usko Jumalaan eletään todeksi suhteessa toiseen ihmiseen. Tätä perustehtävää toteutetaan seurakuntatyön arjessa joka päivä. Kirkko tekee hyviä asioita. Diakoniatyö tarjoaa kiinnostavia juttuaiheita läpi vaalivuoden. Diakoniatyöntekijällä on myös hyviä verkostoja kutsua ihmisiä ehdokkaiksi seurakuntavaaleihin. Kutsu ihmisiä mukaan päättämään, millainen on tulevaisuuden kirkko, miten kirkon varoja kohdennetaan, keitä autetaan, missä ja miten.

● MARI LEPPÄNEN

Seurakuntavaalien projektipäällikkö
mari.inka.leppanen@evl.fi

Seurakuntavaalit järjestetään syksyllä 2014. Ehdokasasettelu päättyy 15.9. Ennako-äänestys on 27.–31.10. ja vaalipäivä on isänpäivä 9.11. Vaalien slogan on ”Usko hyvän tekemiseen”.

Lisätietoja seurakuntavaaleista:
<http://sakasti.evl.fi/seurakuntavaalit>

Mihin diakoniatyöhön

Kenet diakoniatyöntekijä kohtaa? Tässä artikkelissa lähestyn kysymystä Diakonia-ammattikorkeakoulun näkökulmasta. Tarkastelen, mihin sairaanhoitaja (amk) – diakonissa ja sosionomi (amk) – diakonia tutkinnon suorittaneet sijoittuvat heti valmistuttuaan.

Käytän aineistona vuoden 2012 aikana valmistuneiden antamia tietoja. Vastaajia oli 549 henkilöä, joista kirkollisen pätevyyden saaneita oli reilu kolmannes eli 195 suoritti kirkollisen pätevyyden. Näistä 42 sairaanhoitaja (amk) -diakonissoja ja 97 sosionomi (amk) -diakoneja. Artikkelissa käsittelem kahta kysymystä. 1) Minkä läänin alueelle diakonisen pätevyyden saaneet opiskelijat ovat valmistuttuaan sijoittuneet? 2) Miltä toimialueelta he ovat saaneet ensimmäisen paikkansa?

Opiskelupaikkakunnalla on väliä

Diakilla on diakonia-alan opiskelupaikkoja pääkaupunkiseudulla (Helsinki, Järvenpää, Kauniainen, jotka muuttavat parin vuoden päästä yhdelle kampukselle Helsingin Kalasatamaan), Porissa, Turussa, Pieksämäellä ja Oulussa. Koulutuspaikan lähiympäristö määrää monilla tulevan työpaikan sijainnin. Seuraavat prosenttiluvut on laskettu kaikista valmistuneis-

ta (n=549). Tämän ratkaisun olen tehnyt siksi, että Diakin tehtävä on kouluttaa sekä kirkkoon että yhteiskuntaan työntekijöitä ja ihmisten auttaminen on aina moniammatillista. Etelän toimipisteistä valmistuvat sijoittuvat suurimmaksi osaksi (77,3 %) Etelä-Suomen läänin alueelle. Porin toimipisteestä valmistuvat löytävät työpaikan Länsi-Suomen läänistä (67,2%). Pieksämäeltä valmistuneet jakautuvat Itä-Suomen läänin (43 %) ja Länsi-Suomen läänin (16 %) kesken ja Oulun toimipisteestä valmistuvat sijoittuvat erityisesti Oulun läänin (74,6%). Tämä merkitsee sitä, että koulutusta tulee edelleenkin toteuttaa valtakunnallisesti. Opiskelijarekrytointialue ja opiskelupaikkakunta määrittävät ensimmäisen työpaikan alueellisen sijainnin.

Kirkkoon vai sosiaali- tai terveysalan töihin

Työsuhteet olivat yleisimmin määrällisiä. Kuitenkin jopa viidennes oli saanut heti valmistuttuaan vakinaisen työpaikan. Seurakuntaharjoittelusta saatu kokemus vaikuttaa seurakuntaan etsiytymiseen, samoin yhteiskunnallisten paikkojen työvoiman tarve ja työn imu. Sairaanhoitaja-diakonissoiksi valmistuneista kolme meni kirkkoon töihin. Enemmistö valmistuneista sai työpaikan terveysalalta. He käyttävät diakonista osaamistaan kohdatessaan sairaita ihmisiä ja heidän omaisiaan. Sosionomi-diakoneista neljäsosa (24 henkilöä) valitsi kirkon alan ensimmäiseksi työpaikakseen. Sosiaali- ja kasvatusalalle sosionomi-diakoneista sijoittui lähes puo-

let (46 henkilöä) ja muutamat (2 henkilöä) terveysalan työpaikkoihin. Noin viidennes kaikista diakoniatyöntekijä-pätevyys suorittaneista ei vielä ollut saanut paikkaa tai ei ainakaan ilmoittanut siitä. Syinä valmistumisvaiheen työttömyyteen olivat: oman työn etsintä kesken, jatko-opiskelu, miettimistauon tarve yhdistyneenä tilapäisiin keikkatöihin, isyys- tai äitiysloma ja armeija. Kaikki eivät ole kertoneet syytä valmistumisvaiheen työttömyyteen.

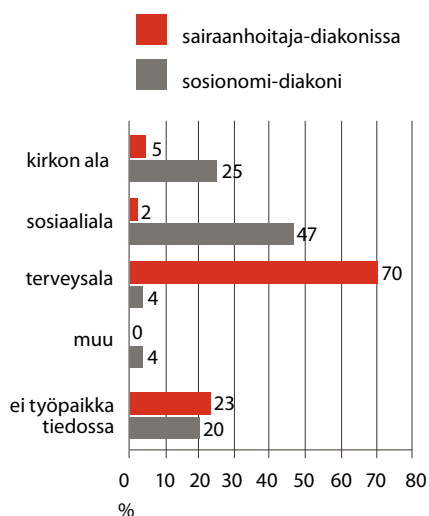
Jos ensimmäinen työnantaja oli seurakunta, kristillinen järjestö tai yhdistys, sosionomi-diakonitutkinnon suorittaneita on sijoittunut jokaiseen hiippakuntaan joitakin. Sairaanhoitaja (amk) -diakonissoista kukaan ei ole ilmoittanut ensimmäisen työpaikan olevan Espoon tai Lapuan hiippakunnassa. Tämän aineiston perusteella ei voida sanoa, kertooko tämä työn painopisteistä ja alueiden erilaisista tarpeista. Onko syy hakijoiden vai valitsijoiden toive? Jatkuuko samanlainen trendi useampana vuonna peräkkäin?

Ketä he kohtaavat kirkossa

Tilastotiedot eivät kerro siitä, ketä kirkkoon työhön menneet kohtavat. Tämä pohdinta nousee opiskelijoiden kertomuksista seurakuntaharjoittelujen jälkeen. Työ ja työyhteisöt ovat hyvin monenlaisia. Ajattelen, että he kohtaavat niitä, joilla on hätä ja joita muut eivät auta. He kohtaavat monenlaisia ihmisiä, jotka muodostavat seurakuntayhteisön tai ainakin asuvat alueella. Toivottavasti he etsiytyvät myös niiden luokse, joilla on valta ja velvollisuus vaikuttaa ihmisiä syrjäyt-

opiskelleet sijoittuvat?

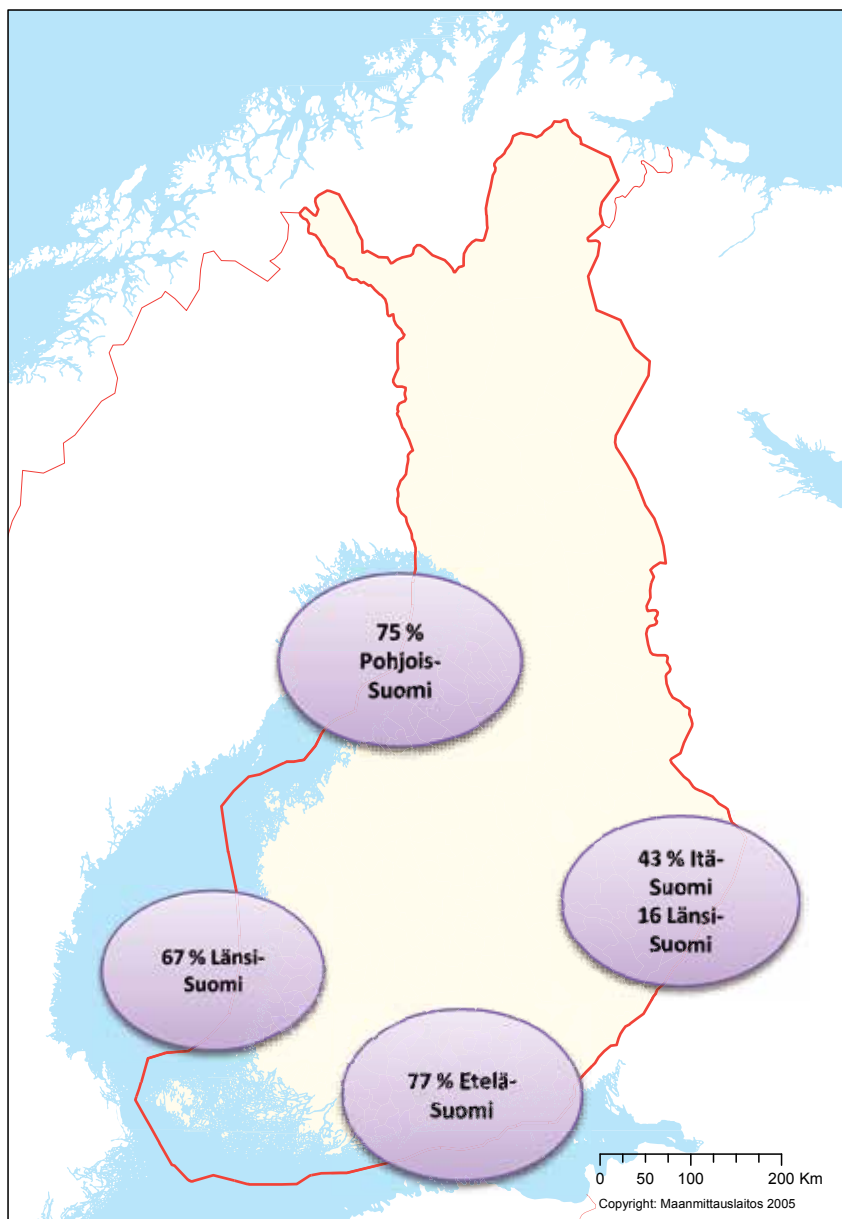
Kuvio1. Sairaanhoidaja (amk) -diakonissojen (n=42) ja sosionomi (amk) -diakonien (n=97) sijoittuminen eri toimialoille.

täviin ja ihmisarvoa polkeviin yhteiskunnallisiin ja yhteisöllisiin tekijöihin. Ehkä diakoniatyö on muistuttamassa ihmisiä oikeudenmukaisuudesta ja jokaisen ihmisarvosta.

Vastavalmistuneet työntekijät kohtaavat myös työyhteisön. Parhaimmillaan he voivat kohdata innostuneita työtovereita, jotka ovat sitoutuneita sekä työhön että yhdessä tekemiseen. Pahimmillaan he saattavat kohdata toisiaan syytteleviä, väsyneitä ja kynnisiä työntekijöitä, jotka ovat kadottaneet työyhteisön kannustavan ilmapiirin ja tietoisuuden siitä, miksi he ovat töissä juuri täällä.

● RAILI GOTHÓNI
Yliopettaja
DIAK

Naisten vuoro

-projekti teki toimintamallin romaninaisvankeja varten

Naisten vuoro on Romano Missio ry:n hallinnoima ja Raha-automaattiyhdistyksen rahoittama hanke vuosille 2010–2013. Romano Missio toimii hengelliseltä arvopohjalta romaniväestön keskuudessa lastensuojelun, sosiaalialan, hengellisen työn ja koulutusasioiden parissa. Naisten vuoro -projektilla järjestössä haluttiin vastata vankilan henkilökunnalta tulleeseen viestiin – romaninaisten tukemiseen tarvitaan uusia välineitä.

Mervi Pamukci / Romano Missio

Inka Jeskanen ja Tuula Nyman

Projekti on työllistänyt kaksi työntekijää. Tällä hetkellä projektissa työskentelee projektikoordinaattori **Inka Jeskanen** (VTM) ja palveluohjaaja **Tuula Nyman** (sosionomi diakoni AMK). Tuula Nymanin työpiste on ollut Vanjan vankilassa ja Inka Jeskanen on työskennellyt Romano Mission keskuksella.

Toiminnan tavoitteita

Hankkeen päätavoitteeksi asetettiin romaninaisvankien syrjinnän ja uusintarikollisuutta ehkäisevän toimintamallin kehittäminen. Toiseksi tavoitteeksi tuli edistää rikosseuraamusalan henkilöstön romanikulttuurin tunteesta sekä romaniyhteisön tietämystä rikosseuraamuksiin liittyvistä käytännöistä. Projektin kolmanneksi teemaksi nousivat vapautuneet romaninaisvangit.

Projektin kirjallisina lopputuotteina tulevat olemaan projektin aikana työstetty selvitys romaninaisvangeista ja romanityöntekijän toimintamallista tehty käsikirja. Muun muassa näitä kahta tuotosta esitellään projektin loppuseminaarissa 15.1.2014 Malmitalolla. Tilaisuus on kaikille avoin. Lisätietoa ja ilmoittautumisohjeet löytyvät projektin nettisivuilta www.naistenvuoro.fi.

Romanityöntekijänä vankilassa

Palveluohjaaja Tuula Nyman on toteuttanut Vanajan avovankilassa ja Hämeenlinnan suljetussa vankilassa romaninaisille suunnattua kuntouttavaa toimintamallia, jota on toteutettu sekä yksilö- että ryhmätoiminnan kautta. Tavoitteena on aidon kohtaamisen kautta voimaannuttaa romaninaisia ja tarjota vaihtoehtoja opitun mallin tilalle. Ryhmätoiminta on nimeltään Voiva (voimaannuttava, identiteettiä vahvistava ja vaihtoehtoja tarjoava).

Projektin aikana saadut kokemukset ovat osoittaneet selkeän tarpeen romanityöntekijälle vankiloissa. Romanitaustaisen vangin on helpompaa kohdata toinen romani. Työskennellessä on tällöin tärkeämpää ymmärtää romaninaisten elämää ja taustoja kuin tuntea rikosmaailmaa. Romaninaisvangeille annetun tuen lisäksi romanityöntekijä on toiminut roolimallina vankilassa oleville naisille ja konsultointiapuna vankilan henkilökunnalle vahvistaen samalla myös vankilan monikulttuurista työtettä.

Tietoa kulttuurista ja uusia näkökulmia

Vankilatyön lisäksi projektin työn-

tekijät ovat kiertäneet ympäri Suomea kouluttamassa rikosseuraamusalan henkilökuntaa. Koulutuksilla on hälvennetty romaneihin kohdistuneita ennakkoluuloja lisäämällä tietoutta ja ymmärrystä romanikulttuurista. Samalla on osallistuttu keskusteluun erityisryhmien huomioimisesta vankilassa, nostettu esille romaninaisvankien asiaa ja tuotu vankilan kuntouttavaan toimintaan uudenlaisia näkökulmia.

Samoja teemoja on pidetty yllä kaikessa projektin toiminnassa ja viestiä on viety eteenpäin projektin viestinnässä sekä osallistumalla erilaisiin seminaareihin ja yhteistyötapaamisiin. Näin on pyritty edistämään ro-

maninaisten oikeuksien toteutumista ja nostettu esiin romaninaisten omia kokemuksia vankila-ajasta ja tuen tarpeesta.

Haasteena projektissa on ollut vapautuneiden romaninaisvankien tukeminen. Kahden työntekijän voimin ei ole löytynyt henkisiä tai materiaalisia mahdollisuuksia työn aloittamiseen. Keskustelu aiheesta on kuitenkin saatu avattua niin romanien keskuudessa kuin yhteistyötahojen kanssa. Tämä on yksi teema, johon on kiinnitettävä tulevaisuudessa lisää huomiota.

● INKA JESKANEN
TUULA NYMAN

Diakoniaa vankilassa – palveluohjaajan kokemuksia

Diakoniaa arjen kohtaamisissa

Naisten vuoro -projektin työn keskiössä on ollut romaninaisten kohtaaminen, jota olen toteuttanut Vanajan ja Hämeenlinnan vankiloissa palveluohjaajan roolissa. Työskentelyssäni ja kohtaamisissa näkyy minun kutsumukseni; olla rinnalla kulkijana kappaleen matkaa. Se, että tulen samasta taustasta kuin romaninaisvangit, antaa minulle suuren etuoikeuden työskennellä näiden elämän haaksirikoille joutuneiden naisten kanssa. Tunnen ja tiedän "maailman", josta he tulevat. On ollut naisia, jotka tulevat yksin tai ystävän kanssa työhuoneeseeni ja vetävät oven perässään kiinni ja sanovat: "Tuula, voidaanko rukoilla?" Huolten ja murheiden jakaminen ja lopussa rukous asioiden ja tilanteiden puolesta huojentavat vangin taakkaa. Hän on saanut jättää asiansa Herran haltuun; tapahtui kuinka tapahtui, hän tietää, että kaikki on Korkeimman kädessä.

Romanit ja usko

Romaneiden elämää värittävät oma kulttuuri ja tavat. Uskonto ei itse sinällään kuulu kulttuuriin, eli uskonto ei säätele romaneiden kulttuuria ja tapaa elää. Romanit ovat kautta aikojaan uskoneet Korkeimpaan ja suhtautuvat hengellisiin asioihin kunnioittavasti. Luottamus ja usko, että Jumala siunaa ja varjelee, opitaan jo lapsuudessa.

Vanajan romaninaisvangit ovat koontuneet ryhmätapaamiseen opetuskeittöille, jossa on tarkoitus aloittaa vertaisuuteen perustuva keskusteluryhmä Voiva. Kuulumiskierroksen jälkeen eräs nainen esittää toiveen, että voitaisiinko muistaa rukouksin hänen vanhempansa, jolle suoritetaan seuraavana päivänä leikkaus. Ryhmän vetäjänä minua koskettaa, että vaikka nainen itse ei ole niin sanotusti tunnustava kristitty, hän uskoo esirukouksen voimaan. Kysyn, sopiiko, että mentäisiin huoneeseeni ryhmän jälkeen rukoilemaan. Ennen kuin

hän ehtii vastata, toiset naiset ryhmästä sanovat, että rukoile vaan Tuula tässä nyt. Kysyn, sopiiko tämä esirukousta pyytävälle naiselle ja hän nyökkää pää alas painuneena.

Vankila ja usko

Olen vankilanjohtajalle maininnut, että omaan kristillisen vakaamuksen, mutta en tuo uskoa esille työskennellessäni vankien kanssa. Vanajalla vangin kysyessä mahdollista rukousapua en ole siitä kuitenkaan kieltäytynyt. Koen suurta siunausta voidessani toimia työni ohessa diakonina. Diakoni ei ole minulle pelkkä ammattinimi, vaan se on osa minua. Viime kesänä saatu diakonivihkimys antoi ikään kuin kirkollisen luvan harjoittaa laupeudentyötä. Laupeudentyön ei tarvitse olla oma irrallinen työmuoto työskennellessä vankien kanssa, vaan arjen diakonia on läsnä teoissa ja kohtaamisissa.

TUULA NYMAN

Salla Tirronen

Lehtisaaren nuorisokodissa

kohdataan elämän kaikki puolet

Helsingin seurakuntayhtymän omistama Lehtisaaren nuorisokoti tarjoaa turvallisen kasvuympäristön 13–18-vuotiaille tytöille, jotka tarvitsevat pitkäaikaista tai kiireellistä sijoitusta.

Vuonna 1968 rakennettu Lehtisaaren nuorisokoti sijaitsee luonnonkauniilla paikalla merenrannalla. Pihapiirissä on muun muassa oma laituri, omenapuita, marja- ja raparperipensaita, huvimaja sekä kenttä, jossa voi pelata.

– Harvoissa uudemmissa nuorisokodeissa on näin hienoja pihoja. Uskon tämän paikan olevan nuorille hy-

vä ympäristö. Luonnonläheisyydellä on eheyttävä vaikutus. Lisäksi Helsingin keskustaan on vain runsaan viiden kilometrin matka ja tänne on hyvät liikenneyhteydet, nuorisokodin johtaja **Tuuli Kanninen** pohtii.

– Nuoret voivat tietysti ajatella, että olisi mukavampi asua keskellä kaupungin sykettä. Mutta nuoria sijoitettaessa elinympäristöä halutaan usein vaihtaa, jotta heidän elämänsä voisi oikeasti muuttua.

Kannisen mukaan nuorilla on Lehtisaarissa muutenkin hyvät asumisolosuhteet.

– Seurakuntayhtymä pitää hyvää huolta rakennuksesta ja pihasta. Täällä on oma talonmies ja kokki. Tytöillä on oma huone. Kolmelle tytölle on yksien ja soluasunnon käsittävä asu-

misharjoitteluyksikkö, jossa he pääsevät harjoittelemaan lähempänä 18 ikävuotta itsenäisempää elämää tuetusti.

Nuorisokodissa on yhteiset pelisäännöt ja selkeät arkirutiinit.

– Täältä lähdetään aamulla kouluun, töihin tai vietetään muuta päiväohjelmaa. Iltaisin voi harrastaa ja olla yhdessä täällä tai muualla asuvien kavereiden kanssa. Meillä on viikoittainen iltatilaisuus, toimintaviikonloppuja ja yhteistä lomaohjelmaa, Kanninen kertoo.

Jokaisella nuorella on omaohjaajapari, joka paneutuu erityisesti hänen asioihinsa ja hyvinvointiinsa.

– Omaohjaajan kanssa nuori käy välillä esimerkiksi ostoksilla, kahvilla, syömässä, elokuvissa tai muissa harrastuksissa. Jokaiselle nuorelle teh-

dään kasvatussuunnitelma. Toimimme yhdessä verkostojen kanssa.

Selkeitä ja turvallisia rajoja

Kannisen mukaan pääkaupunkiseudun sosiaalitoimet tekevät avohuollossa hyvää työtä. Hän muistuttaa omien vanhempien olevan lapsen parhaita kasvattajia ja heille paras tuki.

– Perheessä voi olla kuitenkin paljon problematiikkaa, eivätkä avohuollon tukitoimet enää riitä. Lastensuojelulaki suosittaa perhehoitopaikkoja ensisijaiseksi ratkaisuksi. Niitä ei ole kuitenkaan riittävästi. Lisäksi perheiden on vaikea ottaa luokseen esimerkiksi päihdeongelmaisia nuoria.

Nuorisokoti pitää yhteyttä lapsen vanhempiin ja myös sisarukset otetaan huomioon. Nuoret viettävät esimerkiksi lomia perheensä parissa, jos perheen olosuhteet sen sallivat.

– Vanhemmat voivat ajatella kaiken muuttuvan hyväksi, kun nuori menee laitokseen. Näin asia ei yleensä ole. Suurin osa nuorista eheytyy, mutta usein tämä näkyy vasta myöhemmin.

Nuorisokoti haluaa tarjota nuorelleen selkeitä ja turvallisia rajoja. Nuorten sopeutumisessa tapaa olla omat ongelmansa.

– Vaikka kotona olisi kurjaa, laitokseen joutuminen on usein trauma niin nuorille kuin hänen huoltajilleen. Usein nuori rupeaa protestoimaan sijoittamistaan. Hänellä on ikävä kotiin ja tuttuihin tapoihin. Täällä on myös samanlaista murrosikäisen problematiikkaa kuin yleensäkin murrosikäisen kotona.

Nuorilla on iltaisin kotiintuloajat. Ulko-ovea valvotaan kameralla ulkopuolisten vieraiden varalta. Ovet omaan huoneeseen, suureen ruokailutilaan, saunaan, kuntosalin sisältävään kellariin ja ulos avautuvat vain ohjaintien avaimilla.

– Työntekijä on kuitenkin aina paikalla, joten käytännössä liikkumaan pääsee vapaasti. Toisinaan nuorten liikkumista joudutaan rajoittamaan, jos he esimerkiksi ovat vaarallisia itselleen tai muille. Tämä päätetään lasten-

suojelulain mukaan, yhdessä sosiaalityöntekijän ja vanhempien kanssa. Joskus nuorten päihde- tai mielenterveysongelmiin tarvitaan erityistä hoitoa.

– Olisi korni tilanne, jos kaikki olisi täällä nuorten mielestä oookoo. Heidän on sijoitettu tänne kotoaan. Me tietenkin kuuntelemme, mitä nuorilla on sanottavana. Pyrimme kehittämään toimintaamme mahdollisuuksien mukaan.

Omatoimisuutta ja vastuunkantoa

Lehtisaaren nuorisokodin toiminnan lähtökohtana ovat kristilliset arvot.

– Meillä on vapaaehtoinen ruokarukous. Joulun ja pääsiäisen vietto menee suomalaisen kristillisen perinteen mukaisesti. Jouluevankeliumin esitämme näytelmänä. Meidän on oltava hienovaraisia, jotta muihin uskontokuntiin kuuluvat tytöt eivät loukkaannu.

Nuorisokodissa tuodaan esiin koulutuksen merkitystä.

– On tärkeää, että nuoret saavat ensin käytyä peruskoulun. Tämän jälkeen tavoitteena on saada nuori lukioon tai ammatilliseen koulutukseen. Nykyäänhan ilman koulutusta on vaikea työllistyä.

Nuorta ohjataan omatoimisuuteen ja vastuunkantoon.

– Emme tee asioita nuoren puolesta. Yritämme tukea nuorta, jotta hän oppisi käsittelemään omia murheitaan ja selviytymään niistä. Tavoitteena on auttaa näitä nuoria tulemaan vastuullisiksi aikuisiksi, jotka kykenevät huolehtimaan vähintään itsestään.

Kanninen toteaa, että nuorisokotien ja muiden vastaavien laitosten luonne on muuttunut.

– Ennenhän puhuttiin kasvatustilanteista, joissa korostui esimerkiksi kuri. Lastensuojelun historiaa lukiessa on helppo havaita meiningin olleen 400 vuotta samantyylistä. Tilanne on muuttunut vasta muutaman lähivuosikymmenen aikana.

– Olen vähän huolissani siitä, kun vanhemmat ihmiset ovat viime aikoina kertoneet julkisuudessa oman lap-

suutensa laitoskokemuksista. On ikävää, jos heillä on ollut rankkoja kokemuksia. Ei ole kuitenkaan hyvä, jos ihmiset mieltävät nykyiset laitokset samantyyppisiksi paikoiksi.

Rankkaa, mutta antoisaa työtä

Kanninen kokee nuorisokodin työn arvokkaana.

– Uskon monen olevan tietämätön siitä, että seurakunta tekee tällaistaakin työtä. Lehtisaaressa on hoidettu vuosikymmenten mittaan yli tuhat tyttöä. Se on aika mittava määrä.

Pääkaupunkiseudun kunnat ostavat palvelun nuorisokodeilta.

– Esimerkiksi vanhuspuolella palveludentuottajina toimii nykyään voittoa tavoittelevia ylikansallisia yrityksiä. Me emme tuota seurakuntayhtymälle voittoa, vaan pelaamme nollabudjetilla. Jos loppuvuodesta rahaa on jäämässä käteen, hankimme jotain tyttöjen elämää hyödyttävää tai teemme vaikka ylimääräisen retken. Vastaavanlaisia voittoa tavoittelemattomia toimijoita ovat esimerkiksi Mannerheimin Lastensuojeluliitto ja Setlementtiliitto.

Lehtisaaren nuorisokodin henkilökunta koostuu sosiaali- ja terveysalan ammattilaisista. Joillain on diakonialan koulutus. Kannisen mukaan nuorisokodissa työskentely vaatii tiimityötaitoja, yksilöllistä rohkeutta, vastuunottoa ja innovatiivisuutta.

Lehtisaaressa tapaa olla sekä syksyisin että keväisin kaksi opiskelijaa. Harjoittelussa on ollut myös monia diakonialan opiskelijoita.

– Harjoittelut liittyvät esimerkiksi perhe-, lapsi- ja nuoriso-, mielenterveys-, ja maahanmuuttajatyöhön. Opiskelijat pääsevät hyvin kiinni siihen, mitä tämä työ on. Olemme saaneet harjoittelujaksojen kautta keikkatyöläisiä. Jotkut ovat työllistyneet meille valmistuttuaan.

– Työmme ei ole helpoimmasta päästä. Se on rankkaa, mutta antoisaa. Täällä kohdataan elämän kaikki puolet.

● JUHANA UNKURI

Tulkki – kielen ja kulttuurin välittäjä

”Tulkki on kuin kone, joka kääntää puhetta. Samalla pitää olla luotettava. Lähdettyäni tilanteesta pois unohdan asiat, jotka olen tulkannut.”

Näin kuvaa **Salim Muzaffar**, joka toimii Lahdessa arabian ja kurdin kielen tulkkina. Hän käy tulkkaamassa usein henkilöille, jotka asioivat seurakuntien diakoniatöimistössä.

Arabian- ja kurdinkielisiltä alueilta tulevilla ei ole aina englannin kielen taitoa, jolloin asiointi apukielellä ei onnistu. Osa ihmisistä, etenkin iäkkäistä, on luku- ja kirjoitustaidottomia. Näiden ihmisten voi olla joskus vaikeaa ilmaista itseään samanlaisilla termeillä, joita esimerkiksi suomalaiset käyttävät.

– Tulkin pitää lukea, mitä asiakas tarkoittaa. Voin kysyä asiakkaalta monta kertaa, tarkoitatko tätä ja tätä, vasta sitten käänän asian virkailijalle.

Suomalaiset ovat tottuneet puhumaan suoraan tietyistä asioista, jotka voidaan kokea arkaluontoisiksi joissakin muissa kulttuureissa.

– Näitä voivat olla esimerkiksi naisten asiat. Nainen ei välttämättä puhu tietyistä asioista, koska olen mies.

Tulkkeja neuvotaan yleensä katsoamaan asiakasta silmiin tulkkaustilanteessa. Joissakin arabikulttuureissa on kuitenkin tapana, että nainen ja mies eivät ota katsekontaktia toisiinsa tai kättele. Tulkkaustilanteessa tulkki voi kääntää kehonsa asiakkaan puoleen kuunnellessaan häntä, mutta välttää katsekontaktin.

Salim Muzaffar sanoo, että tulkin tärkeä ominaisuus on osata olla realli-ihminen. Tulkin pitää hyväksyä erilaiset ihmiset, ymmärtää ja kunnioittaa heitä.

Tulkki kulttuurien välittäjänä

Katri Tatti työskentelee Lahden seurakuntien maahanmuuttajatyössä. Hän on venäjänkielinen ja hoitaa työssään paljon seurakuntatyöhön liittyviä tulkkauksia.

– Olen pastorin työparina esimerkiksi kaste-, vihki- ja häättilaisuuksissa.

Katri Tatti toimii tulkkina myös venäjänkielisessä rippikoulussa. Lahdessa järjestetään monikulttuurisia Tuomasmessuja, jotka tulkataan useille eri kielille, myös venäjäksi. Tästä syystä toteutetussa Maailmojen messussa Liipolan seurakuntakeskuksessa käytettiin 8 eri kieltä, joista osa tulkattiin suomeksi.

Katri Tatti kertoo, että Suomessa asuville venäjänkielisille on tärkeä asia, että he saavat kauniin kirkollisen tilaisuuden omalla kielellään. Vaikka ortodoksisuus on venäjänkielisillä alueilla pääuskonto, luterilaisiakin on paljon.

Myös asioiden hoito on helpompaa tulkin avulla. Katri Tatti auttaa asiakkaitaan usein tilanteissa, joissa täytetään esimerkiksi etuuksien hakulomakkeita tai asiakas tarvitsee ruokapankkiapua.

– Moni venäjänkielinen osaa suomeakin hyvin, mutta erityisesti iäkkäissä ihmisissä on kielitaidottomia henkilöitä.

Venäjällä ja Suomessa toimitaan tietyissä asioissa eri lailla. Katri Tatti on toiminut kulttuurien välisenä

tulkkina useissa tilanteissa. Hän on auttanut esimerkiksi opiskelijoita, jotka eivät saaneet suoritettua opintojaan. Opiskelijat eivät tieneet, miten Suomessa ilmoittaudutaan tenttiin.

– Venäjällä opettaja sanoo, milloin tulet tenttiin. Suomessa pitää ottaa itse selvää, milloin tentti on ja pitää täyttää lomake.

Eräs venäjänkielisiä kummastuttava asia on suomalainen hautauskäytäntö. Venäläisestä näkökulmasta katsottuna se on hidas, sillä Venäjällä on tapana haudata vainaja kolmen päivän kuluttua kuolemasta.

Sukulainen voi suodattaa asioita

Tulkkauksen periaatteita ovat mm. se, että sukulainen ei saisi toimia tulkkinä. Käytännössä näin usein tapahtuu.

– Riskinä on, että sukulainen suodattaa asioita. Hän saattaa näin yrittää suojella asiakasta. Esimerkiksi kaikissa maissa lääkärit eivät kerro suoraan potilaalle, että hän on vakavasti sairas. Asia voidaan sanoa sukulaisille, jotka päättävät itse, miten asia kerrotaan.

Näin kuvaa monikulttuurisuuden asiantuntija, sosiaaliohjaaja **Anita Novitsky** Väestöliitosta. Novitsky on mm. kouluttanut tulkkeja.

Lapsia ei tule käyttää tulkkina. Tulkkaustilanteessa he voivat joutua käsittelemään asioita, jotka ovat lapselle liian raskaita.

Tulkkauksen kolmiosuhde

Tulkkauksessa tulee kiinnittää huomiota siihen, kuka puhuu ja kenelle.

– Puhe saatetaan kohdistaa sille, joka puhuu omaa kieltä, jolloin asiakkaan ja työntekijän välille ei synny

vuorovaikutusta. Luottamussuhde syntyy tulkkiin, ei työntekijään.

Joskus työntekijä alkaa kysyä selityksiä tulkilta ja tulkkia voidaan pyytää jäämään virkailijan luo sen jälkeen, kun asiakas on poistunut. Asiakas jää miettimään, mistä on kyse.

– Vastaavasti tulkki ja asiakas voivat lähteä yhdessä rupatellen pois huoneesta, jolloin virkailija jää pohtimaan, mistä he puhuvat.

Tulkit ovat vaitiolovelvollisia, mutta tämä ei aina ole Novitskyn mukaan kaikille selvää. Tulkin tulee esimerkiksi hävittää tulkkaukseen liittyvät merkinnät ja muistiinpanot. Joskus vaitiolovelvollisuutta on rikottu, kun tulkki on halunnut purkaa jotakin raskasta tulkkauksilannetta ja tehnyt sen väärässä yhteydessä.

Tulkin valinnassa pitää kiinnittää huomiota myös siihen, edustavatko tulkki ja asiakas väestöryhmiä, joilla on poliittisia tai uskonnollisia jännitteitä.

– Tulkkauksilanne ei toimi, jos asiakas ei luota tulkkiin.

Tulkkauksessa voi syntyä väärinymmärryksiä siitä, että asiat ovat eri kielissä merkitykseltään erilaisia.

– Esimerkiksi joissakin kulttuureissa huudahdus ”minä tapan itseni” tarkoittaa lähinnä sitä, että ihminen on hermostunut tai vihainen. Suomessa nousee valtava huoli, jos joku puhuu itsensä tappamisesta.

Novitsky jatkaa, että lastenpsykiatrian termi sisäinen turvattomuus on termi, jota ei kaikissa kielissä ole. Vaikka se käännettäisiin oikein, termi ei tarkoita mitään.

Tietyt asiat ovat vieraisissa kulttuureissa tabuja.

– Esimerkiksi seksuaalisuuteen liittyvistä asioista voidaan puhua laveasti tai kierrellen.

Työntekijällä oikeus käyttää tulkkia

Novitsky kertoo, että resurssipula on ongelma tulkkien käytössä. Mitä

Tia-Maria Lehto

Tulkit Katri Tatti ja Salim Muzaffar ovat tuttuja Lahden seurakunnassa asioiville.

kauemmas pääkaupunkiseudusta mennään, sitä vaikeampi tulkkeja on saada. Harvinaisten kielten tulkeista on pulaa koko maassa.

Novitsky jatkaa, että on myös tilanteita, joissa työntekijä haluaisi käyttää tulkkia, mutta asiakas ei.

– Työntekijällä pitäisi olla oikeus tulkin käyttöön, jotta asia tulee oikein ymmärretyksi.

Seurakunnissa rahan puute rajoittaa usein tulkkien käyttöä. Suurissa seurakunnissa on yleensä budjetoitu määräraha tulkkauksipalveluille. Lahdessa määrärahaa hyödynnetään pääasiassa diakoniatyön vastaanotoilla ja kotikäynneillä.

Pienet ja keskisuuret seurakunnat voivat hankkia tarvitsemiaan tulkkipalveluita yhteistyössä suuren seurakuntayhtymän kanssa. Näin on tehty esimerkiksi Kemissä.

Seurakuntien omasta henkilökunnasta löytyy usein myös kielitaitoisia henkilöitä, esimerkiksi entisiä lähetystyöntekijöitä. Toiminnassa voi ol-

la myös mukana hyvin suomea osaavia maahanmuuttajia. Tulkkien tarpeeseen vaikuttaa myös se, onko paikkakunnalle tullut uusia pakolaisia. Monta vuotta Suomessa asuneet osaavat jo kieltä paremmin.

Esimerkiksi Hyvinkäällä diakonia-työntekijä voi tilata tulkin kaupungin laskuun, jos kaupunki on ohjannut asiakkaan diakoniatoimistoon ja toivoo hänen saavan seurakunnan apua. Jyväskylässä kaupunki voi myös maksaa tulkkien kuluja silloin, kun kyseessä on kaupungin maahanmuuttajatyön ja seurakunnan tekemä yhteistyö.

Diakoniatyöntekijät tuovat esiin, että joskus tulkkauksilanteita jännitetään, koska ei oikein tiedetä, miten asiakkaan kulttuurissa viestitään. Usein asia ratkeaa reilusti kysymällä: miten teidän kulttuurissanne on tapana toimia. Maahanmuuttajat yleensä pitävät siitä, että heidän kulttuuristaan ollaan kiinnostuneita.

● TIA-MARIA LEHTO

Vuosien varrella olen kerännyt mittavan kokoelman noloja ja hävettäviä kokemuksia, joissa olisi ainesta jo posttraumaattisen Guggenheimin häpeämuseon perustamiseen. Lasivitriineissä olisi kaiken kansan nähtävillä – ja naurettavana – niin nuoruuden kommelluksia kuin aikuisuuden julkisia häpeäkokemuksia. Tutkitaanpa tarkemmin salaista häpeäpäiväkirjaani; valitaan sieltä pari piinaavaa nöyryytystä, joiden takia olen ollut vähällä ostaa matkalipun Atacaman autiomaahan pylväspyhimysten kurssille.

Katri Lühr

Rakas häpeäpäiväkirja!

Ensiaskeleet häpeän tiellä

Opiskeluvuosien myllerryksessä olin vielä herkkänahkainen idealisti, joka pelkäsi virheitä ja epäonnistumisia. Jos mokasi oikein kunnolla, sai hävetä silmät päästään! Muistan kauniin kevätpäivän, kun kävelin reippaana Helsingin vilkasta pääkatua ja puhkuin voimantuntoa onnistuneen tentin jälkeen. Tiivis lukukausi oli takana ja hunajamettiaiset surisivat suloisesti puistojen vehreydessä.

Vastaantulijat saivat osakseen kaikkivoipaisen hymyni – mutta minä kohtasin pikemminkin vaivaantuneita ja hämmentyneitä katseita. Viimeistään japanilaisten turistien oudot huu-dahdukset herättivät epäilyksen, että jotakin oli pielessä. Kadun näyteikkuna peilasi minulle armottoman totuuden: kengänpohjassa roikkui puolen metrin vessapaperi, joka viuhui askel-

ten tahdissa kuin vappuhuiska. Puto-sin häpeän syövereihin.

Musertuneena ja itkua tuhertaen soitin hätäpuhelun viisaalle – ja hie-man paksunahkaisemmalle – ystävälleni. Tilitin raportin julkisesta hygieniahäpeästä ja toivoin saavani edes supporttiivista myötähäpeää. Ystäväni paukautti kirkkaan pointin: ”No mitäs tuosta! Siinäpähän näkivät, että kyllä on siisti ihminen, kun jynssää vessapaperilla kaupungin kadutkin!”

Totta. Odotankin kiitoskorttia Helsingin puhtaanapitolaitokselta, joka toivottavasti huomioi yhteiskuntavastuullisen tekoni ja kansalaisaktiivisuuteni. Japanilaiset turistit ainakin kehuivat Suomea siistiksi ja puhtaaksi maaksi.

Helmasyntejä sovituskopissa

Olen toivonut vajoamista maan alle myös silloin, kun persoonastani on

paljastunut jotain epähienoa tai salatua. Kun tunkeudutaan yksityiselle reiviirille, jota haluan suojella ja varjella, olen kuin säikky antilooppi vaaran uhatessa. Pelkään tulevani haavoitetuksi, jos arvostelu kohdistuu minuuteeni ja ruumiilliseen koskemattomuuteeni. Erityisen haavoittavaa on joutua naurunalaiseksi, kun koetellaan oman intimiteetin ja seksuaalisuuden turvarajoja. Siinä liikutaan kaikkein pyhimällä ja arkaluontoisimmalla alueella.

Kainous ja häveliäisyys olivat toisesta koetuksella, kun niitä revittiin alas tavaratalon vaateosastolla. Tuolloin kolmekymppisenä siviilisäätyni oli vaihtunut kahdenkeskiseen kumppanuuteen, joten omasta mielestäni olin runsaan elämäkokemuksen kypsyttämä aikuinen, jota eivät mitkään tunnemyrskyt voisi heilauttaa piiruakaan. Tapahtui niin räikeä no-

laus, että tunsin olevani naulattu häpeäpaaluun.

Rouvashenkilön tunnistaa siitä, että hän käyttää hametta. Minäkin halusin esitellä feminististä säätystäni, ja lisätäkseen habituksen arvokkuutta pukeuduin tahdikkaasti alushameeseen. Eihän sopinut enää heilutella helmoja, sillä miesten metsästyskausi oli päättynyt osaltani. Eräänä syyspäivänä lähdin ostamaan puolisolalle syntymäpäivälahjaa tavaratalon miestenosastolta. Siinä sitten syntyneenä lahjan valintakriteereihin, joissa painottui enemmän taloushallinnon kurinalaisuus kuin visuaalinen näyttävyyttä, en huomannut tohkeissani nilkkoihin asti valahtanutta alushameetta. Vyötärön kuminauha oli katketa rapsahdus mystisesti ja sitä haaremimystiikkaa nyt ihmettelivät ohikulkevat miesasiakkaat. Onneksi heidän herrasmiehen käytöksensä esti toivottamasta hävyttömyyksiä, mutta katseiden perusteella minut oli jo myyty sheikki Ali-Hassanille Arabiaan.

Jähmetyin suolapatsaaksi, ja samaan aikaan kasvojeni pyyhki häpeän punainen tulimyrsky. Eloonjäämisvietin laukaiseman adrenaliinipaukun ansiosta riuhtaisin alushameen nilkoistani ja pitsiunelma kädessäni marssin lähimpään miesten pukukoppiin. Kesti tovin aikaa saada rekonstruoitua sukupuolineutraali identiteetti. Kurkistin vaivihkaa sovituskopin verhon takaa – ja kun reitti vapautteen oli selvä, pakenin tästä käärmeiden ja skorpionien erämaasta henkeäni kaupalla.

Selkänahkaani pommittivat no-laushäpeän kivuliaat puukoniskut. Keräsin musertuneen itsearvostukseni rippeet ja kannoin ne ystäväni luokse. Hänen lempeä huumorinsa korjasi alushameen synnyttämän globaalien konfliktien oikeisiin mittasuhteisiin – häpeän kilometrit kutistuivat senttimetreiksi. Nöyryytys muuntui siedettäväksi parantavan naurun avulla: ”No höpsistä, mitäs tuosta! Siinäpä hienot miehet saivat silmäniloja ja koettiin mennessään muistavat kehua vai-

mojensa solakoita sääriä. Veikkaanpa, että moni nainen saa yllätyslahjaksi kauniita alusvaatteita ja romantiikka kukoistaa.”

Totta. Odottelenkin kiitoskorttia Väestöliitolta, koska seuraavan vuoden syntyvyystilastoissa tapahtui räjähdysmäinen kasvu. Minun ansioitani bruttokansantuote saatiin nousemaan merkittävästi.

Leipää ja häpeäsirkusta

Hyppään päiväkirjassa nykyhetken ja olen varma, ettei sivujen kätkeistä löydy enää mitään järkyttävää. Selailu pysähtyy äkisti riveille, joista tihkuu mustaa ahdistusta: ”Taas raahaan häpeäruokakassia, jonka olen saanut Hurstin avustusjakelusta. Seison kadulla jonossa, vain saadakseni toisille kelpaamatonta jäteruokaa, murusia ja ropoja hyvinvoinnin juhlapöydästä. Ohikulkevan raitiovaunun ikkunas-ta yleisö katselee häpeäsirkuksen irvokasta esitystä. Jakelua valvova työntekijä napsuttaa laskinta; kuulen hänen mutisevan itsekseen: ”No nyt tuli kolmetuhatta täyteen!” Ajattelen, että tässä jonossa seisoo kolmetuhatta erilaista tarinaa köyhyydestä, työttömyydestä, osattomuudesta ja vaille jäämisestä. Tiedän Jumalan katsovan minuun, tässä kadulla, ja hänen silmissään on puhdas rakkaus ja lempeys, hän valaisee kasvonsa minun puoleeni ja päästää minut pahasta. ”Häpeän kokemus voi olla niin lamaannuttava, että se jää korvaan soimaan kuin psyykkinen korvamato – se on jumittunut riitasointu ulkoisen ja sisäisen todellisuuden välillä. Häpeän värjäämillä silmilaseilla oma persoona näyttää niin huonolta ja kelpaamattomalta, että Jumalakin kääntää kasvonsa pois.”

Häpeään sidottuna ihminen elää säästöliekillä; pidätetty elämänvoima ei pääse rikastuttamaan ja avaamaan ihmisen syvintä – ja pyhintä – olemusta. Häpeän vaurioittama ihminen riistää itseltään arvon ja olemassaolon oikeuden, koska niin on helpompi sietää kelpaamattomuuden tai epäonnistumisen kokemusta. Se on elämää lintu-

häkissä; yhteys toiseen ihmiseen ja Jumalaan on katkennut.

Katso minuun pienehen

Mitä tapahtuisi, jos tuo todellinen, aito minuutemme paljastuisi? Jos ras-kaana taakkana roikkuva esirippu revittäisiin auki ja kirkas auringonvalo tunkeutuisi sinne, missä kuljemme pimeässä laaksossa ja epätoivon yössä – mitä paljastuisi? Kestätkö nähdä oman vajavaisuuteni, rikkinäisyyteni ja kaikki ne salaisuuteni, huonot valinnat ja väärät ratkaisut, joista uskaltaa kirjoittaa vain häpeäpäiväkirjaan?

Diakoniatyössä saisi olla erityinen häpeävastaanotto. Ihminen saisi varata ajan ja tulla hetkeksi lepäämään ki-puunensa kaikkienensa, tuoda häpeän kätkeytyt ja puhumattomat taakkansa ja saada tuntea olevansa vastaanotettu koko persoonallaan. Tässä parantavassa vuorovaikutuksessa ihminen saa kokea Jumalan hyväksyvän katseen, joka on yhtä ehdotonta rakkautta kuin äidin ja vauvan toisilleen suoma herkeämätön läsnäolo.

Rakas häpeäpäiväkirja! Olen kertonut sinulle kaiken. Nyt annan Jumalan parantaa. Elämäni saa näkyä rosoisena ja rikkaana, vajavaisena ja täytenä, aitona ja totuudellisena.

● KATRI LIHR

TM

Diakonian yhteistä venettä kiidättämässä vas. Elina Romar (Palokka), Leena Nokka (Palokka, nyt eläkkeellä), Tero Reingoldt (Vaajakoski), Mari Tyynelä (YSP; kehitysvammatyö), Tuija Emaus-Etindelle (YSP, näkövammaiset ja huonokuuloiset) ja Marja-Leena Liimatainen (Vaajakoski).

Diakoniatyö suuressa seurakunnassa

Jyväskylän seurakunta alkoi toimintansa vuoden 2009 alusta. Siihen liitettiin kuntaliitosten myötä Jyväskylän kaupunkiseurakunta, Jyväskylän maaseurakunta ja Korpilahden seurakunta. Kolme hyvin erilaista ja erilailla toimivaa seurakuntaa muokattiin yhdeksi suureksi seurakunnaksi. Toimintamalliksi valikoitui alueseurakuntamalli (9 alueseurakuntaa) ja yhteiset kokonaisseurakunnalliset palvelukokonaisuudet (esim. Yhteinen seurakuntapalvelu, YSP).

Diakonityö alueilla

Alueseurakuntamalli loi heti alusta lähtien muodon itse diakonialle. Korpilahden (vanha maalaispitäjä) pysyi omana alueenaan, samoin vanhan maaseurakunnan kolme eri piiriä (Palokka, Tikkakoski ja Vaajakoski). Kaupunkiseurakunnan vanhat rajat ovat jääneet minulle hieman hämäräksi, joten en tiedä tarkkaan niiden lopullista muotoutumista uuteen isoon seurakuntaan.

Alueiden työntekijäresurssit jaettiin lähinnä alueen asukasmäärien ja seurakuntaan kuuluvien suhteen mukaan. Samoin budjetin määrärahat jaettiin suhdeluvun mukaan, vielä koko alueen nettoraamin sisään (painopisteet alue seurakunnassa) mahtuvana.

Alue seurakuntien diakoniatyöntekijät toimivat alueellaan yleisessä diakoniatyössä. Kaikenlainen diakoniatyöhön liittyvä on siis työntekijän arjessa mukana, vanhustyö, rippikoulu, perhetyö ja laitoshartaudet. Kotikäynnit ovat myös tärkeässä roolissa alueilla.

Yhteinen seurakuntapalvelu, diakonia

Seurakunnan diakoniatyön koordinaattorina ja ehkäpä vähän myös ”keulakuvana” on yhteisen seurakuntapalvelun diakoniatyön työalasihteeri. Hänen alaisuudessaan toimii erikoisdiakoniatyö (esim. päihde- ja kriminaalityö, kehitysvammais-, kuurojen työ, näkövammais- ja huonokuuloistyö). Tämä yksikkö työntekijöineen palvelee alueita niiden erilaisissa tarpeissa ja työntekijät vastaavat alueilla tapahtuvasta erityisdiakonian työstä. Työalasihteeri, vaikka esimies onkin, ei kuitenkaan omaa esimiesasemaa alueiden diakoniatyöntekijöihin, vaan heidän esimiehinään toimivat aluekappalaiset tai kappalaiset.

Suuren seurakunnan edut

Suuri seurakunta luo monia hyviä etuja diakoniatyön näkökulmasta. Erityisdiakonian ammattiosaaminen on keskittynyt juuri edellä mainittuun YSP-yksikköön. Alueet voivat halutessaan saada apua ja tukea näiltä diakoniatyön ammattilaisilta tai tehdä paljon yhteistyötä. Samoin aktiivinen alue seurakunta, etunenässä sen diakoniatyöntekijät, pystyy seurakunnan suuren koon myötä toimimaan seurakuntalaisten hyväksi.

Työalasihteeri taas pystyy omalla tavallaan koordinoimaan isoja, yhteisiä ja kaikkia koskettavia asioita. Esi-

merkkinä voidaan pitää taloudellisen avustamisen koordinoimista hiippakunnan tai diakoniarahaston kautta. Myös Yhteisvastuukeräyksen koordinoimista hoidetaan keskitetysti YSP:stä, vaikka alue seurakunnat itsenäisesti hoitavatkin keräyksen ja siihen liittyvät toiminnot.

Yhteistyötahojen ylätason koordinoimista ja hallinta ovat myös työalasihteerin hallussa. Näin ollen alue seurakunnan työntekijät voivat hyödyntää kaikkea tätä ja YSP muitakin yksiköitä omassa työssään vahvasti.

Ei aina ruusuilla tanssimista

Vaikka suuruus tuo monia hyviä asioita diakoniatyöhön, on se myös haasteellinen tilanne. Alue seurakuntien erilaisuus ja omaleimaisuus tekevät sen, että eri alueilla tehtävä diakoniatyö on aivan oman näköistä. Tässä on tietenkin hyvät puolet, mutta joissakin asioissa se voi olla myös ongelma. Työn painotukset tuovat erilaisuutta alueilla, ja näin ollen kaikilla alueilla ei aina ole samoja ”juttuja” diakoniatyön asiakkaiden saatavilla. Tästä on noussut kyselyjä seurakuntalaisten keskuudessa – joku ehkä haluaisi tiettyä toimintaa omalle alueelleen, mutta sitä on saatavilla vain toisella alueella.

Kahdessa alue seurakunnassa on vain yksi diakoniatyöntekijä, joten se luo myös eriarvoisuutta. Suurimmalla alueella on tällä hetkellä 4,5 virkaa, joten toiminta ei voi tietenkään olla samanlaista. Seurakuntalaisuuden ja osallisuuden (vapaaehtoistyön) vahvistaminen onkin tärkeä osa diakoniatyön tulevaisuutta. Toki yhden viran alueella tehdään aivan loistavaa ja omannäköistä diakoniatyötä olemassa olevien resurssien suhteessa.

Yhteistyön mahdollisuus alue seurakuntamallissa on suuri, mutta todellisuudessa sitä on käytetty varsin vähän. Alue seurakunnan ”itsenäisyys” kun ei ole sama asia kuin itsenäisen seurakunnan. Tässä osa-alueella tulevaisuus on suuri haase, varsinkin kun resurssien vähentyminen koskettaa myös diakoniatyötä.

Tulevaisuus ja diakoniatyön haasteet

Tulevaisuus näyttää varmasti erilaiselta kuin tämän hetken tilanne. Resurssit niukkenevat, avun tarve ja niiden tarvitsijoiden määrä taas kasvavat. Haasteita on, ja uskon vahvasti, että osaan niistä pystytään vastaamaan myös Jyväskylän alue seurakuntamallissa. Diakoniatyön osaaminen on Jyväskylässä vahvalla pohjalla. Ammattilaisina on niin diakonisvoja kuin diakonejakin. Miehiä ja naisia, eri ikäryhmistä ja hiukan erilaisella muulla kokemuspohjalla olevia on koko joukko.

Yhteistyön merkitys kasvaa, alueiden yli tehtävä työ vahvistuu ja omissa vahvuuksien käyttö kokonaisu seurakunnallisesti voi myös lisäntyä. Ehkäpä myös omat kiinnostuksen kohteet ja taidot tulevat paremmin hyödynnettyiksi. Voimme toimia lähimmäisinä toinen toisillemme, auttajina, kuuntelijoina, sielunhoitajina, kanssakulkijoina, vahvoina diakoniatyön ammattilaisina, ja olla ylpeitä siitä.

● TERO REINGOLDT
Diakoni
Jyväskylä seurakunta

Diakoniatyön ikuisuus- kysymys nro 1 – vai onko?

Ovatko onnittelukäynnit diakoniaa? Kenen niitä tulisi tehdä ja miksi?

Ikäihmisten syntymäpäiviä vietetään seurakunnissa monin eri tavoin. Haastatellut diakoniatyöntekijät eivät kyseenalaistaneet syntymäpäivien huomioimista, he perustelivat käytäntöjään myös seurakunnan koolla ja perinteillä.

Merikarvian seurakunnan diakoniatyöntekijä **Helena Valli** pitää syntymäpäiväkäyntejä tärkeinä, koska niillä voi tutustua ihmiseen. – Ne mahdollistavat ihmisen kohtaamisen, hän perustelee.

Satakunnassa sijaitseva reilun 3 000 asukkaan Merikarvia on väestörakenteeltaan vanhusvoittoinen. Seurakunnan kirkkoherra ja diakoniatyöntekijä käyvät tervehtimässä 80 vuotta sekä 90 vuotta täyttäviä ja siitä vanhempia.

–Tänä vuonna 80 vuotta täyttäviä on kaikkiaan 34. Heistä miehiä on yhdeksän ja naisia 25. Mistään suuresta ikäluokasta ei siis ole kysymys, joten syntymäpäiväkäyntejä on harvakseltaan, Valli kertoo.

Päivänsankarille soitetaan etukäteen ja kysytään hänen toiveitaan seurakunnan tervehdyksen suhteen. Kaikki eivät halua ottaa vieraita vastaan, toiset haluavat juhliinsa kirkkoherran puhumaan ja jotkut haluavat jutella diakoniatyöntekijän kanssa.

Etsivää työtä

Aloittaessaan Merikarvian diakoniatyössä kolme vuotta sitten Valli ih-

metteli seurakunnan pitkään jatkunutta onnittelukäyntiperinnettä.

– Koin oloni vaivautuneeksi ja pelkäsini, että minulta odotetaan loistavia puheita.

Sitten hän muutti asennettaan ja alkoi ajatella onnittelukäyntejä mahdollisuutena tavoittaa ihminen.

– Onnittelukäynnit ovat mielestäni hyvä etsivän työn toimintamuoto. Menen avoimin mielin tapaamaan päivänsankaria. Oma tavoitteeni on tutustua häneen ja kuunnella häntä.

Juhlilan toiveet ja vointi ovat ensisijaisia. Jos koolla on iso joukko, on päivänsankarin kanssa keskusteleminen vaikeaa. Valli on ollut mukana myös tilanteissa, joissa hän on aistinut kielteisiä asenteita seurakuntaa kohtaan.

Näistäkin kokemuksista huolimatta hän järjesteele onnittelukäynnille ajan hyvissä ajoin ja pitää siitä tiukasti kiinni.

”Mehän ollaan jo tuttuja!”

Monet iäkkäät ihmiset ovat hyvin yksinäisiä, ja usein Valli saa jo käyntiä sopeessaan kuulla, että muita vieraita ei ole tulossa.

– Yllättävän avoimesti keskusteluisa on käyty läpi esimerkiksi puolison kuolemaa, yksinäisyyttä ja yleensäkin muuttuneita elämäntilanteita.

Valli on kokenut päivänsankarin ja hänen läheistensä tapaamisten madaltaneen kynnystä seurakuntaan.

– ”Mehän ollaan jo tavattu!” -lauselu on tuntunut todella hyvältä. Se on tarkoittanut käytännössä kohtaamisen mahdollisuutta vaikka kotikäynnillä, kaupan kassajonossa, perhekerhossa tai sairaalan osastolla.

Pääasiassa papin tehtävä

Salon seurakunnassa Perniön alueella järjestetään syntymäpäiväjuhla 70 ja 75 vuotta täyttävälle. 80 vuotta täyttäviä käydään onnittelemassa, jos se heille sopii.

– Onnittelukäynnit hoitaa pääasiassa pappimme, mutta jonkin verran käyntejä tulee myös diakoniatyöntekijöille, kertoo diakoni **Anne Kössi**.

– Usein toivotaan, että seurakunnan työntekijä tulee onnittelemaan silloin, kun muutkin juhlavieraat ovat paikalla ja pitää puheen päivänsankarille.

Kössi ei ole kokenut onnittelukäyntejä aina diakoniatyökseksi.

– Joskus siellä kohtaa ihmisiä, joiden elämäntilanne on vaikea. Päivänsankari tai joku vieras saattaa pyytää kotikäynnille ja haluaa keskustella seurakunnan työntekijän kanssa.

– Sitten on niitä tilanteita, joissa istutaan vain vieraiden seassa juomassa kahvia ja syömässä kakkua ja sitten lähdetään pois. Seurakunnan työntekijän läsnäolo juhlassa on silti ollut tärkeää, Kössi sanoo.

Järjestämme synttärjuhlat

Kangasalan seurakunnassa vietettiin marraskuussa neljännen kerran tänä vuonna ikäihmisten synttäreitä. Noin 30 000 asukkaan kunnassa on ollut jo vuosikaudet tapana kutsua kaikki 70-, 75-, 80-, 85-, 90-vuotiaat ja siitä ylöspäin täyttävät yhteisiin juhliin heidän syntymäpäivänsä seutuilla helm-, touko-, elo- ja marraskuussa.

– Käytäntö on koettu hyväksi, koska Kangasala on iso pitäjä. Nyt on välillä mietitty, pitäisikö juhlia olla use-

Tuomo Vanhanen

amat. Juhlissa on ollut keskimäärin 100–120 osallistujaa ja olemme vielä mahtuneet saliin hyvin, kertoo Kangasalan seurakunnan johtava diakonia-työntekijä **Mirja-Leena Hirvonen**.

Juhlakutsussa tiedotetaan mahdollisuudesta pyytää seurakunnan työntekijä kotiin onnittelukäynnille. Samoin kerrotaan seurakunnan järjestävän taksikuljetuksen sitä tarvitseville.

Työryhmässä mietitään vuoden syntymäpäivien teema ja järjestäjät.

– Tänä vuonna teemana on ollut pyhäkoulutyö, koska seurakunnassamme vietetään pyhäkoulutyön merkkivuotta.

Työryhmässä ovat edustettuina papit, kanttorit ja diakoniatyöntekijät. Ohjelman runko on aina samanlainen. Päivänsankarin saapuessa avocin kanssa juhlaan hänet ohjataan ensin lahjapöydän ääreen, mistä hän saa valita itselleen kirjan tai äänitteen.

– Papit kirjoittavat lahjaan onnittelet ja omistuskirjoituksen, Hirvonen kertoo.

Tervehdyspuheen jälkeen mukana

olevat työntekijät esittäytyvät ja kertovat lyhyesti ajatuksen tai omakohtaisen kokemuksen juhlien teemasta. Sitten on vuorossa onnittelulaulu ja musiikkiesityksiä, joissa on ollut mukana myös päivä- ja iltapäiväkerholaisia.

– Juhlavieraat ovat kokeneet hurmaavana sen, kun papitkin ovat mukana työntekijöiden tarjoilussa juhla-vieraille kahvit pöytiin.

– Istumme päivänsankareiden kanssa samoissa pöydissä rupattelemassa. Joskus on keskustelujen lomassa sovittu myös kotikäynneistä, Hirvonen sanoo.

Hirvonen arvostaa juhlia myös siksi, että työntekijät tekevät innolla yhteistyötä juhlien onnistumiseksi. Lapinlahti on reilun 10 000 asukkaan kunta Pohjois-Savossa. Seurakunnan

– Olemme halunneet valmistaa hienot syntymäpäiväjuhlat!

Diakoniaa parhaimmillaan

Lapinlahti on reilun 10 000 asukkaan kunta Pohjois-Savossa. Seurakunnan

diakoniatyö lähettää onnitteluadressin 80 vuotta täyttävälle. Siinä kerrotaan myös, että syntymäpäiväsankari voi ottaa yhteyttä, jos haluaa, että seurakunnasta käydään hänen luonaan.

– Diakonissa saa kutsun päivänsankarin luokse usein silloin, kun syntymäpäivänsä viettäjä on yksin ja hän haluaa puhua syvällisesti henkilökohtaisista asioistaan, kertoo diakonissa **Vuokko Väättäinen**.

Papistoa pyydetään vähemmän kotikäynneille, mutta jos pyydetään, vietetään silloin yleensä syntymäpäiväseuroja.

Lapinlahden seurakunnassa huomioidaan kaikki yli 90 vuotta täyttävät siten, että diakonissat – joita seurakunnassa on kaksi- ja vapaaehtoiset – tällä hetkellä diakoniajohtokunnan jäsenet –, käyvät vuoden aikana heidän luonaan.

– Mielestäni tämä on diakoniaa parhaimmillaan, toteaa Väättäinen.

● JOHANNA SOINTULA

Senioripysäkki-ryhmien ohjaaminen on luonteva osa diakoniatyötä

Miten auttaa eläkkeelle siirtynyttä ikääntynyttä, jolle jää työvuosien jälkeen tyhjä aukko elämään? Entä yksin jäänyttä vanhusta, jota kuoleman kohtaaminen ahdistaa?

Diakonissa Seija Avikainen ihastui Senioripysäkki-ohjaajakoulutukseen.

Senioripysäkki auttaa ulos yksinäisyydestä

Senioripysäkki-ryhmissä on lievitetty seniorien yksinäisyyttä ja masenusta jo vuosikymmenen ajan. Ryhmiä toimii 30 paikkakunnalla ympäri Suomea, usein osana seurakuntien diakoniatyötä, jolloin ohjaajina toimivat Senioripysäkki-ohjaajakoulutuksen käyneet diakoniatyöntekijät.

Lahden seurakuntayhtymässä diakonissana työskentelevä **Seija Avikainen** kävi Senioripysäkki-ohjaajakoulutuksen viitisen vuotta sitten vuonna 2008–2009. Siitä lähtien hän on ohjannut Senioripysäkki-ryhmiä vuosittain.

Koulutus oli matka omaan itseen

Avikaisen mukaan puolitoista vuotta kestänyt ohjaajakoulutus ja sen jälkeen alkanut ryhmien ohjaaminen toivat hänelle diakoniatyöhön uuden mielenkiintoisen ja innostavan osa-alueen.

– Senioripysäkki-ohjaajakoulutus oli oikea löytö, paras koulutus, missä

olen ollut, Avikainen hehkuttaa.

Koulutuksessa tutustuttiin ryhmäteorioihin, ja Senioripysäkki-kokoon-tumisten teemat käytiin läpi ryhmissä omakohtaisesti tunteiden kautta.

– Koulutus oli prosessina etenevä matka omaan itseen yhdessä koulutusryhmän kanssa. Koulutusryhmäsä syntyi vahva jakamisen tunne, joka heijastuu vieläkin työnohjausryhmäsä, Avikainen kertoo.

Samaan koulutukseen osallistui Lahden alueelta muutamia kollegoita ja terveydenhoitoalan ammattilaisia. Heistä monet vetävät ryhmiä edelleen joko seurakunnassa, kaupungin monitoimikeskuksessa Takataskussa, terveysasemalla ja palvelutaloissa.

Haastattelut tärkeä osa prosessia

Seniorit ohjautuvat ryhmään omatoimisesti vaikkapa lehti-ilmoituksen perusteella, mutta myös terveydenhoi-

don, psykiatrisen sairaanhoidon tai diakoniatyön kautta. Jokainen osallistuja haastatellaan etukäteen. Haastattelussa arvioidaan, voisiko ryhmäkeskustelu olla juuri hakijalle sopiva tapa käsitellä teemoja ja niihin liittyviä tunteita.

Avikaisen mukaan Senioripysäkki-ryhmän ihanteellinen koko on kuudesta kahdeksaan henkilöä. Ryhmää kootessa täytyy ottaa huomioon, että jokainen osallistuja löytää siitä samastumiskohteita, ovathan esimerkiksi 60- ja 90-vuotias erilaisten haasteiden edessä.

Senioripysäkki-ryhmä kokoontuu kerran viikossa puolentoista tunnin ajan yhteensä 15 kertaa. Kokonaiskeskustelu on näin ollen lähes neljä kuukautta. Jokaisella tapaamiskerralla käsitellään ennalta määrättyä teemaa. Teemat esitellään osallistujille jo haastattelussa, samoin päivämäärät, milloin mitään teemaa käsitellään.

– Kokoontumisen alussa kuulosten osallistujien tunnelmia ja kysyn, miten viikko on sujunut. Sen jälkeen kerron päivän aiheen ja kysyn, mitä se osallistujissa herättää. Se voi olla tunteita tai fyysisiä tuntemuksia. Jokainen puhuu omasta puolestaan ja saa sanoa, mitä toisen puhe hänessä herättää, Avikainen kuvailee.

Ryhmässä on turvallista jakaa tunteita

Ensimmäinen teema on yksinäisyys, joka on tuttu kokemus kaikille ryhmään osallistujille. Muita teemoja ovat esimerkiksi masennus, lapsuus, ystävyys, häpeä, syyllisyys, viha ja ikääntyminen. Avikainen tähdentää, että teemat ovat neutraaleja ja jokaiseen niistä liittyy paljon positiivisia asioita.

Ohjaajan tehtävä on pitää huolta, että jokaisella on tilaisuus tulla kuul-

luksi ja että jokainen saa kertoa tarinaansa itselleen ominaisella tavalla. Liikkeelle voi lähteä vaikkapa muistojen kautta.

– Ihmiset kertovat hyvin kipeitä asioita. Sellaisia, joita ei ole voinut kertoa ehkä kenellekään ennen tätä. Ryhmässä on paljon vaiettua kipua ja surua, mutta myös aivan erityistä voimaa, joka auttaa eheytyämään, kertoo Avikainen.

Tunnetasolla ryhmä luo turvallisen ympäristön, jossa on luvallista kekeä kaikenlaisia tunteita ja tuntemuksia. Jokainen ryhmän jäsen saa säädellä oman avautumisensa tasoa ja on vastuussa itsestään.

–Toisen ihmisen tarinan kuulemisesta saa peilin omalle tarinalleen. Siitä saa myös uusia näkökulmia koettuun elämään. Ihmiselle saattaa tulla kokemus jakamisesta ja nimenomaan jakaminen on hoitavaa. Toisten tari-

noista voi saada myös uskoa muutoksen mahdollisuuteen.

–Yllättävän paljon nämä ihmiset ovat jaksaneet kantaa. Nämähän ovat selviytyjiä ihan jokainen, Avikainen toteaa.

Ryhmän päättämiseen liittyy surua ja haikeutta, mutta myös konkreettinen kysymys siitä, kuinka tästä eteenpäin. Monet haluavat jatkaa taapaamia keskenään, välillä syntyy ystävyyssuhteita, jotkut aloittavat uuden harrastuksen.

– Ryhmän läpikäyminen ei takaa loppuelämän onnea, mutta se on yksi polku, joka voi auttaa elämässä eteenpäin. Tavoitteena on, että ihminen tulee nähdä, kuulluksi ja hyväksytyksi sellaisena kuin on. Sekin on jo hyvä, jos tällaisen kokemuksen elämäänsä saa.

● JAANA KIURU
HelsinkiMissio

Senioripysäkki-ryhmämalli – tutkitusti vaikuttavaa keskusteluapua

HelsinkiMissio on kehittänyt ammatillista ryhmäterapiaa yli 10 vuoden ajan ikääntyneille ihmisille. Ryhmien tehokkuudesta yksinäisyyden ja masennuksen lievittämisessä on saatu erittäin myönteistä tutkimustietoa.

Näiden tietojen ja käytännön kokemusten pohjalta HelsinkiMissio on kehittänyt yli 60-vuotiaille uudenlaisen, kevyemmän keskusteluryhmämallin. Kyseessä on ryhmäterapiasovellus.

HelsinkiMissio käynnisti vuonna 2006 RAY:n tuella Senioripysäkki-ryhmien valtakunnallistamisprojektin. HelsinkiMissio on kouluttanut Senioripysäkki-ryhmäohjaajia jo 30 paikkakunnalle ympäri Suomea. Koulutetut Senioripysäkki-ohjaajat saavat säännöllistä tukea ja asiantuntija-apua ryhmien ohjaukseen.

Senioripysäkki-ohjaajakoulutukseen voivat hakea sosiaali- ja terveydenhuoltoalan perustutkinnon tai muun soveltuvan koulutuksen suorittaneet hen-

kilöt, jotka ovat kiinnostuneita ryhmän ohjaamisesta ja haluavat uudenlaisen työtavan osaksi toimenkuvaansa.

Koulutuksen tavoitteena on antaa valmiudet Senioripysäkki-ryhmien käynnistämiseen ja ohjaamiseen koulutettavan omalla paikkakunnalla.

Koulutus jakaantuu kahteen osioon:

Ensimmäinen osio kestää 6 kuukautta. Koulutusryhmä kokoontuu kaksipäiväiseen koulutukseen kerran kuukaudessa. Koulutuspäiviä on ensimmäisessä osiossa 12.

Toinen osio kestää vuoden. Koulutusryhmä kokoontuu kerran kuukaudessa. Tämä osio sisältää ryhmätyönohjauksen, asiantuntijaluennot ja ryhmäkeskustelut. Koulutuspäiviä on 10.

Kustannukset

Tehtävään valmentamisen kustannus on 400 euroa henkilöltä.

Koulutuksesta vastaava yhteisö

Koulutuksesta vastaa HelsinkiMissio ry. HelsinkiMissio on toiminut sosiaalialalla vuodesta 1883 kehittäen palveluja ja toimintamuotoja kulloistenkin tarpeiden mukaan. Järjestön toiminta-ajatukseen on etsiä, löytää ja auttaa unohdettuja kansalaisia sekä haastaa kaikki yhteiseen vastuuseen. Se toimii seniori- ja nuorten kriisityön, lapsiperhetyön sekä erityisryhmien aloilla. Senioripysäkki on osa HelsinkiMission seniorityötä. Senioripysäkki on HelsinkiMission rekisteröity tavaramerkki.

Seuraava Senioripysäkki-ohjaajakoulutus alkaa keväällä 2014 Helsingissä. Lisätietoja antaa psykoterapeutti, ryhmäanalyytikko ja kouluttaja Sari Eskelin, puh. 045 875 7872 tai sari.eskelin@helsinki-missio.fi

www.senioripysakki.fi

Valmennus auttaa oman paikan löytämisessä

Itä-helsinkiläisessä Mikaelin seurakunnassa on toteutettu Seurakunnan yhteisövalmennuksia, joissa on saatu hyviä kokemuksia valmennuksen vaikutuksesta ryhmäläisten itsetuntoon ja voimaantumiseen. Ne myös tarjoavat uudenlaisen tavan tutustua seurakuntaan.

Yhteisövalmennusten ajatuksena on tukea diakonian toimintaympäristössä kohdattuja alueen asukkaita ja rohkaista heitä eteenpäin elämässään sekä tutustumaan paremmin seurakuntaan. Sitä kautta on myös mahdollista löytää paikkansa seurakunnan vapaaehtoistyössä. Onpa joku löytänyt tiensä takaisin työelämäänkin. Keskeistä monelle on osallisuuden kokemus.

– Viestimme ryhmäläisille on ”olet meille tärkeä”. Monet ovatkin kertoneet itsetunnon parantumisesta. Kun erään osallistujan soittotaito tuli ilmi

ja häntä pyydettiin säästäjäksi, hän sai uutta rohkeutta muutenkin, valmennusvastaava, diakoni **Jukka-Pekka Vaittinen** huomauttaa..

Viime ja tänä vuonna yhteensä kolmesti järjestetyn Yhteisövalmennuksen on käynyt nyt yhteensä reilut parikymmentä henkilöä.

– Sain erästä henkilöä koskevan yhteydenoton, että hänelle olisi hyvä löytyä kontakteja ympäristöön, ja kävin tapaamassa häntä kotona. Hänen kohdallaan matka kotisohvalta rohkaisun ja muutoksen kautta valmennuksen

Vapaaehtoiset Päivi Gratschew (vas.) ja Maija Isberg-Palm pitävät perjantaisin auki Kontulan D-aseman kohtaamispaikkaa. Diakoni Jukka-Pekka Vaittinen on vastannut valmennusten toteutuksista Mikaelin seurakunnassa.

todistustenjakoon oli aivan huikea! Sisimmässä tapahtuva matka oli varmasti tosi iso.

Vaittinen on toiminut kolme vuotta Mikaelin seurakunnan diakonian vapaaehtoistyön projektin vetäjänä. Mikaelin seurakunnan alueeseen kuuluvat Kontula, Kivikko, Kurkimäki, Mellunmäki, Vesala ja Östersundom.

Yhteistyössä muiden kanssa

Seurakunnan yhteisövalmennus on kehitetty yhteistyössä Helsingin Diakonissalaitoksen Roottori-lähiöprojektin kanssa. Parhaillaan jatkovaiheessa oleva Roottori on toteutettu Itä-Helsingin ja Vantaan rajalähiöissä yhteistyössä kaupunkien ja alueen muiden toimijoiden kanssa. Roottori-valmennusten tavoitteena oli innostaa, evästää ja avata uusia näköaloja omaan elämään ja asuinalueen kehittämiseen.

Yhdessä Seurakunnan yhteisövalmennuksessa oli viikoittain seitsemän tapaamista, jotka kestivät neljä tuntia kerrallaan. Cable-menetelmään pohjautuva valmennus koostui oman elämänhistorian tarkastelusta, seurakuntaympäristön havainnoinnista sekä osiosta, jossa rohkaistaan tiedostamaan omia lahjojaan. Valmennuksessa toimittiin sekä yksilöinä että pienryhmissä. Lisäksi pidettiin muun muassa haravointitalkoot Östersundomin hautausmaalla.

Jokainen päivä aloitettiin ja päätettiin hartaushetkellä, joka toi luontevasti Raamatun näkökulmia käsitelyssä oleviin asioihin. Tarkemmat suunnitelmat tehtiin aina kunkin ryhmän mukaan, ja niitä myös muutettiin tarvittaessa ryhmässä pintaan nousseiden asioiden mukaisesti.

Jatkuvaa kehittelyä

Yhteisövalmennusta on kehitetty edelleen aiempien kertojen kokemusten pohjalta. – Aluksi esimerkiksi havainnointia pyrittiin tekemään liian laajasti koko asuinalueen pohjalta. Myöhemmin kokemusten kerääminen rajattiin nimenomaan seurakunnan toimintaan, Vaittinen luonnehtii.

Toinen oppi liittyy tulijoiden enakkohaastatteluun. – Ensimmäisillä kerroilla en haastatellut ryhmäläisiä, koska ajattelin, että olisi hyvä, jos olisimme kaikki samalla viivalla, toi-

sillemme uppo-outoja. Mutta se ei oikein toiminut käytännössä, Vaittinen jatkaa. – Nyt huomasin, että alkuhaastattelujen kautta ihmiset sitoutuivat ryhmään paremmin ja saavat luottamuksen seurakuntaa ja työntekijöitä kohtaan.

Puskaradio on kokemuksen mukaan tehokkain keino tavoittaa uusia tulijoita. Lisäksi heitä on tullut muiden diakoniatyöntekijöiden rohkaisemina.

Uutta itseluottamusta

Jukka-Pekka Vaittinen meni itsekin mukaan pari vuotta sitten Helsingin Diakonissalaitoksen Roottori-valmennukseen, johon osallistuivat myös Päivi Gratschew ja Maija Isberg-Palm. Tuttavuuden perusteella he tulivat mukaan Mikaelin seurakunnan vapaaehtoisiksi ja Seurakunnan yhteisövalmennusten vapaaehtoisohjaajiksi.

– Sain Roottorin kautta itselleni niin paljon, että haluan jakaa ohjaajana sitä hyvää muillekin, Gratschew perustelee. Hänen taustallaan on vaikea masennus. – Halusin tehdä jotain oman hyvinvointini eteen, mutta en aluksi tiennyt, minne mennä. Jaksan nyt paljon paremmin kotonakin, kun minulla on seurakunnassa mielekästä tekemistä. Koen saaneeni valmennuksista roimasti itseluottamusta niin, että olen ruvennut ajattelemaan uudestaan kouluttautumista.

Isberg-Palm puolestaan oli jäänyt eläkkeelle vähän ennen Roottori-valmennusten alkamista. – Raskaan perhelanteen keskellä olin mökkiintymässä omaan pihapiiriini. Minun oli pakko saada taakkaa harteilta ja tavata erilaisia ihmisiä. Muita valmentaussani olen saanut paljon itsellenikin.

Irti työntekijän roolista

Kaksikon vapaaehtoistehtäviin on kuulunut kahvilan pitoa, tarjoiluissa auttamista sekä ehtoollisavustajan tehtäviä. Nyt heidät löytää perjantaisin Kontulan metroasemalla sijaitsevalta Helsingin Diakonissalaitoksen D-asemalta, jossa he pitävät seurakunnan nimissä kohtaamispaikkaa alueen asukkaille.

Vaittinen kiittelee vapaaehtoisohjaajien roolia, mutta toteaa, että tilan antaminen heille vaatii oppettelua.

– Helposti tulee itse otettua vähän hankalampi ohjaustilanne haltuun, vaikka vapaaehtoisen pitäisi antaa kokeilla siipiään. Työntekijältä valmennus vaatii kiireetöntä läsnäoloa. Jokaiselle tulee olla aikaa.

– Ryhmässä oli ihanan rento ilmapiiri. Olimme kaikki samaa porukkaa, joka nauroi ja itki yhdessä. Jokainen sai olla oma itsensä, oli lupa olla hiljaakin, ohjaajat kuvailevat.

Vaittinen on pohtinut tässä yhteydessä diakoniatyön muutosta laajemminkin. – Miten diakoniatyöntekijä voisi vapautua monesti liian tiukasta viranomaisen roolistaan elämään seurakuntalaisten kanssa, irti asiakastyöntekijä-asetelmasta? Miten toteuttaa yhteisöllisyyttä niin, että ei siirryttäisi valmennuksen päätyttyä vain seuraavaan ”palvelun tuottajiksi” vaan jatkettaisiin elämistä ihmisten kanssa, enemmän vertaisena heidän kanssaan?

Eteisryhmä

Kahdella ensimmäisellä kerralla ohjaajat pohtivat etukäteen, miten hengellisyys eläisi luontevasti ryhmän ohjelmassa. Nyt kun sitä ei hartauksia lukuunottamatta erityisesti mietitty, keskustelut ohjautuivat kuin itsestään myös hengellisiin asioihin ja seurakunnan olemukseen.

Keskusteluissa kävi ilmi, että ihmisillä elää vahva käsitys, jonka mukaan seurakuntaan kelvatakseen tulee olla tietynlainen. ”Ei kai minun kaltaiseni voi sinne tulla.”

– Meidän tulisi tarjota polku kristittynä kasvamiseen. Valmennus voikin olla hengellisen matkan alku, eräänlainen eteisryhmä seurakunnan toimintaan. Samalla on tarpeen huolehtia siitä, että seurakuntayhteys voisi jatkua eteisestä luontevasti peremmälle. Mielekkään jatkon tulisi löytyä mahdollisimman pian valmennuksen päätyttyä, J-P Vaittinen pohdiskelee. Mikaelin seurakunnassa tehtäviä on löytynyt muun muassa pienituloisten ruokailun järjestelyissä.

Yhteisövalmennuksia on tarkoitus jatkaa Mikaelin seurakunnassa ensivuonnakin.

● EILA JAAKOLA

Diakoniatiedottaja
Itä-Helsingin seurakunnat

Neljä vuotta sitten sain uuden haasteen eteeni: virkaani Pielisensuun seurakunnan diakoniatyöntekijänä kuului ja kuuluu edelleen päihdetyön ohella yhteiskuntatyö. Tehtyäni kaksitoista vuotta päihde- ja kriminaalityöhön painottuvaa virkaa sain mahdollisuuden muuttaa työni näkökulmaa ja lähteä luomaan itselleni uutta tapaa tehdä työtä.

Tiina Partanen

Työpaikkatyötä, vai mitä?

yhteiskuntatyön askelia Joensuun seurakuntayhtymässä

Ensimmäiset hetket menivät uusien käytäntöjen ja uuden seurakunnan hahmottamisessa perustyön viedessä suuren osan työpanoksesta. Onnekseni Joensuun seurakuntayhtymän yhteiskuntatyön tiimi (johon virkani puolesta kuuluin) pohti minun kannaltani juuri oikeaan aikaan perusteitaan ja perustehtäviään. Millaista yhteiskuntatyötä olisi tehtävä? Minne päin voimavaroja on suunnattava? Miltä Joensuussa tällä hetkellä näyttää? Jaoimme vastuualueita työnkuvan ja toimintaympäristön mukaan, ja minun vastuualueekseni muotoutui omasta toiveestani pienyrittäjien parissa kehitettävä työ.

Haparoivia askelia

Ensimmäinen tavoitteeni on ollut oman työnäyn muotoutuminen. Mitä minä haluan sanoa ja tehdä? Mitä on sanottava ja tehtävä? Työn kehittäminen kaikille sopivana ja soveltuvana tuottaisi todennäköisesti vain ympäripyöreää, vaikeasti tartuttavaa ”olemme hengessä mukana” -sanomaa. Ihmiset kaipaavat muuta. He kaipaavat sanomaa, joka koskettaa heitä ja heidän arkeaan. He eivät kaipaakaan myöskään ylhäältä tulevaa puhetta siitä, kuinka kaikki joskus kääntyy hyväksi. He kaipaavat tukea tässä ja nyt. Kuulen työssäni, kuinka ihmiset väsyvät, kuinka työn epävarmuus ja vaativuus

vievät ilon ja voimavarat elämästä. Ja kuitenkin elämän olisi tultava todeksi tässä ja nyt, onnellisuutta ja iloa on pirsaroitava sekä työ- että yksityiselämässä. Onko kirkolla mahdollisuus olla tukemassa sitä?

Valtava määrä kysymyksiä, vähän suorista vastauksia. En voi kirjoittaa suurista saavutuksista ja työn riemukkaasta eteenpäin rientämisestä. Tai jos kirjoittaisin, se ei olisi totta. Kaikki nämä vuodet olen haparoinut eteenpäin kysellen, kuunnellen, tarkkaillen, tunnustellen. Hienoja ideoita on pyörinyt päässä ja visiot rakentuvat toinen toisensa jälkeen. Mutta mitä hyötyä on hienoista ideoista, jos ne jäävät pöy-

tälaatikoon kuin päiväkirjan runot? Yhtä lailla on tärkeää selvittää itselleen työnsä ja osaamisensa rajat, ettei kaivoipaisuuden tunteessaan ideoi tuovansa kuuta taivaalta.

Katse eteenpäin

Pohjois-Karjalassa suurten, satoja työntekijöitä työllistävien työnantajien osuus työpaikkojen kokonaismäärästä on vähentynyt. Työpaikkansa menettäneitä ihmisiä kannustetaan yrittäjyyteen. Osalle yrittäjyys on luonteva tapa toteuttaa työnäkyään ja unelmiaan, toisille se välttämätöntä työn ja toimeentulon mahdollistamiseksi. Siispä kirkon yhteiskuntatyössä on siirrettävä katse yhä tarkemmin pieniin ja keskisuuriin yrityksiin. Kuinka kirkko voi olla arjessa mukana? Mitä yrittäjät kaipaavat ja kuinka kirkko voisi olla heidän tukena? Kuinka saamme yhdessä luotua Pohjois-Karjalasta hyvän seudun elää, yrittää ja tehdä työtä?

Seurakuntaa ei ole yrittäjien näkökulmasta perinteisesti nähty toimivana kumppanina, vaan enemmänkin instituutiona ja yhteiskunnan kysymyksistä hieman ulkopuolella olevana hattaramaisena rakennelmana. Toiminta ja tuen tarve ovat aktivoituneet silloin, kun yritystä on kohdannut suuri muutos. Suuren työnantajan Perloksen ulkoistettua tuotantonsa Intiaan Joensuun seurakuntayhtymän yhteiskuntatyön työntekijät tekivät hartiavoimin työtä tukeakseen työnsä menettäneitä ihmisiä.

Tänään katse on keskittynyt kriisityövalmiuksien ylläpitämisen ohella yhteistyön rakentamiseen silloin, kun kaikki on hyvin. Mielenkiintoista ja haasteellista onkin ollut oman ja yleensä kirkon työntekijöiden erityisosaamisen ”markkinoiminen”. Mainostamme itseämme rinnalla kuljijoina; mitä tämä käsite oikeasti pitää sisällään? Kenen rinnalla kuljemme ja mitkä ovat askeleemme? Me emme voi luvata kaikille kaikkea, mutta hengellisen ja henkisen tuen tarjoajina olemme ainutlaatuisessa asemassa. Työstä kertoessamme olemme sanoneet, et-

tä meidän tarjoamamme tuki kohtaa heidät, jotka kaipaavat kristilliseltä pohjalta kumpuavaa keskustelutukea elämäänsä. Me emme saarnaa emmekä julista, työn ydin muodostuu kohtaamisesta ja keskusteluista. Suurissa yrityksissä työterveyshuolto on yleensä hyvin hoidettu, mutta väliinputoajina ovat pienet yritykset ja yksin yrittävät ihmiset. Ja suurissakin yrityksissä on työntekijöitä, jotka kaipaavat keskustelua elämän taitekohdissa jaksakseen eteenpäin.

Teemmekö oikeaa työtä?

Työ tarvitsee kasvot. Rakenteita on hyvä pohtia ja perustaa toimijoiden kesken, mutta työn näkyväksi tekeminen vaatii ihmisyyttä. Neljä yhteiskuntatyön tiimimme jäsentä laati esitteen helpottamaan kasvojemme ja työme tunnistamista. Tämä esite kourasamme olemme menneet hyvin erilaisiin paikkoihin ja tilanteisiin. Oman persoonan peliin laittaminen kuulostaa yksinkertaiselta; sen kun vain asetelet paikalle ja kerrot asiiasi. Todellisuudessa se on kaikkea muuta. Yhteiskuntatyössä kohtaaminen vaatii momentyyppistä kestävyyttä: kykyä sietää kyseenalaistamista, herkkyyttä tunnustella tilannetta, rohkeutta olla vankasti mutta meluamatta asiansa takana, viisautta luopua toimimattomista käytännöistä. Oman paineensa tuovat myös toisten ihmisten käsitykset kirkon perinteisesti oikeaksi katsotusta työstä. Yhteiskuntatyössä ei voi julistaa ja saarnata totuttuun tapaan

Tällä hetkellä olemme kehittämässä kollegani **Marja Liisa Liimatan** kanssa koulutustarjontaa hoiva-alan yrityksille. Tarjoamme yrityksille räätälöityä tilaisuutta, jossa käymme läpi kuolevan ihmisen ja hänen omaistensa kohtaamista. Samalla annamme tilaa myös työntekijöiden omille ajatuksille kuolemasta ja sen kohtaamisesta sekä työssä että omassa elämässä. Toivomme tämän tukevan pienten hoiva-alan yritysten työntekijöitä jaksamaan arvokkaassa työssään sekä nostavan keskusteluun kuolevan ihmisen hengelliset tarpeet. Tällä hetkellä hankimme

kokemuksia tästä toimintamuodosta kehittääksemme sitä eteenpäin.

Marja Liisa Liimatta kirjoitti Itä-Suomen yliopiston teologiselle tiedekunnalle tekemässään pro gradu-työssä ”Pappi on paikalla, haudankaivaja puuttuu” yrityksen työntekijöiden kokemuksia seurakuntayhteistyöstä kriisitilanteessa tehtaan lopettaessa toimintansa Suomessa. Tutkimuksessa käytetyn palvelun laadun teorian yhtenä ydinajatuksena on, että palvelujen saajat odottavat palvelun tarjoajalta ensisijaisesti luotettavuutta. Tämä tarkoittaa: on tehtävä se, minkä lupaa. Työtä kehitettäessä tämä ajatus on pidettävä erityisen tarkasti mielessä.

Oma into saavuttaa asetetut tavoitteet saattaa johtaa siihen, että huomaa liian suuria suupaloja – markkinoi itseään kaikkialle luvaten hyvää tarkoittaen mutta katteettomasti toiveiden mukaisia asioita. On lähdettävä liikkeelle pienin askelin, kerättävä itselleen kokemuksia uudesta työmuodosta ja käytettävä aikaa kokonaisuuden pohtimiseen. Eli uutta luotaessa on uskallettava onnistua ja rohjetta-va kantaa myös epäonnistumisen riski.

Tina Partanen

● SAILA MUSIKKA

Päihde- ja yhteiskuntatyön diakoni
Pielisensuun seurakunta,
Joensuun seurakuntayhtymä

Kenelle kellot lyövät?

Kuka on kirkko? Oikea vastaus on luonnollisesti: Me kaikki Kristukseen kastetut olemme kirkko. Me kaikki olemme kirkko myös silloin, kun itse kritisoi kirkkoa. Joudun aina kysymään itseltäni, mitä itse olen tehnyt sen hyväksi, ettei kirkko olisi sitä, mistä sitä arvostelen. Myös kirkon kiitokset ovat yhteisiä kiitoksiamme, meille kaikille tarkoitettuja. Hyvin moni kiitos nousee kohtaamisesta. Jos kirkon aidosti koetaan välittävän siitä, mitä ihmiselle tapahtuu, ei sen arvostus jää kätköön.

Galatalaiskirjeen alun tulkinta kirkosta on ollut minulle aina läheinen: ”Ei ole tässä juutalaista eikä kreikkalaista, ei ole orjaa eikä vapaata, ei ole miestä eikä naista; sillä kaikki te olette yhtä Kristuksessa Jeesuksessa.” Mielelläni lisäisin nykykeskustelun näkökulmasta lisäyksen: ei ole tässä heteroa eikä homoa. Näin ihanan utooppiselta Jumalan valtakunnan ennakoinnilta ei kirkon konkreettinen todellisuus valitettavasti missään näytä. Mutta pitäisikö Paavalia täydentää jo toisinkin? Vaikkapa – ei ole tässä diakonia, ei nuorisotyöntekijää, ei kanttoria, ei pappia, ei piispa. Arjen keskellä olemme useinkin veljiä ja sisaria. Kirkon teologisessa tulkinnassa hajurako on kuitenkin hämmäntävän suuri.

Kirkon työntekijät eivät ole samalla viivalla. Sanomattakin on selvää, että pappi on ennen kaikkea kirkko, kirkon varsinainen symboli. Papit ovat kansoittaneet kaikissa korkeimmissa päätöselimissä automaattisesti kolmasosan paikoista, mitä **Johanna Korhonen** harvinaisen oikeutetusti viime Diakonia-lehdessä

kritisoi. Lisäksi piispat – siis pappiskunnan edustajat – voivat mitä moninaisemmalla tavalla vaikuttaa kirkolliskokouksen käsittelyyn tulevien asioiden valmisteluun, esittelyyn ja toimeenpanoon. Nuorisotyöntekijän, kanttorin, diakonin tai diakonissan ääni kirkon ratkaisujen pohdinnassa ei sen sijaan pitkälle kannata eikä näytä yleensä ketään kiinnostavankaan. Sitä ääntä ja kokemusta kirkko kuitenkin välttämättä tarvitsisi, se pitää kirkon lähellä elämää.

Papisto tämä tasa-arvon ja demokratian puute kirkossamme ei näytä häiritsevän. Solidaarisuus sisaria ja veljiä kohtaan ei kirkossa yli ammatillisten rajojen kuki. Pelkään pahoin, että ammattiryhmien välinen jännite tulee lähivuosina rajusti kärjistymään ja myös rumentumaan. Talouspaineissa kirkon ylipainoisen viranhaltijajoukon on päädyttävä dieetille, joka joillain paikkakunnilla tulee muistuttamaan loputonta paastoa. Kirkollisen virka- ja rakennusbuolimian kausi on epäilemättä lopullisesti ohi. Mutta kuka joutuu lähtemään, kuka saa jäädä, kuka on kaikkein syvimmin kirkko ja kirkolle välttämätön? Ne ovat peruskysymykset – halusimme tai emme.

Papisto on tässä tilanteessa kuin lapsonen Herran kukkarossa. Sen virka on jo ajat sitten todettu kirkolle konstitutiiviseksi eli välttämättömäksi. Papin virka on luovuttamaton niin puhtaan evankeliumin julistamisen kuin oikean sakramenttien jaonkin vuoksi. Välillisesti virka takaa siis vanhurskauttavan, ihmisen ulkopuolelta tulevan armon ja uskon. Ja

sitä luterilaista kivijalkaa ei ole horjuttaminen.

Kirkkomme virkarakennekomitea päättyi vuonna 2002 tulkitsemaan laaja-alaiseen diakonaattiin kuuluvat virat – papin ja piispojen virkojen ohella – yhdeksi säikeeksi Kristuksen kolmisäikeisessä virassa. Tämä teologinen – ekumeenisen virka-teologian valtaalinjaa noudattava – ratkaisu olisi sinetöinyt mm. diakonin ja diakonissan viran asemoitumisen lopullisesti osaksi Jumalan asettamaa virkaa, suoraa papin ja piispan viran rinnalle. Käytännössä virkarakennekomitean mietinnön toteuttaminen olisi merkinnyt kirkossa eri virkojen välistä aivan uutta ja radikaalia tasa-arvoa niin ihmisen kuin Jumalankin edessä. Myös diakonian virka olisi ollut osana Kristuksen virkaa kirkolle välttämätön ja peruuttamaton, siis itsensä Jumalan antama.

Ihastuksen huutojen sijasta kirkossa alkoi kuitenkin diakoniskantto-raallinen älämölö, jossa komiteamietintö sai kunnolla huutia. Pikkuseurakuntien poikkeustilanteen hätäpappiksi osana omaa työtään ei kukaan halunnut. Pappisliitolla ei luonnollisesti ollu tätä kritiikkiä vastaan mitään – uhkasihan komiteamietintö leikata radikaalisuudessaan sen etuoikeutettua asemaa kirkossa. Se antoi mielellään ehdotuksen hylkääjille pyyteetöntä sivustatukea. Tulos tämän yhteisen metelöinnin lyhytnäköisyydestä on tänään nähtävissä, eikä se ilahduta.

Monisäikeisen ja -polvisen teologisen työskentelyn jälkeen on kirk-

Vastine Henttosille kirjoituksesta Vallatonta menoa Vantaalla

Diakonia 4/13-lehdessä **Kai Henttonen** kertoo Vantaan diakoniatyöntekijöiden oivalisesta kannanotosta toimeentulotuen varassa elävien puolesta.

Ihmettelen vain, miksi Kai Henttonen peilasi vantaalaisten ansiokasta mielipidekirjoitusta ”stereotypia” diakonisissa ”puuhasteluun”? Kennen rakennukseksi hän kuvaa diakonissojen työntekoa hiukan huvittavaan sävyyn ja kyseenalaistavasti?

Vuosia sitten jo työnsä tehneiden diakonissojen vaihtamisesta voi mainita esim. heidän vahvan, päättäjiä herättävän osuutensa kotisairaanhoidon yhteiskunnallistamiseksi.

Muistan opiskeluajoiltani (60-luku) tarmokkaita sisaria, jotka kotikäyntityöstään käsin tiedottivat (suullisesti ja kirjallisesti) sitkeästi alueidensa vanhusten, invalidien, muistisairaiden ym. puutteellisen hoidon varassa elävien ihmisten ahdinkotilanteista.

Työn arviointi on aina tarpeellista, mutta tässä Diakonia-lehdessä tilaa saanut, Henttoset-tyyppinen arviointisävy hartiavoimin ja sydämellä tehtyyn työhön ja sen tekijöihin ei rakenna!

Ystävällisesti

MARIA LAULAJA

eläkeläisdiakonissa, työssä Pohjan suomalaisessa seurakunnassa

komme päätyneet Palvelijoiksi vihityt -mietintöön verrattuna hämmäntävän upeaan teologiseen piruettiin, jonka vaikeusaste on korkeinta tasoa. Sitä on valitettavasti pakko epäillä tietyiltä osiltaan Palvelijoiksi vihityt -mietinnön kovin tarkoitushakuisiksi vesitykseksi. Ei myöskään ole ihme, että tätä teologiasta kuperkeikkaa tai häränpölyä tuntuisi kovasti vauhdittaneen kirkon talousongelmien kärjistymisen eli yhteiskunnallis-kulttuurinen konteksti, mikä ei sinänsä teologianhistoriasa ole mitään uutta. Kun kirkossa alkaa virkoja ja viranhaltijoita koskeva pudotustaistelu, on hyvä tietää, kuka jää ja kenen työpanos on kirkolle keskeisin. Papistolle ja kirkon johtoilmielle se taitaa valitettavasti olla virkateologian pohjalta harvinaisen selvä.

Diakonian viran kirkkojärjestyksen sinea pakollisuus seurakunnissa horjuu parhaillaan. Kirkkohallitus – siis se jonne diakoniatyöntekijöitä ei kelpuutettu – linjanee tulevaisuutta jo nyt omalla tavallaan. Kirkossa on monta työntekijää, jotka pappien ohella tekevät kirkon hengellistä työtä. Se, mikä heidän työnsä arvo kirkolle loppujen lopuksi on, selviää lähivuosina. Samoin kirkon oikeudenmukaisuus. Jos kirkko luopuu

diakonisesta profilistaan, sammuttaa viimeinen pappi aikanaan valot.

Hyvä on kuitenkin muistaa: Meille – siis meille kaikille – on syntynyt Vapahtaja!

● KAI HENTTONEN

Markus Henttonen

Ehkäisevää diakoniaa tekstiviesteillä

Oikeaan aikaan perheeseen annettu tuki voi torjua vaikeuksia ja olla jälkien korjausta halvempaa. Jyväskylän ammattikorkeakoulun ylemmän sosionomitutkinnon opinnäytetyönä kokeiltiin tekstiviestien lähettämistä parisuhteen tueksi kolmen viikon välein. Kokeilu osoitti SMS-viestien tuottavan sisäistä ja parin välistä pohdintaa. Viesteistä saatettiin myös keskustella ystäväpariskuntien kanssa. Kokeilu liittyi osaksi Keuruun seurakunnan vuoden mittaista avioparityön suunnitelmaa. Tulosten perusteella menetelmä on otettu jatkuvaan käyttöön.

Perhettä on sanottu yhteiskunnan ja kirkon perusyksiköksi. Parisuhde kannattelee perhettä, yhteiskuntaa ja talouselämääkin. ”Riittävän hyvä” suhde muodostuu puolisoitten välisen keskustelun avulla. Tuo keskustelu pitää heidät ajan tasalla siinä kasvussa, joka ihmiseloon kuuluu. Ilman keskustelua kasvu koetaan ongelmaksi. Aikaisemmissa tutkimuksissa tekstiviesti on todettu hyvin vaikuttavaksi konfrontaatiotähtineeksi.

Tekstiviestit koettiin haasteena vuorovaikutukseen. Ne myös antoivat luvan keskustella asioista, jotka eivät välttämättä nouse parin dialogin aiheeksi. Tosin 4–6 % vastaajista suhtautui pidättyvästi viestien prosessointiin. Kuitenkin suurin osa heistä halusi jatkaa viestien vastaanottamista vielä kokeilun jälkeen. Tutkimuksessa kävi ilmi, että viestejä mietiskeltiin ainakin 10 päivän ajan. Vastanneet kokivat luottamuksensa viestien antamaan tukeen lisääntyvän tuona aikana. Kii-

vaimat palautteet menetelmän puolesta ja vastaan tulivat vastausajan alkaessa ja päättymishetken lähestyessä. Niiden välissä arvosanat 0–10-asteikolla olivat tasaisemmin kahdeksikon tasoa.

Viestit lähetettiin samanlaisina kaikille vastaanottajille. Menetelmä olisi mahdollistanut eri sanomat miehille ja naisille. Tätä ominaisuutta ei haluttu käyttää, jotta se ei vaikuttaisi parien väliseen luottamukseen. Lähetytyihin viesteihin saattoi vastata viiden päivän ajan. Erikseen vastauksia pyydettiin puoliväli- ja loppuarviointia varten.

Palautteessa lausuttua

Numeroiden lisäksi vastaajat saivat antaa sanallista palautetta. Pääosa vastauksista ilmaisi myönteistä vaikutusta omaan parisuhteeseen. Viestien vaikutus saattoi samanaikaisesti tuntua kielteiseltä. Lausumista 11 % ilmaisi kielteisistä vaikutusta parisuhteeseen

ja 7 % moitti menetelmää tai sen yksittäistä ominaisuutta.

Muutamat lausumat jättivät epäilyn, että omaa vaivannäköä vältetään projisoimalla ongelma menetelmän vastuulle. Tähän johtopäätökseen ohjasi havainto, että ”Valkokylkiset”-ryhmässä (ks. nelikenttä) kielteiset asiat tuotettiin passiivimuodolla ottamatta vastuuta tapahtuneesta, mutta

myönteisistä omaa suhdetta koskevista asioista luotiin lausuma omama teko. Lokki-ryhmän lausumat ovat kertomuksia rakastamisesta, vapaudesta, löydöistä ja ilosta. Ne myös ilmaisevat puolisoitten konstruoivan parisuhdettaan melko pienistäkin aineksista. Uppotukkilausumissa vaikeudet olivat estämässä etenemistä. Laiva seilaa reitillään, eikä yksittäinen matkustaja

voi vaikuttaa sen reittiin. ”Kiillotetut”-ryhmään kuuluvat lausumat ilmaisevat menetelmän puhdistuneen parin tekemän, viestiä koskevan prosessoinnin avulla. Ilman sitä työtä menetelmä koettiin pysyvästi viallisena, nokisena.

Menetelmän avaimet

Parhaiten tekstiviestimenetelmä sopii toteutettavaksi 100 000–150 000 asukkaan väestöpohjalle. Esimerkiksi ro-vastikunnista löytyy riittävästi osamista ja 1–2 kuukausittaisen työpäivän verran työvoimakapasiteettia. Menetelmä on varsin halpa. Kokeilussa Keuruun seurakunta kustansi lähtevät ja tulevat tekstiviestit. Kuukausittainen kuluerä on n. 35 €. Jos toiminta laajenee, on seuraavaksi mielekästä tehdä kaikkien käyttäjien yhteinen lähetettävien viestien ”varasto”. Yhteisen ”viestipatteriston” avulla samaa asiaa ei tarvitse keksiä kaikilla paikkakunnilla ja viestien laatu pysyy yllä.

Viestien sisällön on hyvä perustua tutkittuun tietoon, mutta leikkisyyttäkin ei sovi unohtaa. Opin- näytetyön tekemisen yhteydessä löytyi joukko parisuhteen ilmiöitä, jotka ovat yhteisiä eri ikävaiheissa oleville suhteille. Tällaisia ovat mm valta, lojaliteetti, tasa-arvo ja kommunikaatio, puhumattakaan parisuhteen kompas-tuskivista, jotka aiheuttavat syyttelyn ja puolustautumisen kierrettä. Nämä kuuluvat normaaliin parisuhteeseen ja ne ilmenevät monin eri tavoin. Viestit voivat herätellä keskustelua ongelmista ja iloista. Menetelmä yksinään ei ole paras mahdollinen kriisiytyneen

	Myönteinen	Kielteinen
Oma suhde	Valkokykiset	
	P O R S K U	U P P O T
	209 70,84 % Lokki	33 11,19 % Laiva
Menetelmä	Liikaa ja vikaa	
	T T A J A T	U K I T
	Kiillotettu 32 10,84 %	Nokinen 21 7,12 %

suhteen ratkaisija, mutta ammattilaisen käsissä se taipuu tukemaan muulla tavoin annettua kriisiapua. Ei kuitenkaan sovi vähätellä puolisoitten omia mahdollisuuksia ratkaista ongelmiaan jopa ennen kuin niistä tulee ongelmia. Tämä menetelmä pyrkii juuri tuohon omatoimisuuteen.

Paikallisia tai maksullisia tukiviestejä

Parisuhteen tukiviestit liikkuvat viisinumeroisen palvelunumeron kautta. Jotta paikallisseurakunta ei joutuisi kovin massiivisesti muualla asuvien palvelun maksajaksi, tulee tiedotus toteuttaa paikallisesti. Netin kautta tieto leviää tarpeettoman laajalle. Toinen mahdollisuus on tehdä palvelu asiakkaalle maksulliseksi. Alle 10 sentin hintainen kuukausittainen viesti tuskin muodostaa suurta kynnystä. Tosin asiakkaan kirjaaminen järjestelmään vaatii oman pienen työnsä, mutta se on tarpeen tehdä vain kerran. Viestit lähtevät yhdellä lähetyksellä kaikille vastaanottajille.

Parisuhdetta tukevat tekstiviestit tarvitsevat rinnalleen asiakkaalle annettavan vastausmahdollisuuden. Se toimii ukkosenjohdattimen tavoin. Viestillä voi myös ilmaista suoran kontaktin tarpeen. Sitä varten on hyvä miettiä valmiiksi, kuinka usein saapuneet sanomat luetaan ja millä tavoin kontaktipyynnöön voidaan vastata.

● UNTO MIKKONEN
diakoni, sosionomi YAMK

Diakonia-lehti ja Kirkon diakonia
ja sielunhoito toivottavat kaikille lukijoille

Rauhallista jouluu

ja uutta toivon vuotta 2014

Juha Härkönen

Sivellin-palkinto

Diakonian tutkimuksen seura myönsi Sivellin-palkinnon Kaisa Karhu-Härköselle. Hänen opinnäytteensä käsittelee diakoniatyön kehittämistä Kuhmon seurakunnassa Bikva-arvioinnin avulla. Opinnäytetyö on tehty Diakonia-ammattikorkeakoulun Järvenpään yksikköön.

Lue lisää www.dts.fi

Vuoden 2013 Eurodiaconia -palkinto

Eurodiaconia palkitsi alankomaalaisen diakoniahankkeen. Stap Verder (Askel eteenpäin) -projektista voi lukea lisää sivulta www.stapverder.org.
website_nl/index.php

Ryhmän ohjaamisen peruskoulutus

kirkon ja kirkollisen kentän työntekijöille 2014:

Tammikuussa alkava ammatillinen ryhmäohjaamisen koulutus toteutetaan Turussa yhdessä sosiaali- ja terveysalan sekä koulutuksen ja kasvatuksen alojen henkilöstön koulutuksen kanssa Helsingin psykodraama-instituutin järjestämänä.

Koulutusesite on saatavilla psykodraamainstituutin sivuilta www.ihmis.fi.

UUTTA VOIMAA ELÄMÄÄSI, UUSIA TUULIA TYÖHÖSI

Senioripysäkki-ohjaajakoulutus antaa sinulle uusia työkaluja ja näkökulmia työhösi – ja samalla koko elämäsi. Ohjaajakoulutus kestää 1,5 vuotta ja voit osallistua siihen joustavasti työsi ohella.

Senioripysäkki-ohjaajana pystyt auttamaan tehokkaasti yksinäisyydestä ja masennuksesta kärsiviä senioreja.

Seuraava ohjaajakoulutus alkaa keväällä 2014 Helsingissä.

Ota yhteys ja kysy lisää:

Sari Eskelin, psykoterapeutti, ryhmäanalyttikko,
kouluttaja
Puh. 045 875 7872 tai sari.eskelin@helsinkimissio.fi
www.senioripysakki.fi

“Senioripysäkkejä
tarvitaan lisää!”

“Ryhmäkeskustelu on kansainvälistenkin tutkimusten mukaan erittäin tuloksellista ikääntyneiden yksinäisyyden ja lievän masennuksen hoidossa.”

HelsinkiMission kehittämä ammatillisesti ohjattu Senioripysäkki-ryhmämalli vähentää tutkimusten mukaan tehokkaasti senioreiden yksinäisyyttä, masennusta ja ahdistusta.”

Sirkka-Liisa Kivelä

Yleislääketieteen ja geriatrian erikoislääkäri,
yleislääketieteen professori (emerita), Turun yliopisto

Kiitos, että allekirjoitit Avain ammattiin -vetoomuksen.

Yli 15.000 suomalaista allekirjoitti vetoomuksen nuorten toimeentulon puolesta. Vetoomus luovutetaan presidentti Sauli Niinistölle, jotta hän Suomen ulkopolitiikan johtajana edistäisi kehitysmaiden nuorten mahdollisuuksia saada ammattikoulutusta ja päästä irti köyhyyden kierteestä.

TULEVA
KEITTIÖMESTARI

Sokeain ystävät Ture Tähtinen, Arja Kunnala ja Miia Jalonen.

Sokeain Ystävät

auttaa diakoniatyöntekijöitä auttamaan

Juha Väätäskangas

Sokeain Ystävät ry on yhdistys, joka myöntää avustuksia ja lomia sokeille ja heikkonäköisille ihmisille. Säätiömäinen yhdistys toimii kaikkien maan näkövammaisten hyväksi, jäsenistö koostuu paristakymmenestä asiantuntijajäsenestä. Asiakkaasi ei siis tarvitse olla jäsen ollaksesi yhteydessä avun saamisen merkeissä.

Jos diakoniatyössä ei ole riittävästi taloudellisia avustusmahdollisuuksia, tarvitsevan asiakkaan kanssa kannattaa kääntyä Sokeain Ystävien puoleen. Yhdistys myöntää avustuksia näkövammaisille yksityishenkilöille hakemusten perusteella. Avustukset ovat kertaluonteisia ja niillä pyritään ratkaisemaan hakijan haastava tilanne silloin, kun yhteiskunnan tuet eivät siihen pysty. Avustustoimikunta päättää avustuksista kerran kuukaudessa, ja nopeampikin toiminta on mahdollista hätätilanteessa, kunhan avustushakijan apuna on ammattilainen.

Sokeain Ystävien toimisto sijaitsee Pohjois-Helsingissä, ja siellä työskentelee vain kaksi henkilöä. Vaikka yhdistys toimiikin valtakunnallisesti näkövammaisten hyväksi, työntekijöillä ei ole mahdollisuutta lähteä tapaamaan avustushakijoita ympäri Suomen tai tehdä kotikäyntejä. Siksi yhteistyö koetaan arvokkaana ja tärkeänä, sekä Sokeain Ystävien että diakoniatyöntekijöiden näkökulmasta. Sokeain Ystävät arvostaa diakoniatyöntekijöiden asiantuntemusta, ja heiltä kaivataan lausuntoja ja läsnäoloa kentällä. Diakoniatyöntekijöitä

toivotaan yhdistyksen näkökulmasta työtovereiksi, tueksi ja avuksi.

Yhdistyksen sihteeri **Miia Jalonen** käsittelee avustushakemukset ja vastaa mielellään diakoniatyöntekijöiden kysymyksiin. Hän on pyrkinyt kirjoittamaan yhdistyksen kotisivujen sisällön niin, että siellä käsitellään jo valmiiksi tavallisimmat kysymysten aiheet. Jalonen on avustustoimikunnan jäsen, eikä hän voi avustaa hakijoita hakemusten tekemisessä puhelinneuvontaa enempää. – Näin varmistetaan hakijoiden tasavertaisuus, se että päätös tehdään vain hakemuskokonaisuuden perusteella, Jalonen sanoo.

Valmis avustuspaketti työn tueksi ja mahdollisuudeksi

Sokeain Ystävillä on tarjota diakoniatyöhön työvälineitä avustusten muodossa, mutta mittavammin sosiaalilomien kautta. Diakoniatyöntekijä

voi hakea sosiaalilomaa asiakkaalleen, jonka elämää yhden arkiviikon kestävä loma ja irtiotto keventäisivät.

Lomatoiminnan alkaessa loman saattoi viettää vapaavalintaisessa näkövammaisten lomakodissa. Nykyisin lomapaikaksi on vakiintunut Tuusulanjärven rannalla sijaitseva Majatalo Onnela sen siirryttyä Sokeain Ystävien omistukseen vuonna 2009.

Yhdistys ryhtyi heti kaupan jälkeen remontoimaan kiinteistöä ja perusti Majatalo Onnela Oy:n pyrittämään paikan liiketoimintaa. Kyseessä on nykyään hotellitason lomapaikka, joka tarjoaa majoituksen lisäksi kokous- ja ravintolapalvelut kaikelle kansalle, yksityishenkilöistä yrityksiin. Onnela sijaitsee perinteisessä kulttuurimaisemassa museotien varrella, jonne Tuusulanjärven taiteilijayhteisö perusti ateljeekotejaan kansallisromantiikan aikaan.

– Olemme alusta asti satsanneet näkövammaisten omiin lomaviikkoihin, ja loma tarjoaakin maisemanvaihdoksen, vertaistuen ja täysihoidon lisäksi monenlaista ohjelmaa, kertoo Sokeain Ystävien pitkäaikainen puheenjohtaja **Ture Tähtinen**. Lomalla harrastetaan liikuntaa, kuten uintia, pelejä ja leikkejä. Taitelijayhteisön kodit ovat avoinna yleisölle, joten lomilla tehdään kulttuuriretkiä museotien kohteisiin ja askarrellaan, maalataan ja nautitaan erilaisista esityksistä. Sosiaalilomat ovat olleet erittäin pidettyjä, lomailijoiden palaute on ollut lähinnä ylistävää.

Lomaa voi hakea vuosittain koko kevään ajan, mutta sama lomailija pääsee yhdistyksen kautta lomalle vain parin, kolmen vuoden välein. Lomien hakua koordinoi **Arja Kunnala**, joka työskentelee Kirkkohallituksen KJY:ssä toimistosihteerinä. Kunnala toimii lomahaussa seurakuntien diakoniatyöntekijöiden yhteyshenkilönä, hän tiedottaa, käsittelee hakemukset ja suosittelee saajat avustustoimikunnalle. Kunnala toimii lomien kohdalla sekä Kirkkohallituksen että Sokeain Ystävien edustajana, sillä hän on Sokeain Ystävien hallituksen jäsen.

– Sosiaalilomat ovat aidosti diakoniatyöntekijän työväline. Yhdistyksellä ei ole lomamäärille budjettia, ja lähes kaikki haetut sosiaalilomat myönnetään, Jalonen kertoo. Lomaa ei haeta näkövammaisen asiakkaan aloitteesta ja diakoniatyöntekijän puheille etsiytymisen perusteella, vaan diakoniatyöntekijän omasta ajatuksesta.

– Seurakuntien toimintamäärärahat ovat rajalliset. Sokeain Ystävien näkövammaisille tarjoama mahdollisuus lomaan avustajan kanssa on tärkeä lisä diakoniatyöntekijöiden työhön, Kunnala jatkaa.

Näkövammaisten lomaviikot pidetään pääsääntöisesti kesäisin, mutta tänä vuonna diakoniatyöntekijöille tarjottiin haettavaksi myös joululomia. Haku aika oli erittäin vilkas, mikä kuvastaa osaltaan yksinäisyyden

määrää näkövammaisten keskuudessa.

Tänä jouluna 20 näkövammaista asiakasta pääsee viettämään koko jouluviikkonsa Onnelassa. Ja silloinkin ohjelmaa riittää: on kuusenhakuretkä ja kuusen koristelua, yhteislauluiltaa, joulukirkkoa, juhlaillallisia, hiihtoa ja tanssitapanina. Sokeain Ystävät tukee myös lomalaisten matkoja, mikä tekee kauempaa matkaavien mahdollisuudet lomaan tasa-arvoisemmiksi.

Yhteys Kirkkohallitukseen

Sokeain Ystävien yhteys Kirkkohallitukseen on melko kiinteä. Vammaistyön edellinen työalasihteeriksi oli leğendaarinen sokea rovasti **Ari Suutarla**. Hän on Sokeain Ystävä jo vuosikymmenten takaa. Hänen ensimmäinen kontaktinsa yhdistykseen oli saada nuorena miehenä tukea teologian opintoihin ja Helsingissä asumiseen opintojen aikana. Rovasti Suutarla on jo jäänyt eläkkeelle, mutta toimii edelleen yhdistyksen varapuheenjohtajana.

Suutarlan seuraaja, vammaistyön ja saavutettavuuden asiantuntija **Katri Suhonen** on myös saatu mukaan Sokeain Ystävien hallituksen varajäseneksi. Suhonen pitää Sokeain Ystäviä luontevana yhteistyökumppanina. Myös hänen aiempi työelämäntaustansa näkövammaisten ja huonokuuloisten erityisdiakoniatyöntekijänä tuo syvyyttä yhteistyöhön.

– Näkövammaisuus on pahimmillaan voimakkaasti ihmistä syrjäyttävä. Aistivamma rajaa helposti ihmisen elämää kotiin sijoittuvaksi. Etenkin ikääntyvällä vammautuminen voi kutistaa merkittävästi elämänpiiriä, Suhonen sanoo.

Joukkio on tyytyväinen sekä yhdistyksen toimintaan että diakoniatyöntekijöiden tekemään tärkeään työhön.

– Aistivammaiset, tai muutkaan ihmiset, osaavat harvoin aktiivisesti hakea tukea. Erityisesti läheisten puuttuessa diakoniatyöntekijöiden kontaktin ottaminen on arvokasta, Kunnala summaa.

● MIIRA JALONEN

Minusta meihin – kuinka papista tuli pappi

Minä Petra Kuivala lupaan kaikkietävän Jumalan edessä, että toimittaessani pappisvirkaa, jonka olen valmis otamaan vastaan, tahdon pysyä Jumalan pyhässä sanassa ja siihen perustuvassa evankelis-luterilaisen kirkon tunnustuksessa. En julkisesti julista tai levitä enkä salaisesti edistä tai suosi tätä vastaan sotivia oppeja. Tahdon myös oikein julistaa Jumalan sanaa ja jakaa pyhiä sakramentteja Kristuksen asetuksen mukaan. Tahdon noudattaa kirkon lakia ja järjestystä sekä palvella alttiisti seurakuntaa ja sanankuulijoita. Kaikkea tätä tahdon noudattaa niin, että voin vastata siitä Jumalan ja ihmisten edessä. Tähän Jumala minua auttakoon.

Pyhäinpäivänä tuli täyteen ensimmäinen vuoteni pappina. Pyhäinpäivän iltana kaivoin esille pienen, moneen kertaan taitellun paperilapun, jolle oli kirjoitettuna pappislupaus. Virallinen, juhlava lupaus, jonka annoin ordinaatiopubliikissa lokakuussa 2012.

En ole milloinkaan pelännyt niin kovasti kuin ordinaatiokoulutuksen aikana. En ole koskaan tuntenut itseäni niin voimattomaksi, araksi, heikoksi. En ole koskaan aiemmin kokenut olevani jonkin niin suuren äärellä, että horjuisin ja epäröisin omaa vahvuuttani. Tunsin nieleväni elefanttia, joka pyristeli vastaan. Ajattelin astuvani sisällä johonkin, mikä muuttaa minut ja

maailmani lopullisesti ja pysyvästi. En ole koskaan aiemmin kokenut niin voimakkaasti tarvitsevani jotain itseäni suurempaa selviytyäkseen tehtävästä, joka minulle on uskottu.

En ole tainnut koskaan itkeä julkisesti niin kovasti kuin pappislupauksen annettuani. Ordinaatiokoulutuksen päätyttyä istuin silmät pöhöttyneinä ja mieli sameana junassa Lapuan ja Helsingin välillä. Mietin, miksi kukaan ei ollut kertonut tästä mitään. Miksi kukaan ei ollut kertonut, milaista on ryhtyä papiksi? Miksi olin vuosien varrella kuullut vain tarinoita huikaisevasta riemusta, syvästä onnesta, huumaavasta rakkaudesta työtä kohtaan? Missä olivat kertomukset elefantin nielemisestä?

Pappisvihkimykseen valmistautuminen on itsekästä aikaa. Kaikki pyörii oman itsen ympärillä: oman sielunmaisemia, omien tunteiden, ajatusten ja kokemusten ympärillä. Kaikessa on kyse minusta, valmistautumisesta elämäni suureen hetkeen. Jokainen kysymys koskee minua: olenko valmis tähän? Osaanko, pystynkö, pärjäänkö, jaksanko? Haluanko?

Kohti seurakuntaa

Tie papiksi kuljetaan yksin. Jaamme yhteisen kokemuksen tiestä, mutta jokaisen matka on omanlaisensa. Kun ystäväni ovat saaneet vihkimyksensä kuluneen vuoden aikana, olen huomannut edeltäjäni tapaan vaikeneväni kysymyksistä, joita itse kannoin. Tämä on tie, joka on jossain mielessä aina kuljettava yksin. Se on tie, joka on kuljettava sisäänpäin, kohti omaa sie-

Johanna Haapamäki

lua. Vain sieltä voi alkaa tie ulospäin, kohti seurakuntaa.

Seurakunta on jännittävä käsite. Se kätkee sisäänsä paradokseja ja avoimia kysymyksiä. Ketkä ovat seurakunta; keitä ovat seurakuntalaiset? Kuka johtaa ja ketä, kuka opettaa ja ketä?

Vuoden aikana olen tavannut monenlaista seurakuntaa. Diakoniaruokailussa, rippileirillä, sunnuntaiamun jumalanpalveluksessa, joulukirkossa, pääsiäisaskartelussa, virsiseuroissa, lähetyspiireissä... Seurakunta on näyttänyt monet kasvonsa ja minä olen tutkinut noita kasvoja. Olen tutkinut piirteitä, uurteita, ryppyjä ja hymyjä. Olen kuullut lukemattomia tarinoita, kohtaloita ja sattumuksia. Olen jakanut arkityön riemuja ja taakkoja työtovereiden kanssa, nauranut ja itkenyt kyyneleet valtoimenaan, kysellyt Jumalalta hänen tahtoaan maailmasta, pyytänyt apua omaan työhöni.

Ensimmäiset kuukaudet työssä ravisuttavat koko olemusta. Kaikki tehdään ensimmäistä kertaa, kaikessa koetaan ensimmäisen kerran pelko ja jännitys. Vainaja lasketaan ensimmäistä kertaa maan multa. Pieni, itkevä vauva valellaan vedellä Kristuksen omaksi. Kuullaan ensimmäisen kerran herkkien äänien tarinoita elämästä. Kaikessa ovat läsnä ensimmäisten kertojen suuret tunteet. Adrenaali syöksähtelee ja onnistumisen riemu saa korvissa humisemaan. Päivien päätteeksi saapuu kotiin loppuun uupuneena, sosiaalisen väsymyksen natistamana ja keskittymisen tuoman pääkivun saattamana. Ensimmäisen vuoden kohokohta on, kun viikkoihin

alkaa muotoutua rutiini, pieni tuttuuden ja turvallisuuden häivähdys. Kun kaikki ei enää olekaan uutta ja vierasta vaan aidosti sitä, mitä voi sanoa tekevänsä työksensä, viikosta toiseen.

Keskellä seurakuntaa

Kaiken sen uuden hapuilemisen keskellä syttyy pieni tuli, pieni muutoksen ja mukaan tempautumisen liekki. Muutos alkaa tapahtui kuin varkain, huomaamatta ja salaa: minusta alkaa tulla me. Itsekkyuden maisema alkaa avartua. Papista alkaa tulla osa yhteisöä, osa seurakuntaa. Seurakuntaa, joka on aivan erilainen kuin aiemmissa kuvitelmissa. Seurakunta on elävä, hengittävä, reagoiva ja vuorovaikutava. Se on täynnä todellisia ihmisiä: aitoja, tuntevia, muuttuvia. Kirkon ja seurakunnan jäseniä sekä sen työntekijöitä. Nuoria, vanhoja, jostain siltä väliltä, tuttuja ja tuntemattomia. Jumalan katseen alla yhteen kuuluvia.

Seurakunta pakottaa papin ulos minäminä-maailmasta, jossa kaikki pyörii oman kokemusmaailman sisällä. Seurakunta, sen jokainen jäsen, tuo pöytään jotain, mikä on otettava vastaan ulkoapäin – ei minusta lähtevänä vaan minuun tulevana, minuunkin vaikuttavana ja minua muovaavana. Omat kasvoni ovat alkaneet muovautua, niille on muotoutunut seurakunnan uurteita ja hymykuoppia. Olen ymmärtänyt, että pappi ei ole pappi ilman seurakuntaa, ilman kristittyjen yhteisöä. Elävä sielu kaipaa sieluja lähelleen, ympärilleen. Pappi tarvitsee seurakunnan ollakseen pappi; seurakunnan, joka kasvattaa hänestä papin.

Vuodessa minusta on alkanut tulla yksi heistä, joita kummastelin vuodattaessani ordinaatiokyyneliä. En koskaan tule unohtamaan ajanjaksoa, jolloin pelkäsin kaikkea sitä, mihin olin ryhtymässä. Tuota jännitetä tahdon kantaa itsessäni jokaisena päivänä. Tarinani on kuitenkin saanut uuden sävyn. Kertomukseni ovat muuttuneet tarinoiksi huikaisevasta riemusta, syvästä onnesta, huumavasta rakkaudesta työtä kohtaan. Ja olen ymmärtänyt, että ne ovat tarinoita, jotka syntyvät vasta seurakunnassa. Niitä ei voikaan kertoa ennen kuin tekee työtään. Ne ovat tarinoita, jotka syntyvät silloin, kun minä antaudun olemaan me.

En enää työskentele seurakunnassa, joka kutsui minut papiksi. Työni siellä on tehty, on aika uuden työn. Samalla taukoavat kirjoitukseni tähän lehteen. Kulunut syksy on merkinnyt ovien sulkemista, raolleen jättämistä ja uusien avaamista. Mieleissäni viipyivät kuitenkin edelleen hahmot, jotka sain kohdata ensimmäisen työvuoteni mittaan. Mieleni mittaa kasvua, joka minussa on tapahtunut. Rukoilen, että kasvu saa jatkaa. Rukoilen, että en koskaan unohda kuukausia ennen vihkimystä enkä kuukausia vihkimyksen jälkeen. Rukoilen, että muistan aina, miltä minusta tuntui – sekä sinä päivänä, kun stolan näkeminen itketti että sinä päivänä, kun stolan näkeminen sai aikaan lämpimän läikähdyksen.

Tähän Jumala minua auttakoon.

● PETRA KUIVALA

Viestiä pukkaa

Ajatuksia kirkon ja diakonian viestinnästä

Kirjoita näky niin selvästi tauluihin, että sen voi vaivatta lukea. Habakuk 2:2

Viestiä ei ole, ennen kuin se on tavoittanut ihmisen. Siitä on vielä matkaa siihen, että viesti aikaansaa muutoksen ihmisen toiminnassa johtaen parempaan elämään. Viestinnän ytimessä on seurakunnan johtoryhmä. Sen tehtävänä on kertoa yksinkertaisesti ja riittävän usein se, miksi me teemme tätä työtä. Strategiatyö, joka jää pienen sisäpiirin puuhasteluksi tai käskyttämiseksi, kuihtuu kasaan eikä johda alkua pidemmälle.

Parhaimmillaan strategian luominen on prosessi, joka kokoaa toimijat yhteen. Yhdessä pohditaan muuttuvaa viestintäympäristöä ja toimintatapojen mielekkyyttä. On parempi puhua suunnitelmasta, jota päivitetään useita kertoja vuodessa. Näky on jotain, mitä toivotaan, mutta siitä on vasta piirustukset olemassa.

Kohteliaisuus, kuunteleminen ja henkilökohtaisuus, toki myös persoonallisuus ovat tärkeitä viestintäviestin ominaisuuksia.

Kun tietää miksi, on helpompi tietää miten. Lähiesimiehet ovat avainasemassa yhteyden luomisessa tiimiensä kanssa. Diakoniatyön palveluista tulee viestiä säännöllisesti, laadukkaasti ja kattavasti. Edelleen vastaanotolle tulee ihmisiä, jotka hämäästelevät sitä, että seurakunnan diakoniatyöntekijöillä on mahdollisuus auttaa taloudellisesti.

Viestinnän perusasioita ovat palve-

Tero Kontinen

lutaidot, hyvät suhteet paikallislehtien ja kunkin kyky ja aika yhteydenpitoon kuntalaisten kanssa heidän käyttämillään välineillä. Parhaimmillaan viestintä muuttuu yksilöiden ja yhteisöjen toimintaa parempaan suuntaan.

Vastaanottajan välineillä

Paikallislehden kirkollisissa ilmoituksissa oleva viesti ei riitä. Diakoniatyöntekijän viestintävalikoiman on oltava kattava. Senioreille kirje tai lehti-ilmoitus on toimiva. Nuoret viestivät toisin. Verkko (facebook, nettisivut, Suurella Sydämellä, twitter, jutteluryhmät), ulkomainonta, esitteet, kaveripiirissä jaettu kutsu ja sähköposti. Viestintää on hyvä yhdistellä. Face-

book-sivustolle (omalle tai seurakunnan) luodaan tapahtuma, kutsutaan siellä kavereita (asiakkaita), lähetetään tekstiviestejä (joita pyydetään lähettämään eteenpäin), laaditaan puffi paikallislehteen, jaetaan käsivainokkia ja laitetaan kauppojen ilmoitustauuille houkuttelevia ilmoituksia, jotka sisältävät lupauksen. Jeesus kutsui ihmisiä henkilökohtaisesti. ”Tule ja seura minua.”

Siellä, missä kaksi tai kolme on koolla minun nimessäni, siellä minä olen heidän keskellään. Matteus 18:20

Jeesuksen toteamus toimii muualakin kuin Raamattu- ja rukouspiirissä. Jokaisen esimiehen tulisi lounastaa kerran vuodessa kunkin johdetta-

vansa kanssa. Lounaalla oppii tuntemaan toista ihmistä paremmin kuin kokouksissa. Jeesus teki kotikäyntejä sekä järjesti lounastapaamisia.

Kuinka usein diakoniatyöntekijät vain *ovat* koolla? He kyllä kokoustaavat yhdessä. Alkukartaudeksi sutaitaan virsi ja Herran siunaus. On niin kiire soutaa, ettei ehdi perämoottoria käynnistämään.

Kokouksen voi aloittaa pyytämällä läsnäolijoilta päällimmäisiä esirukousaiheita yhteisen hiljentymisen pohjaksi.

Niin kuin te tahdotte ihmisten tekevän teille, tehkää te heille. Luukas 6:31

Ihminen auttaa mielellään toista, mikäli hänelle annetaan siihen mahdollisuus. Auttamisjärjestöjä on paljon ja yhteistyö on voimaa. Paikalliset yhdistykset, Martat, Rotary- ja Lions Clubit sekä ihmiset, jotka miettivät jotain auttamiskanavaa, odottavat kutsua, yhteistä ideointia ja toimintaa.

Lipaskerääjiä saa mukaan kutsumalla. Samoin on laita kunnan toimijoiden kanssa. Nurmijärvellä kunnan perheyöntekijät, psykiatriset sairaanhoitajat sekä aikuistyön sosiaalityöntekijät tapaavat vuoron perään diakoniatyöntekijöitä säännöllisesti pari kertaa vuodessa. Ensin tarinoidaan aamupalan tai päiväkahvien ääressä. Sitten vaihdetaan työkuulumiset ja mietitään yhteistä näkyä. Rennon ilmapiirin luominen auttaa ymmärtämään sen, että teemme yhdessä haasteellista ja arvokasta työtä samojen ihmisten auttamiseksi. Myös niukenevat resurssit yhdistävät kunnan ja seurakunnan toimijoita.

Kuinka he voivat uskoa siihen, josta eivät ole kuulleet, kuinka he voivat kuulla, ellei kukaan julista? Kuinka kukaan voi julistaa, ellei häntä ole lähetetty? Room. 10:14-15

Herra kääntäköön kasvonsa sinun puoleesi ja antakoon sinulle rauhan. 4. Mooses 6:24

Jokaisella diakoniatyöntekijällä on työnsä myynti- ja markkinointivastuu. Diakonia julistaa heikoimpien ja sorrettujen puolustamista. Velttous ei kuulu viranhoitoon. Täydellisen harmonian virastomaisuus hiipii organisaation tiloihin, mikäli viranhaltija ei ole valppaana ja pidä jaksamisestaan huolta. Seurakuntien ja myös diakonian uhkana on kasvottomuus.

Olipa kyse asiakkaista, työtovereista tai yhteistyötahoista, tunnelman tulee olla rento ja epämuodollinen. Tavoitteena on se, että jokainen tuntee olonsa turvalliseksi. On voitava puhua, kuunnella, kysyä ja kyseenalaistaa. Diakonian arvoina ovat aitous, alttius ja ahkeruus.

Jokainen seurakunnan toimija viestii kasvoillaan. Persoonalliset auttajan kasvot ovat parasta, mitä asiakas voi kohdata. Asiakkaan rukous on, että diakoniatyöntekijä kääntäisi kasvonsa hänen puoleensa ja edustaisi Herran siunauksen Jumalaa. Sosiaalitoimistossa tehdään lopuksi yhteenveto. Diakoniatuimistossa rukoillaan asioiden ja ihmisten puolesta.

Etsi vapaaehtoiskasvo

Vapaaehtoistoiminnan kohdalla on etsittävä kiinnostavimmat kasvot. Jotka taas etsivät lisää kasvoja. Mitä enemmän, sen parempi. Työntekijän on kysyttävä itseltään, millaisia ihmisiä alueella on. Etsi hänet, joka tuntee mahdollisimman monia ihmisiä ja pyydä apua. Kysy, mitä hän voisi tehdä ja anna sitten melko vapaat kädet toimintaan. Kun luotat vapaaehtois-toimijoihin, alkaa tapahtua enemmän kuin mitä voi tehdä virkamiesvoimin. Työntekijöiden pitää kiinnostua eniten heistä, jotka eivät ole kiinnostuneita meistä.

Ihmisen tarve

Jeesuksen julkisista puheista tärkeim-

pänä on jäänyt mieleen vuorisaarna. Uusi testamentti on kuitenkin täynnä pieniä kertomuksia ihmisten arjesta. Jeesus kohtasi kävellessään pienen ihmisjoukon, joku kosketti hänen viitansa tupsua. Arkisista kohtaamisista muodostui tärkeitä tilanteita. Silloin ei puhuttu kirkollisverosta tai tilaisuuksista.

Ihmisen tarve on aina sama. Luo da aitoja sekä toimivia ihmissuhteita muihin. Jokainen tahtoo, että hänen hyväksytään mukaan juuri sellaisena kuin hän on. Tätä viestiä seurakunnat on kutsuttu julistamaan. Tämä tapahtuu parhaiten nykykielellä ja parhailla käytettävissä olevilla välineillä.

”No, nyt sieltä seurakunnasta pukkaa viestiä!”

● TERO KONTTINEN

Johtava diakoni
Nurmijärven seurakunnan

Tausta-aineisto: Seurakuntien viestintäkirja, Karoliina Malmelin Kirjapaja 2013.

Huostaanoton jälkeenkin vanhemmuus voi kukkia

Suomessa elää lähes 18 000 lasta ja nuorta sijoitettuna kodin ulkopuolelle. Vanhemmuus jatkuu lapsen huostaanottoon tai sijoitukseen jälkeenkin. Vanhemmat ja lapset tarvitsevat tukea muuttuneessa tilanteessa. Lastensuojelulaki edellyttää, että huostaanoton jälkeen myös vanhemmille tehdään asiakassuunnitelma vanhemmuuden tukemiseksi.

Vanhemman ja lapsen ero tekee kipeää - se on kriisitilanne, josta voi selvitä

”Huostaanotto on todellakin iso kriisi, mutta siitä voi selvitä!” rohkaisee **Taru** ja jatkaa: ”Uskon siihen, että kaikella on tarkoituksensa ja niin myös tällä tapahtuneella, niin minun kuin lastenikin elämässä. Kiireellinen huostaanotto sysäsi minut matkalle, jolle en ikinä olisi halunnut. Onneksi, koska muuten olisin varmasti tuhonnut itseni... Tänä päivänä voin olla kiitollinen tästä matkasta; voin olla lapsilleni enemmän se äiti, joka halusin aiemminkin olla, mutta johon en kyennyt. Ja todellakin tykkään itsestäni nykyisin enemmän kuin ennen!! Matka jatkuu edelleen.”

Suomessa on jo pitkään annettu kriisiapua, mutta tässä vanhemmuuden vaikeassa vaiheessa avun tarvetta ei vielä ole osattu riittävästi huomioida. Vanhemmat jäävät usein yksin erokriisiin ja surun kanssa. Ilman tukea on vaikea jaksaa ja osata toimia hyvällä tavalla.

Vanhemman voimat kuluvat selviytymiseen. Mielessä ei ole tilaa kaikille asioille, joita viranomaispalaverissa on esillä. Sokkitilan takia vanhempi ei aina muista, mistä asioista puhuttiin ja mitä sovittiin. Hän ei ehkä muista asioita, jotka mainittiin huostaanoton syiksi eikä ymmärrä, mitä huostaanotto tarkoittaa käytännössä ja miten se muuttaa vanhemman asemaa ja miten hän voi olla mukana lapsen elämässä.

Ilman tukea vanhempi voi juuttua johonkin kriisin vaiheeseen. Reaktiovaiheessa korostuu syyllisten etsintä ja viha, suruvaihe lamaanuttaa. Selviytymistä auttaa, että tunnistaa itsessä ja lapsessa kriisin vaikutukset. Kipeiden asioiden käsitteleminen yhdessä samaa kokeneiden kanssa auttaa eteenpäin. Tukea saanut vanhempi jaksaa ja pystyy tekemään paremmin yhteistyössä sijaishuoltajien ja sosiaaliryöntekijöidenkin kanssa.

Vanhemman tilanteen parannuttua perhe voidaan jälleen yhdistää. Vaikka lapsi ei palaisikaan kotiin, ei vanhemmuus loppu, vaan se on elämän mittainen projekti.

Voikukia-ryhmä tukee vanhempia

Vanhemmat purkavat ja käsittelevät kokemuksiaan ja tunteitaan toisten samassa tilanteessa olevien kanssa. Lapsenkin tilanteen ymmärtäminen on tärkeää. Vanhemmalle vaikeita asioita ovat lapsesta erillään olemisen lisäksi kohtaamiset ja yhteistyö sekä sosiaaliviranomaisten että sijaishuoltajien kanssa. Myös lapsen harvat tapaamiset, aluksi vieraisa ympäristöissä – toisten ihmisten kodissa tai lastensuojelulaitoksessa –

ovat raskaita. Eron tuska voi joskus olla lähes sietämätön.

Ryhmässä on 4-7 vanhempaa. Ryhmää ohjaa kaksi ohjaajakoulutuksen saanutta työntekijää. Joillakin paikkakunnilla ohjaajina toimii ammattilaisten työpareina myös ryhmän käyneitä, ohjaajiksi koulutettuja vanhempia. Ryhmät kokoontuvat 8-10 kertaa viikon tai kahden välein. Ryhmäohjelma noudattelee VOIKUKKIA-ryhmänohjaajan oppaan mallia ja rakennetta.

Ryhmiä järjestävät sosiaalitoimet, järjestöt, seurakunnat ja lastensuojelupalveluita tarjoavat yritykset omana toimintanaan tai yhteistyössä.

Ohjaajakoulutus antaa valmiuksia

Nelipäiväiseen VOIKUKKIA-vertais- tukiryhmän ohjaajan koulutus on tarkoitettu sosiaali- ja terveysalan ammattilaisille ja VOIKUKKIA-ryhmän käyneille vanhemmille.

Taru kertoo kuvaa kokemuksiaan vertaisohjaajuudesta:

”Vertaisohjaajana toimiminen jatkaa myös omaa voimaantumista. Tunnne siitä, että voi omalla kokemuksella ja selviytymisellä auttaa toista ihmistä läpikäymään omaa kriisiään... Siinä jo on yksi ”tarkoitus” sille, miksi omassa elämässä näin on käynyt! Ja se, että ryhmäläisinä on ainutlaatuisia ihmisiä omine elämäntarinoineen, on rikkautta. Ei siinä aina edes muistanut, että on itse ohjaaja, kun tunsin saavansa toisilta niin paljon uutta siihen omaan polkunksa kulkemiseen.”

Vanhempien kokemukset ja kehittämisideat esiin

Kokemuksen ääni on tärkeää ottaa yhä enemmän huomioon lastensuojelus-

Myös oikealla
oleva Riina on
osallistunut
Voikukkia-
ryhmään, jota veti
diakoni Pirkko
Manninen.

sa. VOIKUKKIA-verkostohanke nostaa esille vanhempien kokemuksia ja ideoita.

VanhempainRaadit Uudellamaalla ja Keski-Suomessa laativat vanhemmille opasta tilanteeseen, jossa lapsen huostaanotto tapahtuu. Esitteessä annetaan käytännön neuvoja ja ohjeita, mitä vanhempien on hyvä huomioida ja muistaa.

”Minulla on unelma. Tai unelmia... Unelma siitä, että lastensuojelu voisi olla enemmän perhesuojelua. Ettei kaikkia sijoitettujen lasten vanhempia niputettaisi toivottomien tapausten joukkoon, joita ei kannata auttaa. Toivoisin, että perheen jälleenyhdistäminen voisi olla oikeasti tavoite ja sitä tuettaisiin. Ja että kenenkään ei tarvitsisi käydä tätä kriisiä läpi yksin... Näistä unelmista nousee halu vaikuttaa asioihin niin, että tulevaisuudessa toisilla saman tien kulkijoilla olisi vähemmän kivikkoinen polku”, kertoo VOIKUKKIA-VanhempainRaadin jäsen Taru.

Vanhemmat ovat kirjoittaneet myös hienon kokemuskirjan. Kirja julkaistaan vuoden 2014 alkupuolella. Verkkosivuilta löytyy videoklippini (www.voikukkia.fi), jossa vertaistukiryhmän käyneet vanhemmat kertovat kokemuksistaan. Vanhempien kokospuheenvuorot koulutuksissa ja seminaareissa ovat saaneet erinomaista palautetta. Vanhemmat ovat antaneet lehtihaastatteluja ja lausuntoja, osallistuneet tutkimuskyselyihin ja työryhmien työskentelyyn sekä toimineet vertaistukiryhmien ohjaajina. Palautteiden perusteella vanhempien kokemuksen ääni on ollut erittäin vaikuttavaa ja sitä toivotaan koko ajan lisää.

● VIRPI KUJALA

Vertaistoiminnan kehittäjä
VOIKUKKIA-verkostohanke

VOIKUKKIA-verkostohanke (2012–2015)

- Suomen Kasvatus- ja perheneuvontaliitto yhteistyössä Sininauhaliiton kanssa
- RAY:n rahoituksella
- mukana RAY:n Emma & Elias -ohjelmassa

Lisätietoja: www.voikukkia.fi

Vastuuviikko

Syyrian sisällissota kristityn silmin

Syyrian sisällissota alkoi 26.1.2011. Kuolleita on yli 100 000, kadonneita tai pidätettyjä 130 000 ja pakolaisia lähes 2 miljoonaa. Yksi heistä on Vastuuviikon tämän vuoden vieras Tarek Al-Khoury, 27. Hän pakeni kotimaastaan Syyriasta Libanoniin kaksi vuotta sitten, koska ei uskonsa vuoksi halunnut osallistua tappamiseen. Al-Khoury on ortodoksikristitty ja kuului jo kotimaassaan Ortodoksiseen nuortenliikkeeseen (Orthodox Youth Movement). Libanoniin tultuaan hän sai liikkeestä töitä ja auttaa nyt muita Syyrian kristittyjä pakolaisia asunnon ja työn löytämisessä. Al-Khouryllä on Libanonissa sukulaisia, mutta perhe on Syyriassa, missä hän vierailee säännöllisin väliajoin.

Tarek Al-Khoury kertoo, että monet Syyrian kristityt ovat paenneet sisällissotaa Libanoniin. Pakolaisleireillä naapurimaissa heitä on vain vähän,

suurin osa pakolaisleireillä olijoista on uskonnoltaan muslimeja. Libanonissa on 4 miljoonaa asukasta ja sen väkiluku on kasvanut 20 % pakolaisvirran

seurauksena. Syyrian 23 miljoonasta asukkaasta on kristittyjä 10 %. Kristittyjen määrä on vähentynyt suuresti vuosikymmenten kuluessa.

Historia ja nykytilanne

Alkuaan Syyria oli ensimmäisiä kristittyjä maita. Jeesuksen seuraajista on ensimmäisenä käytetty nimeä kristityt Antiokiassa, joka on syyrialainen kaupunki. Apostoli Paavali sai näyn Damaskoksen tiellä ja hänet kastettiin Damaskoksessa. Syyriassa puhutaan edelleen Jeesuksen äidinkieltä arameaa joissakin kylissä. ”Koska kirkko on ollut alusta alkaen osa syyrialaista yhteiskuntaa, se voi olla mukana rauhan rakentamisessa”, Al-Khoury sanoo. Kristittyjen tilanne Syyrian konfliktin keskellä ei hänen

mielestään eroa muiden syyrialaisien tilanteesta. ”Mitä tapahtuu meille, tapahtuu yleisesti”, hän kertoo. Kristityt itse voivat kannattaa kumpaa puolta tahansa taistelijoista, hallitusta tai oppositiota, mutta kirkko kannattaa keskustelua tappamisen vaihtoehtona. Al-Khoury kuitenkin lisää, että jotkin islamilaiset ryhmät häiritsevät kristittyjä, koska pitävät heitä ulkopuolisina.

Aset on tehty tappamista varten

Al-Khoury kertoo, että Syyriassa näkee kaikkialla ihmisiä aseita kantamassa. Aseita on helppo saada, niitä koituu paljon ongelmia ja ihmiset käyttävät niitä myös omiin tarkoituksiinsa. Kun valmiiksi väkivaltaiset ihmiset saavat aseita käsiinsä, he käyttävät niitä tappamiseen. Vaikka aseiden pitäminen kotona on Syyriassa kielletty, niitä saa helposti taisteluiden molemmilta osapuolilta, jotka saavat niitä omilta tukijoiltaan. Syyriassa on paljon köyhyyttä ja hinnat korkealla, ja sodan molemmat osapuolet tukevat taloudellisesti omia kannattajiaan, jotka osallistuvat sotaan. Kansainvälinen sääntely ei ole tehokasta, sillä rajat ovat Al-Khouryn mukaan auki eikä niitä voida kontrolloida. Syyriaan tuodaan tonneittain aseita, joista suurin osa tulee Turkin kautta eri maista. Aset on tehty tappamista varten ja huolimatta siitä, kuka on oikeassa, ih-

Vastuuviikko on Suomen kaikkien kirkkojen ja monien kristillisten järjestöjen ihmisoikeuskampanja, jossa kirkot toimivat oikeudenmukaisemman maailman puolesta. Suomen Ekumeeninen Neuvosto järjestää ja koordinoi Vastuuviikkoa. Vuoden 2013 Ekumeenisen Vastuuviikon teema on Väkivallan markkinat -tähtäimessä asekauppa ja pienaseet.

misiä tapetaan. Aset aiheuttavat inhimillistä kärsimystä joka päivä. Sodan todellisia voittajia ovat asekauppiat, sillä Syyriassa on aseiden myynnille valtavat markkinat. Al-Khoury toivookin, että länsimaat voivat vähentää Syyriaan tulevien aseiden määrää.

Al-Khoury on erittäin huolissaan Syyrian lapsista ja nuorista, jotka kasvavat väkivallan keskellä ja tottuvat aseiden käyttöön. ”Aseiden käyttö tappaa historian, läsnä olevan ja tulevaisuuden”, Al-Khoury sanoo vakavana. Hän kertoo omasta kokemuksestaan, miten lapset jäljittelevät sotilaita leikkiessään. ”Kävelin kaupungissani, ja näin lasten leikkivän molempien osapuolien sotilaita. He kantoivat aseita, joita olivat tehneet puusta ja muovista. He leikkivät olevansa sotilaita tarkastuspisteellä ja pyysivät minua näyttä-

mään henkilöisyydestodistukseni. Tämä on meidän vikamme”, Al-Khoury lisää murheellisenä. ”Miten nämä lapset kasvavat?” hän kysyy.

Oikea asenne

Al-Khoury kuvaa kristittyjen asennetta: ”Meidän tehtävämme on antaa anteeksi. Kristittyjen asenne on aina riippuvainen rakkaudesta, ja kuka olisi parempi esimerkki kuin Kristus itse? Emme voi olla syrjässä konflikteista ja siksi meidän täytyy taistella omilla hengellisillä aseillamme.” Kun Jumala rakastaa meitä, meidänkin tulee rakastaa toinen toisiamme. Luotamme Jumalaan ja etsimme Hänen johdatustaan. ”Vahvistukaa Herrassa ja ottakaa voimaksi hänen väkevyytensä”, hän kehottaa. ”Me voimme rukoilla. Se toimii ja se on helppoa. Jokainen voi rukoilla, se on hyvin tehokasta. Rukoilkaa Syyrian ja Syyrian rauhan puolesta, sillä Jumala tietää, mikä on parasta Syyrialle.”

Al-Khoury uskoo, että sodan jälkeen Syyria voi ryhtyä jälleenrakennukseen omilla resursseillaan. ”Syyria oli rikkain arabimaa ennen sotaa, ja meillä oli paljon erilaisia resursseja”, hän kertoo. Suuri ongelma tulee kuitenkin olemaan siinä, miten ihmiset tulevat toimeen keskenään sodan jälkeen.

● LAURA TIITU

Diakonian merkki

Seurakunta, diakoniajärjestö, hiippakunta ja Kirkkohallituksen diakonian ja sielunhoidon yksikkö voivat myöntää yhteistyökumppanilleen Diakonian merkin tunnustukseksi diakonisesta toiminnasta.

Merkki on tarkoitusta varten suunniteltu hopeinen rintamerkki.

Merkkiä voidaan kantaa arjessa ja juhlassa tai säilyttää kivistä valmistetussa telineessä.

Diakonian merkki annetaan henkilölle tai yhteisölle, joka toiminnassaan tai päätöksenteossään on toiminut yh-

teistyössä diakoniatyön kanssa. Merkin saaja on huomannut ihmisen ja tehnyt työtään sydäntään kuunnellen ja kristillistä lähimmäisenrakautta toteuttaen.

Merkki kertoo kantajansa inhimillisyydestä.

Seurakunnan kirkkoneuvosto/seurakuntaneuvosto, järjestön hallitus, hiippakunnan tuomiokapituli tai Kirkon diakonian ja sielunhoidon toimikunta myöntää Diakonian merkin kirkon viranhaltijan tai järjestön edustajan hakemuksesta.

Yhteisö pitää luetteloa myöntämistään huomionosoituksista.

Diakonian merkkiä myy Diakonia ry. Merkin hinta on 90 euroa sekä postituskulut.

Tiedustelut
eila.karkkunen(at)evl.fi.

Suurella Sydämellä Klubi

tarjoaa tilan auttamisen yhteisöille

Tampereen seurakuntayhtymän diakoniatyö on avannut ovensa kadulle aivan konkreettisesti. Syyskuussa seurakuntien talon alakerrassa käynnistyneen Suurella Sydämellä Klubin toiminta painottuu vapaaehtoisen auttamisen edistämiseen. Tilan avulla haetaan auttamistyöhön mukaan myös aivan uudenlaisia tahoja.

Suurella Sydämellä Klubi tuntuu heti melkein kuin kodilta. Rennot työntekijät tervehtivät iloisesti. Mukavat sohvavat, tietokone ja lehdet houkuttelevat tulijaa. Automaatista voi ottaa kahvia. Ennen kaikkea steriili virastomaisuus loistaa poissaolollaan.

Tampereen seurakuntayhtymän diakoniajohtaja **Matti Helin** on innoissaan uudesta tilasta. Hän pitää avainsanana yhteisöä. Mies tiimeineen haluaa koota erilaisia porukoita yhteen, tavoitteena muodostaa auttamisen rinkejä.

-Tarjoamme aluksi yhtä vapaaehtoisen auttamisen tehtävää yhdelle ihmiselle. Aikaa myöden käy kuitenkin niin, että näiden yksityisten ihmisten ympärille syntyy yhteisöjä.

Helinin mukaan yhteisöjä ei saada aikaan, mikäli käytettävissä ei ole asianmukaisia tiloja.

-Uusi klubimme vastaa juuri tähän tarpeeseen. Eri päivinä tilassa on profiiltaan monentyyppisiä tapahtumia. Keskusteluiltoja monenlaisista teemoista, bändikeikkoja, jalkapalloiltoja...

-Toivomme että ne vetäisivät puoleensa erityisesti sellaista väkeä, jota muuten on vaikea saada seurakuntien tiloihin, diakoniajohtaja sanoo.

Tekniikka otettu käyttöön

Tampereen Suurella Sydämellä Klubilla hyödynnetään epäröimättä myös viimeisintä tekniikkaa.

-Vapaaehtoiset odottavat sitä. Yhä

useammalle auttamistyöhön tulevalle ict-ratkaisut ovat aivan arkipäivää, Helin muistuttaa.

Tampereen diakonian uusi tila hyödyntää muun muassa koulutusmaailmasta tuttua älytaulua. Sen avulla on mahdollista koota yhteiseen keskusteluun esimerkiksi kaikki Suurella Sydämellä -toiminnan vetäjät eri paikkakunnilta.

-Älytaulun istuntoon voi kirjautua sisään tableteilla tai älypuhelimilla mistä vaan, osallistuja voi seurata yhteistä tilannetta ja myös kommentoida sitä, Helin kuvailee.

Suurella Sydämellä -tiimi pyrkii siihen, että klubin kaikki tapahtumat lähetetään verkkoon suorina lähetyksinä.

-Tekniikka kehittyy nopeasti ja mitään suurempaa erityisosaamista ei asiassa enää vaadita.

Nettilähetyksillä voidaan moninkertaistaa tapahtumien osallistujamäärät.

-Klubimme on hyvin tiivis: sinne mahtuu maksimissaan noin 30 henkilöä. Verkossa määrä voi olla huomattavasti suurempi. Esimerkiksi meillä lokakuussa esiintyneen muusikko **Tommi Kaleniuksen** keikkaa seurasi verkossa noin sata henkilöä, Helin kertoo.

Arjen kansalaisdiakoniaa

Suurella Sydämellä Klubin yleismiehenä häärii tuottaja **Ilkka Kalmanlehto**. Mies on ollut innovaattorina mones-

sa muussakin asiassa, esimerkiksi Suurella Sydämellä -verkkopalvelu on jo levinnyt ympäri maata.

Uuden konseptin mies näkee luontevana ja nykyaikaisena tapana auttaa - ja tulla myös autetuksi. Puheessa viihtelee usein termi "arjen kansalaisdiakonia". Siinä periaatteessa kuka tahansa voi auttaa toisia hyvinkin arkisten asioiden kautta.

-Esimerkiksi jalkapallosta kiinnostunut henkilö voi vapaaehtoisena tulla pitämään klubillamme iltoja, joissa katsellaan porukalla matseja isolta kankaalta. Samalla voi alkaa rakentua yhteisö, joka voi yhdessä tehdä kaikenlaista hyvää, Kalmanlehto visioi.

Valmiitakin yhteisöjä voi ilmoittautua tehtäviin.

-Yhtenä päivänä meille ilmaantui seitsemän hengen porukka, joka halusi auttaa ruoka-avun jakamisessa vähäosaisille. Löysimmekin heille oikein sopivaa tehtävää.

Kynnykset pois!

Ilkka Kalmanlehto haluaa Suurella Sydämellä Klubin kynnyksen olevan mahdollisimman matala. Tai kynnystä ei mieluiten saisi olla ollenkaan.

-Sijaitsemme aivan Tampereen ydinkeskustassa. Kuka tahansa voi poiketa ovesta sisään ilman mitään ajanvarauksia. Toimimme muutenkin hyvin epämuodollisesti, sekin helpottaa meidän lähestymistämme.

Uusiin tiloihin on ilmestynytkin useita satunnaisia auttajakandidaatteja. Myös sellaisia, joita seurakuntien auttamistyössä ei olla ennen nähty.

Myös avuntarpeistaan on hyvä kertoa ei-virastomaisessa paikassa. Netti on luonteva väylä etsiä apua, mutta moni kaipaa kasvokkaista kontaktia.

-Osa apua kaipaavista tunnustelee

Tuottaja Ilkka Kalmanlehto tiimeineen pohtimassa Suurella Sydämellä Klubin toimintaa.

ensin tilaa ja rohkaistuu vasta sitten kyselemään avunsaantimahdollisuuksia. Toiset taas menevät heti asia edellä, Kalmanlehto kertoo.

Myös seurakuntien työntekijöille avoimet tilat asettavat omia vaatimuksiaan. Kalmanlehto kiittelee Tampereen seurakuntayhtymän vahtimestarien osaamista ja palvelualltiutta. Heidät on myös valmennettu erilaisien asiakkaiden kohtaamiseen

-Vahtimestarin tehtävä on tullut hyvin laaja-alaiseksi, se on nykyään pitkälti ihmisten kanssa kommunikointia. Heidän roolinsa ihmisen ensimmäisenä kohtaajana onkin todella merkittävä.

Uudenlaista asiakaskuntaa

Puhumme Ilkka Kalmanlehdon kanssa siitä, miten diakoniatyön asiakaskunta on koko ajan muuttumassa. Yksi syy siihen on voimakkaasti yleistynyt netin käyttö.

-Tampereen diakoniatyöllä on ollut puoli vuotta aktiivisessa käytössä Pyydä apua -palvelu, josta on tullut erittäin suosittu. Sitä kautta olemme tavoittaneet aivan uudenlaisia avunpyytäjiä. Joukossa on varmasti paljon sellaisia, jotka eivät olisi ennen nettiaikaa kääntyneet lainkaan diakonian puoleen.

Kalmanlehdon mukaan uudenlaiset avunpyynnöt ovat usein vaativia. Diakonian viranhaltijatkaan eivät pysty ratkomaan kaikkia niitä.

-Esimerkiksi talous on voinut päästä niin solmuun, että asioiden selvittelystä tarvitaan todella osaavia auttajia. Meidän raha-asioiden neuvonnassamme asiantuntevat vapaaehtoiset pystyvät luottamuksella ratkomaan näitä tilanteita.

Haastavien tehtävien lisäksi va-

paaehtoisille voidaan vastaavasti antaa myös ”kevyempiä auttamistehtäviä”. He voivat esimerkiksi kuunnella ja antaa käytännön vinkkejä elämän kiperiin tilanteisiin.

-Tämäkin voi usein antaa ratkaisevaa helpotusta. Diakonian ammattilaiset voivat sitten keskittyä sellaisiin asioihin, jotka vaativat enemmän ammattiosaamista.

Kalmanlehto tiimeineen on pohtinut myös uuden ajan vapaaehtoisten odotuksia. He ovat usein erilaista joukkoa kuin perinteinen auttajan prototyyppi. Uutterien ja vahvasti sitoutuvien eläkeläisten lisäksi myös monia nuoria kaupunkilaisia kiinnostaa tehdä hyvää.

-Pitkäaikaista sitoutumista tehtäviin ei voida enää vaatia. Ihmiset tekevät pitkää työpäivää ja ovat muutenkin hyvin kiireisiä. Heillä pitää olla mahdollisuus auttaa oman aikataulunsa mukaisesti, tuottaja muistuttaa.

Rohkeutta päätöksentekoon!

Tampereen diakoniakeskus on näyttänyt monessa asiassa esimerkkiä maan kaikille seurakunnille. Ideatykit Mat-

ti Helin ja Ilkka Kalmanlehto kannustavat muitakin paikkakuntia kokeilemaan ennakkoluulottomasti uudenlaisia auttamistapoja.

Sillä on taloudellistakin vaikutusta kirkon jäsenmäärän vähetessä.

-Suurella Sydämellä -toimintamalli ei missään nimessä ole kirkon jäsenrekrytointia, mutta talouskin on silti syytä pitää mielessä. Emme pysty auttamaan ihmisiä, jos meillä ei ole siihen varoja. Ja uskon, että kirkon laajan auttamistyön sopiva esille tuominen kyllä tukee kirkon jäsenyyttäkin, Kalmanlehto näkee.

Hän haluaa myös riisua auttamistyön kaikesta turhasta byrokratiasta ja muista esteistä. Keskeinen näkökulma on asiakaslähtöisyys.

-Olemme hyvin kiinnostuneita siitä, mitä kirkon jäsenet haluavat meidän tekevän. Pitää toimia ihmisten eikä organisaatioiden ehdoilla. Tekniikkaa tulee käyttää, mutta se on vain väline auttamiseen. Toista ihmistä ei jatkossakaan korvaa mikään, tuottaja Kalmanlehto korostaa.

● VESA KEINONEN

Kohtaamisia kaupungissa

Seurakuntatoimistolla käy jatkuvasti pieni sorina: pappi naputtelee koneellaan hartautta, kanttori kopioi nuotteja, nuorisotyöntekijä hoitaa hyllyn takana työpuheluitaan ja seurakuntasihteri kertoo ovesta tulleelle kyselijälle, että virkatodistuksia saa keskusrekisteristä. Yksi huone on vähän erillään avokonttorista, ja sen ovi on usein suljettu: diakoniatoimistossa selvitetään ihmisten asioita, jotka eivät saa kuulua kaikille korville.

Itähelsinkiläisen seurakunnan diakoniatyöntekijöiden puheille tullaan monenlaisissa asioissa. Apua kaivataan mm. taloudellisiin vaikeuksiin, mielenterveys- ja päihdeongelmiin sekä raskaisiin perhetilanteisiin. Usein ongelmat kietoutuvat toisiinsa niin, että suurin tarve on saada purkaa taaikat pienemmiksi, käsiteltävän kokoisiksi palasiksi. Ennen diakoniatoimiston ovea ihmiset ovat yleensä kolkutelleet monilla muilla ovilla, ja eniten kaivataan aikaa saada selvittää asioita kaikessa rauhassa, yhdessä paikassa. Toimistossaan diakoniatyöntekijät kohtaavat siis pääasiassa ihmisiä, jotka ovat erilaisen tuen tarpeessa ja usein tilanteeseensa väsyneitä.

Tärkeintä kohtaamisissa on välittää: ihmisestä, toivoa, kutsua tulla rohkeasti mukaan Jumalan perheväkeen. Voimaannuttamiseksi sitä kai kutsutaan. Diakoniatyö Itä-Helsingissä voi olla paljon aineellisen avun antamista, siis niitä parjattuja osto-osoituksia ja maksusitoumuksia, soppaa ja leipää, mutta ne eivät ole itse tarkoitus. Merkittävintä on niiden kautta viestittää sitä, että ihan tavallinen ihminen ja ihan tavallinen elämä ovat tärkeitä. Että lähikaupan leipä on osaltaan elämän leipää. Inkarnaatio on vaikea

sana, mutta sen käytännön merkitys on suuri. Jumala, joka on kerran laskeutunut ihmisten arkeen, tekee sen yhä uudestaan kirkkonsa kautta. Parhaimmillaan diakonian asiakas kohtaa työntekijän kautta rakastavan Isän ja diakoniatyöntekijä asiakkaassa Kristuksen.

Viidakkorumpua ja verkostoja

Diakoniatyöstä kerrotaan sekä Helsingin seurakuntayhtymän että seurakunnan omilla internet-sivuilla. Rovastikunnalla on myös yhteinen diakoniatiedottaja. Nämä kanavat ovat tärkeitä, jotta diakonia tulee seurakuntalaisille tutuksi ja omaksi. Pääosa asiakkaista tulee diakoniatyöntekijän pakeille kuitenkin kuulopuheiden perusteella: kun joku tulee autetuksi, sana kiertää. Soppakirkoista kertovat viidakkorummun lisäksi parhaiten paperiset mainokset eri ilmoitustauluilla sekä arki-iltapäivänä soivat kirkonkellot, jotka saavat eri suuntaan kulkeneet askeleet kääntymään kirkolle päin. Moni löytää sanan ja sopan ääreen myös diakoniatyöntekijän kutsu-
mana.

Etsivää työtä ei juurikaan ehditä tehdä, sillä asiakkaita on muutenkin paljon. Diakoniatyöntekijät kohtaavat

ihmisiä jatkuvasti paitsi toimistolla myös seurakunnan kahviloissa, kerhoissa ja kirkossa, lisäksi jonkin verran paikallisissa laitoksissa. Kotikäynnit sen sijaan ovat melko harvinaisia. Kaupunkiseurakunnalle tyyppillisesti diakonia keskittyy täälläkin seurakunnan tiloihin. Asiakkaiksi päätyvät siis pääasiassa ne ihmiset, jotka tulevat itse diakonian piiriin. Seurakunnassa on ollut diakoninen vanhustyön projekti sekä diakoninen päihdetyön projekti, joiden työntekijät ”jalkautuivat” muita diakoniatyöntekijöitä enemmän, mutta ymmärrettävästi projektien lopputtua jäljelle jääneet diakoniatyöntekijät eivät ole voineet pitää kaikkea niiden alkamaa yllä.

Verkostoitumisella on merkitystä tiedonkulun kannalta. Jos diakoniatyöntekijän kiireisessä arjessa ei olekaan riittävästi aikaa etsivälle työlle, diakonian apu ja ihmisten tarpeet voivat kohdata yhteistyökumppanien avulla. Esimerkiksi tänä vuonna seurakunnassa toteutetaan joulupuu-keräys yhdessä Helsingin kaupungin varhaisen tuen kanssa, niin että diakonian tietoon tulee varhaisen tuen kautta vähävaraisia lapsiperheitä, joiden joululahjatoiveita seurakuntalaiset voivat diakoniatyön välityksellä toteuttaa.

Tavoitteena diakoninen yhteisö

Työyhteisössä diakoniaa arvostetaan. Seurakunta on pyörinyt pitkään 1,5 pappin sekä 3 suntion vajeella, mutta diakoniatyöhön palkattiin sijainen sairausloma paikkaamaan. Seurakunnan strategiassa pyritään diakoniseen työotteeseen, ja koko seurakuntayhteisöä kutsutaan palvelemaan. Esimerkiksi yhteisvastuukeräys innostaa vuosittain mukaan myös aktiivisia seurakun-

talaisia, ja vaikka jäsentä kohden saatu keräystulos ei ylläkään maakuntien tasolle, niin Helsingin kärkipäähän kuitenkin. Myös kohtaamisen paikoiksi tarkoitettut kirkkojen aulakahviot pyörivät pitkälti vapaaehtoisvoimin, ja kirkkoon tahtovien huonokuntoisten vanhusten saattajiksi pyritään järjestämään muita kuin työntekijöitä.

Diakoniaa ei ymmärretä seurakunnassa ainoastaan asiakkuuden kautta, vaan se nähdään antamisena ja saamisena. Toki seurakunnassa on nähtävissä ”kirkon tautia” eli työntekijäkeskeisyyttä ja sisäpiiriläisyyttä, mutta eri työaloilla yritetään myös raivata tilaa uusille vapaaehtoisille vastuunkantajille. Suurin haaste lienee kiire, joka tuuppaa toimimaan totutuissa malleissa eikä anna aikaa uudenlaisten rakenteiden muodostamiselle. Erityisesti diakonian kannalta olisi kuitenkin tärkeää, että työntekijäkeskeiset rakenteet purettaisiin, niin että seurakuntalaisten osaaminen saataisiin käyttöön ja diakoniatyöntekijät voisivat keskittyä niihin töihin, joihin heidän koulutuksensa antaa valmiuksia. Näin myös luotaisiin yhä enemmän yhteyttä eri tilanteissa elävien seurakuntalaisten välillä ja ajatusta seurakunnasta diakonisena yhteisönä.

Haasteiden äärellä

Hämmäntävintä seurakunnan diakoniatyössä lienee työnkuvien laajuus: perusdiakoniatyö vastaanottoineen kuuluu kaikille diakoniatyöntekijöille, tämän lisäksi työ pitää sisällään kerhoa, ryhmää, leiriä jne. Jonkun diakonin työnkuvaan kuuluu lisäksi ripikoulutus. Diakoniatyöntekijät tekevät myös ns. yleistä seurakuntatyötä eli käyvät pitämässä hartauksia van-

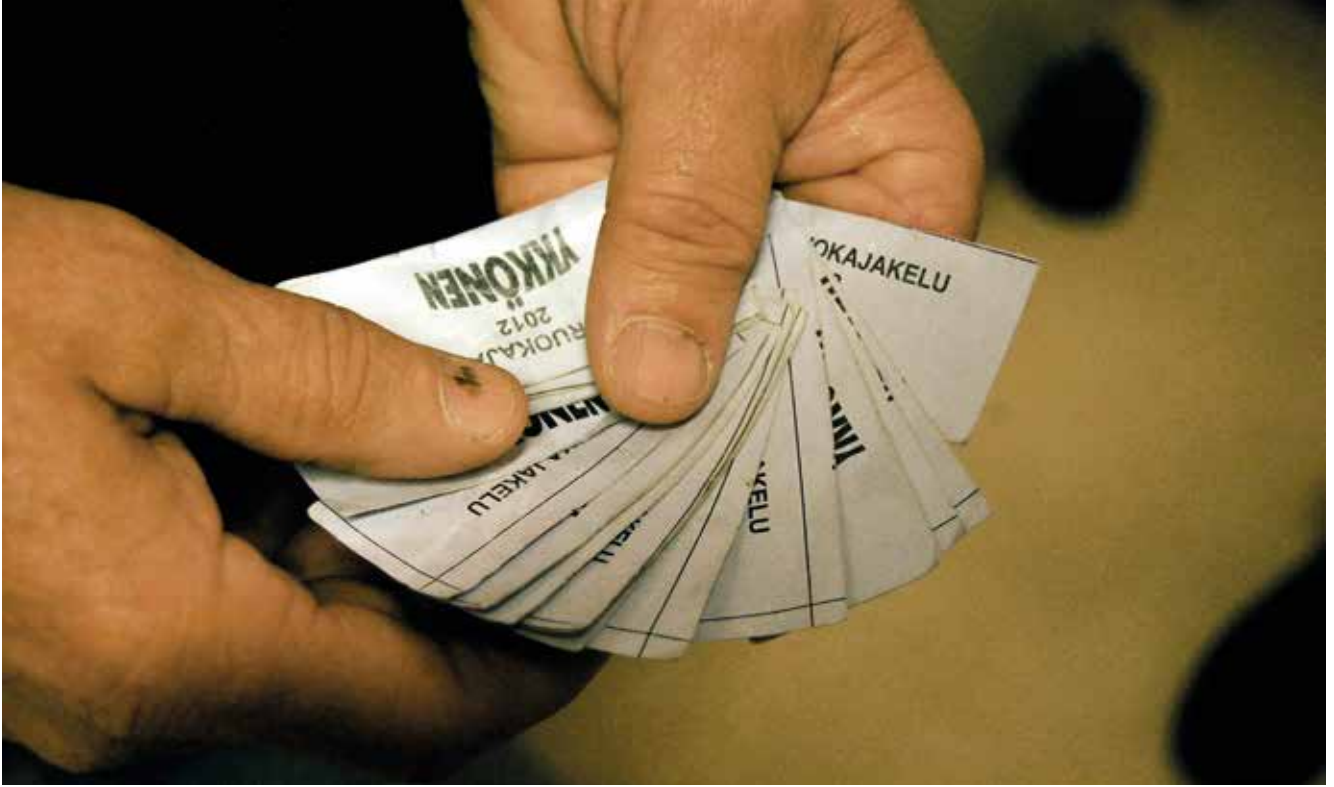
hustenkeskuksissa, vierailevat piireissä yms. Luultavasti tähän vaikuttaa vaive pappien määrässä, mutta myös erilaiset työnäyt, joita seurakunnan diakoniatyön sisällä on: toiset painottavat julistuksellisuutta, toiset karitatiivisuutta.

Toisaalta on hyvä, että diakoniatyöntekijät tulevat tutuiksi kaikille seurakuntalaisille. Näin diakonia ei ghettoudu irralliseksi osaksi seurakunnasta ja saadaan myös pidettyä yllä ajatusta siitä, että diakonia on koko kirkon lävistävä elämäntapa. Toisaalta olisi mielekästä suunnata energiaa diakoniatyön ajatuksen mukaisesti pääasiassa sinne, minne muu apu ei yllä.

Saattaa myös olla, että työssä jaksamista auttaisi työnkuvien selkiyttäminen ja fokuksen terävöittäminen: Mikä on yleisen seurakuntatyön ja diakoniatyön ero? Entä miten saadaan erilaiset työnäyt kohtaamaan, niin että myös erilaiset diakoniatyöntekijät voisivat kohdata yhteisen asian äärellä?

● HANNA-KAISA HARTALA
Sosionomi AMK/diakoni
teol.kand.

Kirjoittaja tarkasteli seurakuntaa sen entisenä diakoniatyöntekijänä, nykyisenä tiedottaja-harjoittelijana omasta subjektiivisesta näkökulmastaan käsin.

Ruoka-apua hyvinvointivaltiossa 2010-luvulla

Moni asia on 1990-luvun lamavuosista muuttunut. Suomi on noussut vaikeuksien kautta voittoihin, bruttokansantuote on kasvanut ja suomalaiset voivat laajojen väestökyselyiden mukaan paremmin kuin koskaan aiemmin. Taloudellinen kasvu ei kuitenkaan ole hyödyttänyt kaikkia samassa mitassa, vaan väestöryhmien väliset erot ovat kasvaneet, niin terveydessä kuin tuloissakin. Osa heikossa asemassa olevista on valahtanut perusturvan lävitse huono-osaisuuden notkelmiin, joista näkyvimpiä ovat leipäjonot.

Tuhannet suomalaiset turvautuvat maassamme ruoka-apuun viikoittain. Suuren laman aikana (1991–1994) katuvaan tulleet jonot ovat juurtuneet osaksi suomalaista yhteiskuntaa. Leipäjonoja ja laajemmin ruoka-aputoimintaa on nykyisin suuressa osassa suomalaisia kuntia. Jos käsite laajennetaan kattamaan myös sosiaali- ja diakoniatyössä myönnettävät maksusitoumukset, on ruoka-apu läsnä josain määrin kaikkialla Suomessa.

Ruoka-avun yhteiskunnallisesta ja sosiaalipoliittisesta merkityksestä saadaan systemaattista tietoa kahden käynnissä olevan hankkeen kautta. Itä-Suomen yliopiston valtakunnal-

lisessa, ”Huono-osaisin Suomi” -työnimellä kulkevassa ruoka-apatutkimuksessa, selvitetään ruoanjakeluissa käyvien hyvinvointia ja terveyttä, palvelujen ja tulonsiirtojen käyttöä, kokemuksia ruoka-avusta ja avunsaannista. Lisäksi selvitetään muun muassa ihmisten luottamusta viranomaisia ja muita ruoka-avussa käyviä kohtaan. Hanketta rahoittaa Kunnallisanalan kehittämissäätiö, ja sen loppuraportti valmistuu vuoden 2014 lopussa. Vastuksia ruoka-avussa käyville ihmisille on yhteensä jo lähemmäs 3500 yli kymmenestä kunnasta. Syksyn 2013 aikana valmistuu Raha-automaattiyhdistykselle tutkimusraportti ruoka-avun

organisoinnista Suomessa. Hankkeessa on kerätty yli 170:n avustusruokaa jakavan ajatuksia toiminnan organisoinnista sekä valokuvattu ruoka-avun maailmaa kuvaamatta itse ruokaa jonottavia ihmisiä. Kuvauskohteina ovat olleet ruoka-avun monet puolet logistiikasta jaettavaan ruokaan ja vapaaehtoiseen ruoka-avun kentällä.

Seurakunnat vahvasti mukana

Pelkästään evankelis-luterilaisen kirkon piirissä EU-ruokaa jakaa lähes 200 toimipaikkaa, seurakuntia, kapeliseurakuntia ja seurakunta-alueita. Vuonna 2012 evankelis-luterilainen kirkko avusti yli seitsemällä miljoonalla

nalla eurolla muun muassa yksin asuvia, eläkeläisiä ja yksinhuoltajaperheitä. Seurakunnat myös järjestivät edullisia tai ilmaisia ruokailuja 10 500 kertaa, joissa aterioitiin 634 300 kertaa. Seurakunnat jakoivat myös lahjoituskina ja Euroopan unionilta avustuksina saatuja ruokatarvikkeita* yhteensä yli 102 000 ruokakassia. Diakoniatyön avustettavien määrä on sekä evankelis-luterilaisen, että ortodoksisen kirkon piirissä kasvanut. Esimerkiksi vuonna 2011 diakoniatyön asiakas-kontaktitapauksia oli evankelis-luterilaisissa seurakunnissa lähes 600 000 ja vuonna 2012 jopa 635 000 kappaletta.

Suomalaisen ruoka-avun tilkkutäkkimäisellä kentällä toimii kirkon lisäksi joukko järjestöjä eri ideologisista tausta-aatteista ja niitä ilman. Näiden toiminta pohjaa pitkälti kaupoilta avustuksina saatuun lahjoitusruokaan ja erilaisiin halpuihin tai ilmaisiin yhteisruokailuihin.

Tutkimuksen tulokulmien kirjo

Ruoka-apua voidaan tarkastella useista tulokulmista. Sen toimintaan vaikuttavat syyt elintarvikejärjestelmämme ongelmista perusturvan tasoon ja asuntopolitiikan ongelmiin.

Ekologisen kestävyiden kannalta on hyvä, että elintarvikevirasto Evira on kuluneen vuoden aikana höllentänyt ylijäämäruoan luovutuksen ehtoja, jolloin muun muassa kaupat voivat tarjota ruokaa kaatopaikan sijaan avustusruokaa jakaville järjestöille. Ruokahävikin valtavaa määrää on kiinnitetty viime aikoina huomiota, ja avustusruoanjako on yksi kanava vähentää sitä. Toki voidaan kysyä, pitäisikö järjestelmän ongelmiin puuttua kohtuuden ja paremman kysynnän ja tarjonnan suhteuttamisen kautta. Entä jos jokaista ruokaa ei olisikaan tarjolla kymmentä eri vaihtoehtoa?

Toisaalta avustusruoanjakelu tuskin häviää pelkästään elintarvikejärjestelmän ongelmiin puututtaessa. Haastattelututkimuksessamme pääosa vastaajista on kokenut avustusruoanjakelun pärjäämisensä kannalta välttämättömäksi. Tarvetta siis on, ja tällä tarpeella on juurensa niin perusturvan aukoissa kuin esimerkiksi asuntopolitiikan epäonnistumisissa. Julkinen sosiaaliturva vuotaa, ja apua

tarvitaan sen ulkopuolelta, kun käteen ei kuukaudessa usealla jää sataa euroa enempiä pakollisten menojen jälkeen. Kun suuri osa ruoka-avusta käyvästä asuu vuokralla ja asumistuen varassa sekä useat yksin, on epäilemättä kohdistettava katseet myös pienten ja kohutuuhintaisten asuntojen tai lähinnä niiden riittämättömyyden suuntaan.

Ruoka-avussa vapaaehtoisuudella on vahva rooli. Usein autettavat siirtyvät auttajiksi: Ruoka-avussa aiemmin käyneet ovat siirtyneet jakamaan ruokaa, ja ruoka-avusta on muodostunut uusi sisältö elämälle. Ruoka-avussa käymisellä on myös sosiaalinen merkityksensä. Nämä vain muutamia tulokulmia ruoka-avun tutkimuksen laajaan kenttään.

Onko näin hyvä?

Ruoka-avun tutkimuksessa painitaan eettisten ja moraalisten dilemmausten keskellä: Voidaan kysyä, onko ihmisten seisottaminen leipäjonoissa inhimillisten resurssien parasta käyttöä tai missä määrin yleensä on moraalisesti oikein, että hyvinvointivaltiossa on leipäjonoja kaikkien kasvun vuosien jälkeenkin. Voiko ruoka-apu todella olla epävirallisen virallinen osa köyhyspolitiikkaamme? Viime aikoina on puhuttu myös siitä, onko eettisesti oikein, että sosiaalityöntekijä ohjaa avuntarvitsijoita paikkakunnan ruoka-apuun, julkiselta kolmannelle sektorille, kun etuuskäsittelyssä kestää ja avuntarvitsijan jääkaappi on tyhjänä.

Oma kokonaisuutensa liittyy kuntien ja seurakuntien resurssien käyttöön. Lähtökohtaisesti sosiaalityöntekijöiden pitäisi pystyä keskittymään ihmisten avuntarpeiden selvittämiseen ja oikean avun löytämiseen pelkän toimeentulotuen etuuskäsittelyn sijaan. Samalla tavalla olisi ymmärrykseeni mukaan myös diakoniatyön keski-tyttävä johonkin muuhun kuin ruoan jakamiseen. Kolikolla on toki toinenkin puolensa. Toimeentulotuki ja ruoka-apu saavat ihmiset osaltaan hakeutumaan muiden palvelujen piiriin. Jos tämä yhteys katoaa, löytävätkö tai hakeutuvatko ihmiset tuen piiriin vai jäävätkö he oman onnensa varaan? Hyvänä esimerkkinä tästä on toiminut Helsingissä lähityö, jossa sosiaaliohjaajat ja -työntekijät ovat jalkautuneet muun

muassa leipäjonoihin kertomaan ihmisille heille kuuluvista sosiaaliturvan ja avun muodoista.

Tulevaisuuden pohdinnat liittyvätkin erityisesti siihen, kuinka julkisen tulisi ottaa vastuuta takaisin kolmannelta sektorilta kaikista heikoimmassa asemassa olevien ihmisten hyvinvoinnin parantamisessa. Jos jaettavaa ruokaa on tarjolla jatkossakin, pitäisikö ruoka-avun kenttää organisoida nykyistä systemaattisemmaksi kokonaisuudeksi ja kenellä tällöin olisi päävastuu? Ruoan jakamiseen liittyvän logistiikan ja toimintamallien rakentaminen sekä lukuisten erilaisten yhteistyösopimusten solmiminen ovat toki osoitus kansalaisyhteiskunnan elinvoimasta sekä kuntien, seurakuntien ja yritysten yhteistoiminnasta. Selvää kuitenkin on, että maamme hallitusohjelman köyhyden ja eriarvoistumisen poistamisen tavoitteet eivät ratkea ruoka-avulla, joka on korkeintaan laastari vuotavaan haavaan.

* Suomi on osana Euroopan unionia vastaanottanut EU-ruokaa (elintarvike-tuki yhteisön vähävaraisille) vuodesta 1995 lähtien. Tämä maatalouspolitiikan alla tapahtuva avustusmuoto on nyky muodossa tullut tiensä päähän, ja parhaillaan vähävaraisten auttamiseksi on suunnitellaan uutta rahastoa.

Lähteet:

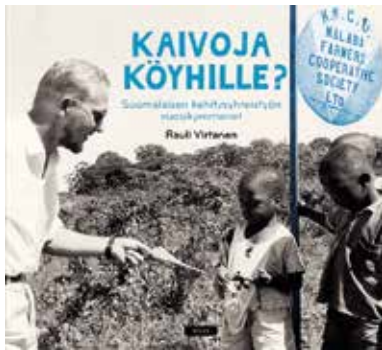
Hallituksen esitys (2013) Hallituksen esitys eduskunnalle rahankeräyslain muutoksesta.

● MARIA OHISALO

Tutkija, projektipäällikkö
Itä-Suomen yliopisto,
yhteiskuntatieteiden laitos

Kehitysyhteistyön eväät

RAULI VIRTANEN:
KAIVOJA KÖYHILLE? SUOMALAISEN
KEHITYSYHTEISTYÖN VUOSIKYMMENET
WSOY 2013

Maailemanmatkaajana tunnettu kokenut ulkomaantoimittaja Rauli Virtanen on koonnut asiantuntemustaan yksiin kansiin teoksessa *Kaivoja köyhille? Suomalaisen kehitysyhteistyön vuosikymmenet*. Nimensä mukaisesti kirja on historiateos, mutta ei lajityypilleen ominaisesti perustu laajoihin arkistolähteisiin, vaan pikemmin se on helppolukuinen haastattelukirja.

Arvokasta on, että monien kehitysyhteistyön veteraanien muistitieto on saatu talletetuiksi. Keskeisiä haastateltavia kehitysavun varhaisvuosilta ovat esimerkiksi Aarre ja Kirsti Anttila, Benjamin Bassin, Tapani Brotherus, Jaakko Itoniemi, Kari Karanko, Juhani Koponen, Ilkka Leppänen, Ilkka Ristimäki, Marja-Liisa Swantz, Leo Siliämaa ja Rauni Turkia.

Heidän avullaan syntyy mielenkiintoinen kudos suomalaisen kehitysavun synnystä. Erityisesti vuonna 1961 ulkoministeriössä ensimmäisenä kehitysyhteistyöasioita hoitaneena virkamiehenä aloittaneen Itoniemen haastattelun avulla Virtanen pohjustaa alkuasetelmaa.

Vuonna 1965 ulkoministeriöön perustettiin Kansainvälisen kehitysavun toimisto, jonka päällikkönä aloitti Ilo-

niemi ja virkamiehinä Rauni Turkia ja Martti Ahtisaari. Ulkoministeriön kehitysyhteistyöosasto aloitti toimintansa maaliskuussa 1972. Sinne saatiin jo paljon uusia virkoja.

Haastatteluista Virtaselle on epäilemättä jäänyt paljon arvokasta aineistoa, joka ei ole mahtunut kirjaan. Toivottavasti se on pantu talteen myöhemmää tutkimusta varten.

Tämäntyyppiset kirjat vilisevät nimiä ja yksityiskohtia, eikä Virtanen tee poikkeusta. Teos on kuitenkin niin hyvin kirjoitettu, ettei pikkutiedon paljous muuta tekstiä raskaaksi. Nimien avulla luodaan kuva vaikuttajaverkostosta, jossa on ollut monenlaista väkeä valtiomiehistä vapaaehtoisiin kehitysjoukkolaisiin.

Haastattelun Virtanen on saanut myös Suomen Pankin pääjohtajalta Erkki Liikaselta, joka kertoo kirjassa Suomen Teiniliiton järjestämistä taksivärkkikeräyksistä 1960-luvun lopulla ja 1970-luvun alussa. Presidentti Ahtisaari on kertonut urastaan suomalaisen kehitysyhteistyön eri tehtävissä, ja kommentteja Suomen kehitysyhteistyöstä ovat antaneet ulkoministeri Erkki Tuomioja ja kehitysministeri Heidi Hautala. Asiantuntijat ovat siten huippuluokkaa.

Virtasen kirjan ansioihin kuuluu valtiollisen, kansalaisjärjestöjen ja kirkon kehityspanoksen esittelemisen tasapainoisesti rinnakkain. Virtanen ei

tunnu potevan uskontoallergiaa, jollainen alkaa olla nykyisin niin tavallista, että sen puuttumisen panee ilolla merkille.

Kehitysyhteistyön linjat ja painotukset ovat vuosikymmenten aikana vaihdelleet. Alkuaikoina valtiollinenkin kehitysapu painotti humanitaarisia ja oikeudenmukaisuuteen perustuvia argumentteja, jotka ovat kirkolle ja kansalaisjärjestöille tärkeimpiä motiiveja kautta vuosikymmenten.

Mielenkiinnon kohteena on suuri tavoite, kehitysyhteistyömäärärahojen nouseminen 0,7 prosenttiin bruttokansantulosta. Vuonna 1970 siitä oltiin kaukana, kehitysavun määrä oli vasta 0,06 prosenttia. Kirjan surullinen viesti on, että kauniista puheista huolimatta Suomi ei ole siihen sitoutunut.

Lähinnä haastatteluaineistosta johtuu, että täsmälleen sama asia saa kirjan käsittelyssä erilaisen painotuksen vuosikymmenestä riippuen. Suomen kehitysyhteistyöstä itselleen saamaan kaupappoliittiseen hyötyyn suhtaudutaan torjuvasti 1970-lukua kuvanneissa haastatteluissa. Sen sijaan myöhempien aikojen kuvauksissa selaista pidetään normaalina kehitysyhteistyönä.

Kirjaan mahtuu runsaasti kehitysyhteistyöprojektien seikkaperäistä kuvausta Tansaniasta, Sambiasta ja Namibiasta ja monista muista maista. Myös erilaisiin kehitysyhteistyötehtä-

viin lähteneet suomalaiset asiantuntijat kuvailevat elinolojaan.

Kehitysyhteistyöstä Rauli Virtanen ei luo pelkkää menestystarinaa. Vaikka kauas kotoa lähteneiden seikkailuja kerrotaankin, aika vähän kirjassa on sankarim romantiikkaa. Asiallisuutta vahvistavat raportoinnit Suomen kehitysyhteistyöhankkeiden pahimmista pohjanoteerauksista, pieleen menneistä hankkeista. Sellaisia olivat esimerkiksi Dar el Salaamin satamaan ruostumaan jääneet neljä kalastustroolaria, jotka valmistettiin Suomessa vuonna 1978. Hanke kaatui huonoon koordinaatioon.

Kehityismaat ovat vuosikymmenten mittaan kehittyneet ja niiden elinkeinorakenne on muuttunut ihan niin kuin Suomen. Alkuaikoina monet kehittyneemmän teknologian hankkeet epäonnistuivat, myöhemmin makrotalouden paranemisen myötä juuri sellaisista monet ovat osoittautuneet kestäviksi. Esimerkiksi Tansaniasta asiantuntijat nostavat esiin joidenkin menestyneiden kaivoshankkeiden rinnalle kartoitushankkeet sekä geologian alan tutkimus- ja koulutusyhteistyön.

Ylemmän varallisuustason kehityksimaaksi kohonnut Namibia osti viimeiseksi jääneellä korkotukiluotollaan merentutkimusalueen.

Virtasen kirja toistaa viime aikoina usein kerrottua viestiä, miten aiemmin maapallon surkeimmaksi alueeksi

leimattu Saharan eteläpuolinen Afrika auttaa nyt suurelta osin itseään eikä monissa Afrikan valtioissa enää tarvita kehitysyhteistyön apua. Samalla on muistettava, että Afrikassa on edelleen laajoja alueita, joilla eletään köyhyysrajan alapuolella.

Suurta onnettomuutta maiden kehitykselle merkitsevät sodat ja muut vakavat kriisit. Esimerkiksi Sudanissa suurilla alueilla kokonainen sukupolvi oli jäänyt vaille opetusta, kertoo kirjassa Kirkon Ulkomaanavustuksen pitkään toiminut pitkän linjan kehitysammattilainen Leo Siliämaa.

Suomalaisten panoksesta Latinalaisessa Amerikassa ja Aasiassa kirjassa kerrotaan selvästi Afrikkaa vähemmän. Nepalilaisesta ja kehityksestä siellä keskeisimpänä asiantuntijana on Suomen Lähetysseuran tehtävissä Nepalissa 35 vuoden ajan toiminut diakonissa-kätilö Kirsti Kirjavainen, joka kertoo myös kastilaitoksen osuudesta Nepalilaisien köyhyysongelmien jatkumisesta.

Kirjan loppuosassa kansalaisjärjestöjen työ nostetaan erikseen esiin, ja sanansa sanovat esimerkiksi Kirkon Ulkomaanavun Antti Pentikäinen ja Suomen Lähetysseuran Maria Immonen. He painottavat, miten kehitysyhteistyötä pitää tehdä ihmiskeskisesti ja ihmistä varten.

● MIKKO MALKAVAARA

Hiljaisuuden ateriyhteys

LEENA KANERVO, EIJA NURMIO:
RUOKAILUJA HILJAIUUDESSA.
RETRIITIN RESEPTJÄ.
MEDIAPINTA 2013

Vihdin seurakunnasta Riuttarannan leirikeskukseen emäntä Leena Kanerva ja diakonissa Eija Nurmio ovat kirjoittaneet valloittavan keittokirjan retriiteissä tarjotuista ruuista. Kirja on itse asiassa enemmän kuin keittokirja. Se kertoo ruokareseptien lisäksi hiljaisuuden merkityksestä, retriittien toteuttamisesta ja retriittien osallistujien

kokemuksista. Kirjan alussa kuvataan myös, miten merkityksellistä on, että ruoka valmistetaan lempeästi ja ruokailijoita arvostaen.

Ehtoollispöydän ateriyhteys yhdistää kristityt. Samassa pöydässä on myös ylösnoussut Vapahtaja. Usein kiireen keskellä unohtamme, että arkinen ateriakin muistuttaa meitä samasta ateriyhteydestä ja antaa meille kiitoksen aiheen. Kuinka tärkeää olisikaan ruokailun ja ruuan valmistuksen yhteydessä muistaa yhteys Herran Pyhään Ehtoolliseen. Ruokailuja hiljaisuudessa tuo kauniisti esille ruuan ja jopa sen valmistamisen pyhyiden.

Kirjassa on upeita kuvia kattauksista ja ruuan esillepanosta. Harkitusti toteutettu kattaus, rauhallinen ympäristö ja ruuan kaunis asettelu vaikuttavat siihen, miltä ruoka maistuu. Yksi retriittivieras toteaa kirjassa, että tämä aterian harmoninen kokonaisuus aiheutti retriitissä Pyhän kosketuksen kokemisen. Leena Kanerva kirjoittaaakin kirjan alussa: ”Ruoka ei ole vain vatsan täytettä, vaan kokonaisvaltainen elämys.”

Kuvia katsellessa ja tekstejä lukiessa mieli rauhoittuu. Kirja myös houkuttelee laittamaan ruokaa – uudella tavalla. Tekee mieli kiireen sijasta varata riittävästi aikaa niin, että aterian valmistaminenkin olisi entistä useammin rauhallinen kokonaisuus. Kirja muistuttaa, kuinka hyvää terveellinen, keveä ja yksinkertainen ruoka on. Herkullinen ateria syntyy puhtaista ja tuoreista lähellä tuotetuista raaka-aineista.

Kirjasta löytyvät ohjeet suolaisiin ja makeisiinkin ruokiin ja leivonnaisiin. Lämpimien ruokien pääraaka-aineina ovat kasvikset, kana ja kala. Itse kokeilin ensimmäiseksi punajuuri-aurajuustorisottoa. Herkullista tuli, vaikka en noudattanut ohjetta tarkasti. En nimittäin kypsytänyt sitä uunissa. Juuston määränkin päätelin itse maun mukaan. Tämän risoton seuraksi kirjassa suositellaan kalaa, ainakin valmistamani uunisiika sopi erittäin hyvin.

Suosittelen kirjaa lämpimästi niin hiljentymiseen kuin ruuanlaittoonkin.

● TIINA SAARELA

PARAHAT EVÄHÄT
Jumalanpalveluspäivät
Seinäjoki Arena 4.-6.2.2014

Tarjolla
iloa, intoa, rohkaisua sekä apua ja ideoita seurakuntien jumalanpalveluselämään.

Tervetuloa
sinä jumalanpalveluselämän kehittämistä innostunut seurakunnan työntekijä, luottamushenkilö ja seurakuntalainen.

Tarkemmat tiedot ja ilmoittautuminen:
<http://sakasti.evl.fi/jumalanpalveluspaivat>

Parahia evähiä kannattaa lähteä maistelemaan kauempaakin!

Järjestäjät: Kirkkohallitus, Lapuan hiippakunta ja Seinäjoen seurakunta

Marjut Hentunen

Usko ja elämä

Kristinuskon pääkohdat selkokielellä

Kirja antaa tietoa kristinuskon perusasioista.

Kristillisen uskon ydin voidaan tiivistää muutamaan keskeiseen asiaan.

Uskontunnustus, kymmenen käsky ja Isä meidän -rukous ovat niistä tärkeimmät.

Usko ja elämä – Kristinuskon pääkohdat -kirja seuraa perinteisen katekismuksen järjestystä.

Kirja kuuluu kirkon saavutettavuusohjelmaan. Sitä voidaan käyttää mm. kehitysvammaisten, maahanmuuttajien ja vanhusten parissa tehtävässä työssä. Näiden ryhmien lisäksi selkokielestä voi olla hyötyä mielen-terveyskuntoutujille, syrjäytyneille, ul-

kosuomalaisille, koululaisille ja suurelle yleisölle.

Selkokieli on suomen kielen muoto, joka on mukautettu sisällöltään, sanastoltaan ja rakenteeltaan yleiskieltä luettavammaksi ja ymmärrettävämmäksi. Se on suunnattu ihmisille, joilla on vaikeuksia lukea ja/tai ymmärtää yleiskieltä.

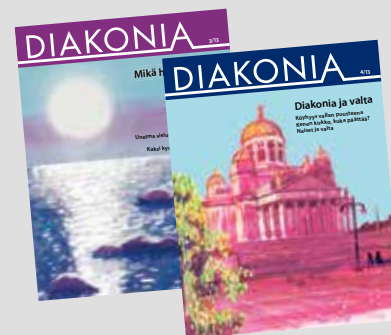
Selkokatekismuksen taitossa ja kuvissa otetaan huomioon selkotaiton ja -kuvien vaatimukset. Kirjalla on Selkokeskuskuksen selkomerkki.

Kirjaa voi tilata 10€ +postimaksu www.evl.fi/julkaisumyynti

TILAA DIAKONIA-LEHTI VUODELLE 2014!

Vuonna 2014 ilmestyy neljä 48–56-sivuista teemanumeroa, joiden aiheet ovat:

- 1** Saattohoito, suru ja kuolema (ilmestyy 28.2.)
- 2** Mieli tasapainossa (ilmestyy 23.5.)
- 3** Köyhyyden ulottuvuudet (ilmestyy 10.10.)
- 4** Diakonia liikkeessä (ilmestyy 18.12.)

Lehden tilaushinta vuodelle 2014 on 45 euroa, ulkomaille 50 euroa ja opiskelijoille 20 euroa.

Diakonia-lehti on ainoa Suomessa julkaistava diakonia-alan ammattilehti. Sen tavoitteena on tarjota diakoniaa ja kirkkoa koskevaa ajankohtaista tietoa ja virikkeitä helposti omaksuttavassa, journalistisessa muodossa. Lehti on ilmestynyt vuodesta 1960. Lehteä julkaisee Diakonia ry, jonka taustayhteisöjä ovat Kirkkohalli-

tuksen diakonia ja sielunhoito, diakonialaitokset ja diakoniajärjestöt.

Toivomme, että seurakunnat voisivat tilata oman lehden kaikille diakoniatyöntekijöille sekä myös diakonian luottamushenkilöille ja vapaaehtoisille. Uskomme sen rohkaisevan ja innostavan heitä ja antavan tunnustusta sille työlle, jota he tekevät seurakunnan hyväksi.

TILAUKSET:

Diakonia-lehti/Eila Karkkunen
PL 185
00161 Helsinki
tai eila.karkkunen@evl.fi

Sinne minne muut eivät mene

Kirjallisen realismin ja naisten koulutuksen uranuurtaja Minna Canth (1844–1897) sai kritiikkiä siitä, että hän hyökkäsi aikakautensa luotuneita käsityksiä vastaan puolustaessaan köyhien oikeuksia. Syvästi kristittyä Canthia syytettiin jopa jumalanpilkasta.

Lapsikuolleisuus on nyt Suomessa maailman alhaisimpia ja vain murto-osa siitä, mitä se oli Canthin aikana. Tuolloin köyhyyden seurauksia olivat laajamittainen kerjääminen ja prostituutio, jotka ovat nykyisin onneksi marginaalisia ongelmia.

Köyhyyden syyt ovat kuitenkin edelleen samat: työttömyys ja liian alhaiset tulot. Nämä ovat edelleen myös yhteydessä kehnoihin elinolosuhteisiin, alkoholin käyttöön, lasten pahoinvointiin ja ennenaikaiseen kuolemaan. Tänä päivänä pahesumme kerjäläisiä, mutta olemme hiljaisesti hyväksyneet sen, että tuhannet ihmiset elävät ruokajonoista hankkimallaan ruualla.

Canth arvosteli sitä, ettei 1800-luvun lopulla köyhien asemaa parannettu tarpeekkaasti, koska köyhyyden ajateltiin sääty-yhteiskunnassa olevan ”jumalallinen sallimus”. Nyt köyhyyden syyksi esitetään talouden globalisaatiota. Sen toinen puoli on satumaisten rikkauksien kerääntyminen harvalukuisille suoritus-talouden voittajille. Samaan aikaan miljoonat ihmiset Euroopassa ovat vailla mahdollisuuksia elättää itseään ja perhettään omalla työllään.

Raamatussa Jeesuksen löytää harvoin ylhäisten ja rikkaiden parista – paitisi kun nämä tarvitsevat apua. Ehkä meidän Jeesuksen palvelijoidenkin olisi syytä hakeutua sinne, minne muut eivät halua. Havitella niitä paikkoja, joihin juuri kukaan ei mene. Siellä odottaa vaiva, mutta myös vapaus, ilokin. Onhan Kristus siellä. Sinne!

*Kruunua, valtikkaa
et lainkaan sä nähdä saa.
Mahtavat ovat muualla,
suurissa saleissa.
Ihmisen Pojan tie
nyt kaupunkiin suureen vie.
Suosio satojen ihmisten
vaihtuu jo syytökseen.”
Virsi 15:2*